

Produksjon av makt

En studie av interessekonflikten tilknyttet Nussir ASAs
gruveplaner i Repparfjord

Fredrik Løktig Hasselberg

Institutt for geografi
Universitetet i Bergen

FORORD

Det har vært en spennende og ikke minst lærerik prosess å skrive denne oppgaven. I tillegg til kunnskapen knyttet direkte til oppgavens tema, har friheten til selv å kunne utforme et forskningsprosjekt gitt nye verdifulle erfaringer som jeg er sikker på at vil bety mye for eget fremtidig virke - uavhengig av hva det vil vise seg å være.

Det er mange som fortjener en takk. I tillegg til de som har sørget for en givende og motiverende hverdag på generell basis, vil jeg rette en stor takk til mine veiledere, Tarje Iversen Wanvik og Knut Hidle som gjennom prosessen har gitt gode tips hva angår relevant litteratur og også investert betydelig tid og energi på å lese og gi gode tilbakemeldinger på varierende utkast.

Min gode fetter, Thomas Åsen, fortjener også en stor takk for å ha sørget for et godt sted å bo ved mine reiser i forbindelse med datainnsamlingen.

Til slutt vil jeg også takke alle informanter jeg har vært i kontakt med underveis i prosjektet.

Bergen, 1. september, 2016.

Fredrik Løkting Hasselberg

ABSTRACT

As the Norwegian oil age is coming to an end, industry and government are in need for alternative sources of profit and value creation. At the same time, attention is increasingly turned towards the north as Norwegian authorities wish to manifest its apparent key position in the Arctic. In relation to this, the government has proclaimed the north as its most important foreign policy field and now seeks to exploit the vast potential represented by the region's abundant natural resources.

This thesis is based on the conflicting interests and perception of place between actors wanting to make a profit of the above mentioned natural resources on the one side, and the already present but not-conforming indigenous and environmental interests on the other. In particular, the thesis aims to analyse the on going controversy and related power struggle concerning Nussir ASA's planned extraction of copper ore in the hills above Repparfjorden in the sparsely populated municipality of Kvalsund.

The analysis revolves around a research question seeking to understand why the current battle for power seems to end in favour of the extraction interests. Using concepts linked to an ontological take on the reality as consisting of assemblages in addition to a relational understanding of power as a produced capacity, the thesis explains the heated power struggle by referring to the way different actors act upon and respond to the inherent contingencies of the situation by mobilizing both material and discursive resources.

In addition to semi-structural interviews with actors directly engaged in the controversy, the findings are based on media statements and related attempts at controlling and/or influencing the public view regarding the expected environmental and societal consequences resulting from the future extraction.

The thesis' turn attention to how the Norwegian regulatory framework related to mineral extraction provides not only unpredictability in favour of the resistance, but also a favourable freedom of action regarding the public decision making processes. I argue that in the end, this freedom of action causes the final outcome of the controversy to be settled by the decision makers' considerations regarding what they politically can allow themselves to do or not.

The major findings revolve around the pro-mining actors' successful mobilization of resources, resulting in a public view of the extraction project as not only heavily supported by the local population but also made up of local knowledge and preferences.

INNHALDSFORTEGNELSE

1. INTRODUKSJON	11
1.1 SATSING I NORD.....	11
1.2 BUGNENDE TOMHET VS. KULTURELL SKUEPlass.....	13
1.3 KAMPEN OM REPPARFJORD.....	15
2 OMRÅDEBESKRIVELSE – KVALSUND KOMMUNE	17
3 TEMATIKK OG PROBLEMSTILLING(ER)	21
3.1 PROBLEMSTILLING(ER).....	22
3.2 RELEVANT LITTERATUR.....	22
4 MINERALVIRKSOMHET I NORGE	25
4.1 MINERALBRANSJEN.....	25
4.2 FORVALTNINGEN AV MINERALRESSURSER.....	27
5 NUSSIR-PROSJEKTET	31
6 TEORETISK RAMMEVERK	37
6.1 MAKT.....	37
6.2 REPPARFJORD – EN ANSAMLING AV ANSAMLINGER.....	42
7 METODE OG FORSKNINGSDESIGN	47
7.1 METODOLOGISK POSISJONERING.....	48
7.2 FORSKNINGSDESIGN.....	50
7.2.1 CASE-STUDIE.....	51
7.2.2 KVALITATIV METODE.....	52
7.3 FORSKINGSFORMÅL.....	53
7.4 OPPGAVENS INFORMANTER.....	54
7.5 INNSAMLING AV PRIMÆRDATA.....	57
7.6 DATAKVALITET.....	58
7.6.1 RELIABILITET.....	58
7.6.2 VALIDITET.....	59
7.6.3 REFLEKSIVITET.....	60
7.6.4 OVERFØRBARHET.....	61
8 ANSAMLINGENS MAKTPRODUKSJON	63
8.1 GRUVEPLANENE I REPPARFJORD – EN ANSAMLET OMSTENDIGHET.....	63
8.2 INTERESSEKONFLIKTENS MOBILISERING AV RESSURSER.....	66
8.2.1 KONSEKVENsutREDNING + LOKAL STØTTE = SANT.....	66
8.2.2 HENSYN TIL SAMISKE RETTIGHETER.....	73
8.2.3 FORESTILLINGER OM MILJØKATASTROFE.....	79
8.3 PRODUKSJONEN AV GRUVEPLANENE I REPPARFJORD.....	81
8.4 TERRITORIALISERING + DE-TERRITORIALISERING = GRUVEANSAMLINGEN I REPPARFJORD.....	88
9 KONKLUSJON	91
9.1 VEIEN MOT GRUVE-REALISERING.....	91
9.2 SAMSVAR MED RELEVANT LITTERATUR?.....	96
9.3 TANKER OM POTENSIELL FREMTIDIG FORSKNING.....	96
9.3.1 SAMETINGETS MOBILISERING; EN BRIKKE I ET STØRRE MAKTSPILL?.....	96
9.3.2 EKSISTERER DET EN NORSK NORD/SØR-DIMENSJON I FORVALTNINGEN AV NATURRESSURSER?.....	97
9.3.3 INTERESSEKONFLIKTENS INTRODUKSJON TIL MATERIELLE RESSURSER.....	98
10 REFERANSER	99

LISTE OVER FIGURER

FIGUR 1 - Gjennomsnittlig alder Kvalsund, Finnmark og Norge, 2000-2015.....s. 19

FIGUR 2 - Prisutvikling kobber i USD per tonn. Planstart til 1. september 2016.....s. 35

LISTE OVER TABELLER

TABELL 1 - Befolkningsutvikling, Kvalsund og Finnmark 1950-2016.....s.18

TABELL 2 - Omsetning og årsverk i mineralnæringen, landet og Finnmark 2006-2014....s. 26

1. INTRODUKSJON

1.1 SATSING I NORD

”Nordområdenes stolthet og historie handler om naturen, ressursene og menneskene som bor her” – Statsminister, Erna Solberg (Utenriksdepartementet, 2014:3)

Landsdelen som store deler av vinterhalvåret lever i mørke prosjekteres en lys fremtid. Norge ser mot nord, og det spares ikke på kruttet når landets fremste politikere, næringslivsledere, interesseorganisasjoner og kunnskapsmiljøer beskriver hvordan vår nordligste landsdel skal bære et internasjonalt relevant velferds-Norge inn i fremtiden. Geopolitiske og økonomiske interesser løfter det globale blikket mot nord, og Norge må følge med. Nordområdene blir omtalt som landets fremste utenrikspolitiske interesseområde (Utenriksdepartementet, 2014), noe som også fører til større oppmerksomhet mot landsdelens nasjonale relevans og tilhørende næringsutvikling, innovasjon og verdiskapning.

I Regjeringens (Utenriksdepartementet, 2014) rapport *”Nordkloden”*, beskrives det et storstilt fokus mot vår nordligste landsdel, fylkene Nordland, Troms og Finnmark, hva angår alt fra internasjonalt samarbeid og beredskap til næringsliv, kunnskap og infrastruktur. Den nåværende Solberg-regjeringen har i stor grad videreført tidligere visjoner, og målet er å videreutvikle Nord-Norge *”som en av landets mest skapende og bærekraftige regioner”* (Utenriksdepartementet, 2014:3). Denne satsningen kommer også til uttrykk i form av økt prioritering i statsbudsjettet, hvor nordområderrelaterte bevilgninger nærmer seg en tredobling på fem år (Utenriksdepartementet, 2014).

I følge Konjunkturbarometeret for Nord-Norge (Sparebank1 Nord-Norge, 2015) har vår nordligste landsdel opplevd en klart høyere vekst i verdiskapningen i forhold til resten av landet. I tillegg til en svekket kronkurs til fordel for landsdelens betydelige råvarebaserte eksport skyldes dette også investeringer i og store forventinger til petroleumsvirksomhet. Denne relative veksten i forhold til øvrig norsk økonomi forventes å fortsette, som sammen med overnevnte faktorer også skyldes landsdelens hittil begrensede avhengighet av

oljesektoren samt en større andel sysselsatte i offentlig sektor (Sparebank1 Nord-Norge, 2015).

Nord-Norges fremtidige styrke og relevans skal derimot ikke bare hvile på allerede eksisterende virksomheter som drar stor nytte av svak kronekurs og internasjonal vekst gjennom et betydelig eksportrettet næringsliv tilknyttet fisk og petroleumsvirksomhet. Nordområdesatsingen har flere ansikter, og i statsminister Erna Solbergs tale til fjorårets Agenda Nord-Norge blir verdens behov for metall og mineraler trukket frem som en viktig grunn for hvorfor landsdelen ilegges en større rolle for Norges fremtid (Solberg, 2014).

Sammen med bla. petroleumsindustrien, sjømatnæringen, leverandørindustrien og den maritime næringen blir mineralnæringen løftet frem som næringer med størst vekstpotensial; det er disse som skal dra tyngdekraften i landets verdiskapning i retning mot landsdelen som strekker seg lengst både mot nord og øst (Utenriksdepartementet, 2014).

I tillegg til en ny Minerallov¹ for regulering av leting, undersøkelse og drift av mineralforekomster, kommer det økte fokuset på berggrunnens store mineralverdier også til uttrykk gjennom historiens første offentlige mineralstrategi (Nærings- og handelsdepartementet, 2013).

I denne strategien beskrives det hvordan det skal legges til rette for en lønnsom og vekstkraftig norsk mineralnæring. Mineralnæringen skal skape nye verdier og samtidig bidra stort til nye arbeidsplasser og verdiskapning som skal gi lokale ringvirkninger i utvinningsområdet. Bakteppet for denne opprinnelige optimismen kan forklares gjennom relativt høye råvarepriser og derav stor interesse fra kapitalmarkedet (Nærings- og handelsdepartementet, 2013). Råvareprisen har derimot falt betraktelig den siste tiden, men mineraloptimismen tilknyttet nordområdesatsingen virker fortsatt å være gjeldende både blant myndigheter og mineralnæring, og det knyttes store håp til hva nye utvinningsprosjekter kan tilby av både arbeidsplasser, skatteinntekter og lokale ringvirkninger (Abelsen, 2015; Eilertsen, 2015).

¹ *Lov om erverv og utvinning av mineralressurser* trådte i kraft i januar 2010 og avløste da *bergverksloven, industrikonsesjonsloven kap. II, kalkstensloven, kvartsloven og mineralavståingsloven* (Nærings- og handelsdepartementet, 2011).

Nordland og Finnmark blir trukket frem som sentrale fylker både for den nåværende og fremtidige betydningen av den norske mineralnæringen. I følge en beregning gjort av Norges geologiske undersøkelse (NGU) er verdien på hittil kjente mineralforekomster i Norge på over 2500 milliarder, og av dette er mesteparten å finne i Nord-Norge (Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning, 2014; Lieungh, Mortensen og Ballari, 2013). Hva angår Finnmark er det spesielt forekomster av metallmalmer som skaper forventninger, og i tillegg til en mye omtalt og for øyeblikket konkursrammet jernforekomst i Sør-Varanger (Mortensen og Abelsen, 2015) er det i dag seks andre kjente forekomster av metallmalmer referert til som av nasjonal betydning (Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning, 2015).

1.2 BUGNENDE TOMHET VS. KULTURELL SKUEPLASS

I tråd med den større oppmerksomheten mot mulighetene i nord, ble det i 2014 opprettet en ny arena for nord-norsk samarbeid og vekst. *Agenda Nord-Norge* skal samle aktører fra næringsliv, politikk og akademia hvor de gjennom diskusjon, kunnskapsdeling og nettverksbygging skal løfte Nord-Norge mot nye høyder (Holdal, 2014). I en «mulighetsstudie» publisert i tilknytning til åpningen av konferansen, oppgis det at hele den benyttede andelen av Nord-Norges areal er fire ganger lavere enn ellers i landet, og at det dermed eksisterer et enormt vekstpotensial. Med dette som bakteppe er mineralnæringen blant aktørene det forestilles at skal utfylle et investeringspotensial som sies å være opp mot 1000 milliarder kroner de neste 15 årene (Holdal, 2014).

Nord-Norge, fylkene Nordland, Troms og Finnmark, okkuperer over en tredjedel (35%) av Norges totale landareal, mens landsdelens andel av befolkningen utgjør 9,3%. Finnmark er som kjent Norges største fylke hva angår areal, og på samme tid Norges minste når det kommer til befolkningstall. Fylkets andel av den totale landmassen ligger på 15%, mens andelen av befolkningen er i underkant av 1,5% (Statistisk sentralbyrå, 2008; Statistisk sentralbyrå, 2015a). I samspill med overnevnte beskrivelser om store ubenyttede arealer og enorme naturressurser, er det i utgangspunktet enkelt å knytte Nord-Norge, og kanskje spesielt Finnmark, opp til en forestilling om råvaresoner Gavin Bridge (2001) refererer til som ”bugnende tomhet” – et øde landskap med enorme verdier.

Som Wanvik og Haarstad (2015) skriver kan en slik forestilling i stor grad ilegges en diskursiv karakter - de er sosialt konstruert av aktører med fordel for en slik dominerende forestilling av et landskap. Selv om en slik fremstilling ikke nødvendigvis er gjort med forelegg og med formål om det Wanvik og Haarstad (2015) viser til som «diskursiv rensing» til fordel for fremtidige næringslivsinteresser i Finnmark, mottok uttalelsen om områdets uutnyttede areal betydelig kritikk fra en part assosiert med et annet ytterpunkt i en diskusjon om stedsforståelser som dominerende diskursive konstruksjoner. I følge Sametingspresident Aili Keskitalo ignorerer denne fremstillingen en folkerettslig hjemlet og ellers nasjonalt anerkjent bruk av områdene tilegnet reindrift og samiske interesser (Måsø, Guttorm og Sara, 2014).

Råvaresoner, eller steder generelt, forstått i lys av dets enorme naturressurser og ellers ”bugnende tomhet” representerer et motstykke til stedsoppfatningen til lokale samfunn og mennesker som lever sine liv i områder med rike ressursgrunnlag. Haarstad og Wanvik (2015) viser til råvaresoner som ”kulturelle skueplasser” som det motsatte ytterpunktet hva angår stedsforståelsen av råvaresoner. En slik forståelse gjør råvaresonene til arenaer hvor det som er sosialt og kulturelt unikt ved stedene trukket frem som sentralt for stedets karakteristikk, gjerne med et demonstrativt og stereotypisk fokus på en sterk annerledeshet ved kulturen til menneskene som befolker stedet. Urfolks harmonerende levemåte i og med naturen blir i følge Redford (1991, referert til i Haarstad og Wanvik, 2015) en stereotypi som blir løftet frem og fremstilt som sårbart i møte med konflikterende utvinningsinteresser.

Som vist til ovenfor er disse forestillingene om råvaresoner først og fremst diskursive – fremstilt med interesse om at en spesiell forståelse av stedet blir fremtredende. Ytterpunktene vist til ovenfor, ”bugnende tomhet” og ”kulturell skueplass”, er åpenbart unyanserte fremstillinger som alene ikke fungerer som tilfredsstillende for å forstå områder med potensiale for ressursutvinning. Begge fremstillinger kan på en annen side inneholde verdifulle aspekter som sammen kan bidra for en forståelse av råvaresoner som sted, men som Haarstad og Wanvik (2015) skriver er det nødvendig med fokus på ”*samspillet mellom krefter, aktører og prosesser på ulike nivå*” for en helhetlig forståelse av en råvaresone. Denne forestillingen om hvordan man kan forstå en råvaresone vil også fungere som en metodologisk forankring for denne oppgaven, noe jeg vil komme tilbake til senere.

Ytterpunktene i diskusjonen om en råvaresones stedsforståelse er som nevnt ovenfor både unyanserte og forenklete, men diskusjonens kontekst representerer på en annen side selve fundamentet for denne oppgavens problematikk; den resulterende interessekonflikten av den *bugnende tomhetens* kapitalistiske attraktivitet i møte med tomhetens allerede eksisterende funksjon.

1.3 KAMPEN OM REPPARFJORD

Dette masterprosjektet knyttes til den planlagte utvinningen av kobbermalm ved Nussir og Ulveryggen på sør/sørvest-siden av Repparfjorden i Kvalsund kommune. Funnet er i følge rettighetshaver, Nussir ASA, estimert til å være den største kobberforekomsten i norgeshistorien (Abelsen, 2014), og med det følger forhåpninger om kommunale skatteinntekter, lokale arbeidsplasser og tilhørende befolkningsvekst til kommunen. Optimismen råder hos de som legger sin tro til at kobberutvinningen vil gi nytt og verdifullt liv til en kommune som lenge har slitt med befolkningsnedgang, men denne optimismen er ikke representabel for alle med orkesterplass til nordområdesatsingen. Utvinningen skal skje gjennom underjordisk drift, men installasjoner og infrastruktur på overflaten omtales som ødeleggende for to lokale reinbeitedistrikt som allerede sliter med arealinnskrenkninger. Reindriften hevder at en realisering av gruveplanene, i kombinasjon med eksisterende arealinngrep i området, vil medføre at de aktuelle reinbeitedistriktenes eksistensgrunnlag forsvinner (Reginiussen, 2015). Slike problemstillinger går rett i kjernen på urfolksrettigheters eksistensberettigelse, og berører både nasjonalt (bla. Grunnlovens §108/*sameparagrafen*, sameloven, konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget og finnmarksloven) og internasjonalt (bla. ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FNs erklæring om urfolks rettigheter) gitte rettigheter hvor Norge er part og som på ulike måter støtter opp under den lokale reindriftens rett til beskyttelse.

Et svært sentralt og mye diskutert aspekt ved gruveplanene er spørsmålet om hva som skal gjøres med det som tas ut fra fjellet, men som ikke kan omsettes på markedet. Her legger økonomi, politiske vedtak og miljøvurderinger til grunn at det skal etableres et sjødeponi for gruedriftens restmateriale. Prosjektets konsekvensutredninger bedyrer at avgangsmassene som slippes ut i Repparfjorden ikke vil føre til uakseptable konsekvenser for livet i og rundt

fjorden; sjødeponiet hevdes å miljømessig forsvarlig. Her eksisterer det derimot uenigheter, og utgjør også gruveplanenes mest kontroversielle aspekt for allmennheten. Gruveprosjektet hevdes å ha en bred lokal aksept, og den er også godkjent av det lokale kommunestyret som også har overlevd et etterfølgende gjenvalg, men det er langt ifra alle som stoler på prosjektets konsekvensutredninger. De husker miljøkonsekvensene fra forrige gang noen forsøkte å slå seg opp på kobberet i fjellsiden over Repparfjorden. Her fortelles det som fisk som kom opp med grønne gjeller, med byller og med åpne sår. Fjorden ble også farget helt hvit grunnet avgangsmassenes kjemiske karakter, og hvalen fant det også for godt å forlate fjorden (Lund, 2015). Repparfjordelvas forpaktere hevder også å kunne bevise at smolten på vei ut i fjorden døde som en følge av dødbringende vannkvalitet (Altmann, 2016). Dette er en fjord som i utgangspunktet også er ”fredet” i kraft av sin status som nasjonal laksefjord, og kritiske røster lover nå en kraftig motstandskamp mot den planlagte gruvedriften.

Motstanden består derimot ikke bare av et lokalt engasjement; en betydelig del av den nasjonale miljøbevegelsen er også med på laget. Reiselivsnæringen, fiskerinæringen, politiske partier (SV, V og Rødt) og enkelte forvaltningsorganer har også stilt seg negative til gruveplanene i lys av det som gruveprosjektet kan bringe med seg av konsekvenser både for fjorden og for reindriftens eksistensgrunnlag. Havforskningsinstituttet har på sin side også ytret sterk kritikk mot den faglige kvaliteten bak gruveplanenes konsekvensutredninger hva angår Repparfjordens strømninger og potensielle spredning av avgangsmassen (Sandmo og Lieungh, 2011).

Nussir ASAs gruveplaner representerer dermed ikke bare håp og fremtidstro for kystbygda Kvalsund, men også en iboende interessekonflikt mellom økonomiske og prioriterte politiske interesser på den ene siden og hensyn hva angår urfolksrettigheter, eksisterende næringer og miljø på den andre siden. Dette inviterer til en maktkamp mellom ulike interesser og mellom motstridende påstander hva angår prosjektets forventende konsekvenser.

2 OMRÅDEBESKRIVELSE – KVALSUND KOMMUNE

Kvalsund kommune er lokalisert i Vest-Finnmark med Hammerfest, Alta, Måsøy og Porsanger som tilgrensende kommuner. Hoveddelen av kommunens landareal på 1846 km² ligger på fastlandet, men kommunen strekker seg også ut over Kvalsundet og Vargsundet og omfatter også en del av de to øyene Kvaløya og Seiland. Administrasjonssenteret i kommunen er tettstedet Kvalsund. Nærmeste tettsted er Hammerfest sentrum på Kvaløya 32 km unna, mens både Alta og Lakselv er 112 km unna. Ved å følge riksvei 94 østover langs Repparfjorden i retning Skaidi/Lakselv/Alta vil man etter ca. 8 km passere Nussirforekomsten hvor høyeste punkt ligger 592 m.o.h., mens Ulveryggen-forekomsten er lokalisert i høyden over Folldal verk med høyeste punkt på 528 m.o.h. (Didriksen, 2010). Forekomstene er lokalisert på sørsiden av Repparfjorden som strekker seg ca. 13 km øst/sørøst fra hvor Kvalsundet og Sammalsundet møtes sør for Kvaløya. Innerst i fjorden ligger Oldernes, hvor Repparfjordelva med utspring på Sennalandet renner ut i fjorden.

Et sentralt aspekt ved gruveplanenes kontroversielle natur er Repparfjordens og Repparfjordelvas status som nasjonal laksefjord/-elv. Repparfjordvassdraget har et velrenommert rykte som en av Norges beste lakseelver, og har de siste årene hatt en årlig fangst på mellom 5 og 11 tonn laks (Vest-Finnmark Jeger- og Fiskeforening, u.å.). Fiskesesongen varer fra juni til august, og statistikken fra 2015 viser en fangst på i overkant av 7,5 tonn fordelt på hele 3429 laks (Scanatura, 2015).

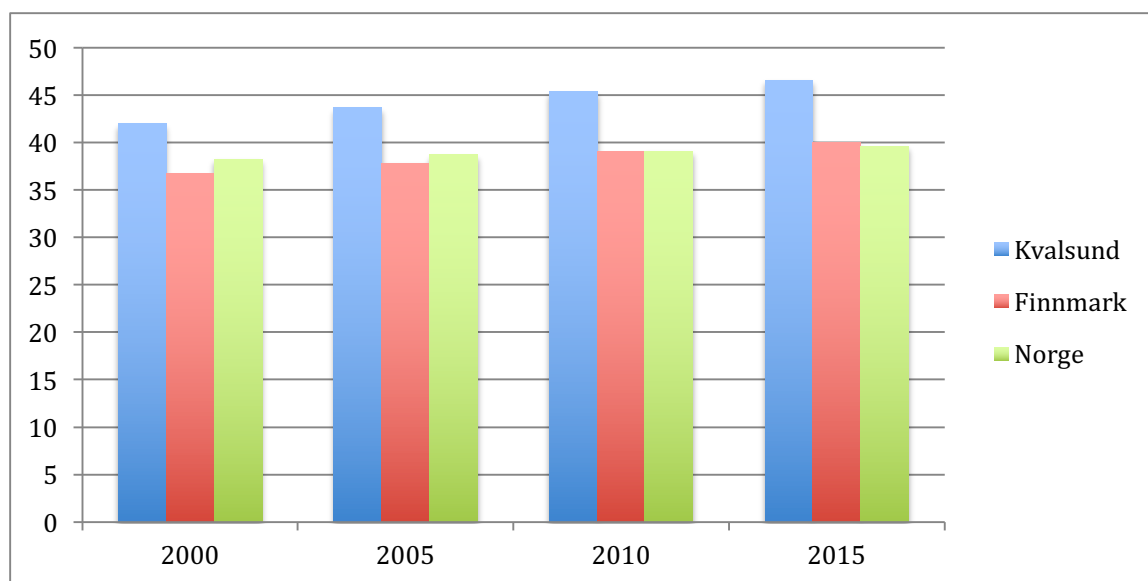
Det er ikke urimelig å påstå at Kvalsund er en liten kommune befolkningsmessig. 1. april 2016 var befolkningen på 1040 personer, noe som betyr at det av landets 428 kommuner bare er 28 kommuner med lavere innbyggertall. Av Finnmarks 18 kommuner havner Kvalsund også her blant de minste, da 16 av fylkets 19 kommuner har et større innbyggertall (Statistisk sentralbyrå, 2015b). Kommunen har, som det meste av utkant-Norge for øvrig, opplevd en jevn nedgang i folketallet siden midten av 1900-tallet. I 1950 lå folketallet på 1938 personer (Statistisk sentralbyrå, 1981), noe som beviser en nær halvering av folketallet på 65 år. Det meste av nedgangen har derimot skjedd etter 1980 da kommunen huset hele 1710 personer. Gjennomsnittsalderen i kommunen kan heller ikke fortelle om et stort potensiale for en

naturlig økning av folketallet da den gjennomsnittlige innbyggeren er 46,6 år, en økning fra 42 år siden år 2000 (se tabell 1).

Kvalsundbefolkningen har også blitt eldre sett i forhold til resten av landet. I 2000 var aldersforskjellen 4 år, mens Kvalsundværingene i dag er hele 7 år eldre enn den gjennomsnittlige nordmann (se figur 1) (Kommuneprofilen, 2015). Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivninger (2014) levner heller ikke mye optimisme hva angår Kvalsunds fremtidige folketall, da en middels nasjonal befolkningsvekst i følge framskrivningene vil etterlate Kvalsund med beskjedne 879 innbyggere i 2040. Jeg anser det som rimelig å betrakte dette som en betydelig årsak til de lokale preferansene hva angår en realisering av gruveplanene.

Tabell 1: Befolkningsutvikling, Kvalsund og Finnmark 1950-2016

Årstall	Kvalsund kommune	Finnmark Fylke	Prosentandel
1950	1938	64.475	3,0 %
1960	1870	71.726	2,6 %
1970	1767	76.379	2,3 %
1980	1710	78.692	2,1 %
1990	1394	74.148	1,9 %
2000	1106	74.059	1,5 %
2010	1026	72.856	1,4 %
<i>2016 (1. april)</i>	<i>1040</i>	<i>75.758</i>	<i>1,4 %</i>

Figur 1: Gjennomsnittlig alder Kvalsund, Finnmark og Norge, 2000-2015

Det er ingen hemmelighet at det, som vist til ovenfor, i betydelig grad legges store forventninger til at en realisering av gruveplanene kan gjøre mye for dystre spådommer hva angår Kvalsunds befolkningsutvikling, spesielt for kommunens yngre befolkning (Sveen, 2015a; Tonstad, 2010). Kommunens alternativer vedrørende næringsvirksomhet legges frem som begrenset (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014; Kvalsund kommune, 2013), og gruveselskapet selv mener diskusjonen rundt prosjektets realisering omhandler overlevelse eller ikke-overlevelse for Kvalsund-samfunnet (Trellevik, 2015). Sett bort fra arbeidsplasser og potensiell befolkningsvekst representerer gruveplanene et potensielt økt økonomisk manøvreringsrom for kommunale myndigheter i lys av kommuners rett til innkreve eiendomsskatt (Tomassen, 2014). Gruveplanene blir også viet en betydelig rolle for kommunens befolkningsutvikling i samfunnsdelen av Kvalsunds kommuneplan da en realisering av gruveplanene blir vist til som en av fire scenarier som krever spesielle tiltak fra kommunen grunnet befolkningsvekst (Kvalsund kommune, 2013).

Kvalsund har som vist til ovenfor også erfaring med gruve drift fra før. I følge Svein Lund (2015), miljøverner og forfatter av boken *Gull, gråstein og grums*, er det usikkert hvor lenge det har vært drevet leting etter og drift på kobberressursene i Kvalsund-området. De eldste kjente fortellingene om kobberforekomster i området stammer fra begynnelsen av 1700-tallet, og det blir hevdet at det i 1758 også ble skippet ut ”60 pund rent kobber over Hammerfest tollstad” (Lund, 2015). Det ble også gjort geologiske undersøkelser i Vest-Finnmark på andre

halvdel av 1800-tallet hvor det ble fastslått at grunnen på hele Kvalsundhalvøya inneholdt kobber. Disse funnene ble etterfulgt av en stor interesse for området, og i følge Lund (2015) ble det etter en gudstjeneste en søndag i 1902 registrert hele 50 nye ”*mutinger og skjerp*” (tradisjonelle begrep for undersøkelses- og utvinningstillatelser) i Kvalsund-området. Den første driften ved Repparfjorden ble gjort av Nordiske Grubekompani, som med 30-40 mann i arbeid startet drift på et 30 km² stort område i 1905. Denne driften varte bare i fem år, og til tross for betydelig interesse for forekomsten, blant annet fra amerikanske bergverksfolk fra det som skal ha vært et av de største kobberselskapene i verden, sto forekomsten mer eller mindre urørt frem til rettighetene ble solgt til Folldal Verk som startet produksjon ved Ulveryggen i 1972. I motsetning til dagens planer hvor utvinningen skal skje gjennom underjordisk drift, var dette utvinningsprosjektet et dagbrudd man fortsatt kan se tydelige spor av i terrenget. Som med dagens planer ble også denne utvinningen forespeilet sikring av arbeidsplasser i mange år, men prosjektet som skulle gi grunnlag for drift i minst 25 år ble avsluttet i 1978 grunnet lave kobberpriser, noe som førte til at de 50 ansatte ved dagbruddet mistet jobben (Lund, 2015).

Konkursen tok arbeidsplassene med seg, men lot den miljømessige byrden ligge igjen. Ikke ulikt fra dagsaktuelle påstander og konsekvensutredninger ble det den gang antatt at avgangsmassene ikke utgjorde noen som helst trussel for livet i fjorden, men fiskernes skildringer fra den gang forteller i følge Lund (2015) at fiskemottakene etter hvert ikke godkjente fisk fra Repparfjorden grunnet synlige skader og dårlig smak. I tillegg til dårligere kvalitet gikk også bestanden ned, og med det forsvant også hvalen fra Repparfjorden. I følge Vest-Finnmark Jeger og Fiskeforening, forpaktere av Repparfjordelva siden 1931, fikk gruveutslippet også konsekvenser for livet i tilstøtende elver da bestanden av sjørøye, sjørøret og laks gikk betydelig ned både under og etter utslippsperioden (Altmann, 2016; Lund, 2015). I den delen av gruveprosjektets konsekvensutredning som tar for seg den lokale reindriften, (Nellemann og Vistnes, 2011) fortelles det også om datidens betydelige problemer med støv og unnvikende adferd blant reinen i området.

3 TEMATIKK OG PROBLEMSTILLING(ER)

Oppgaven vil, som hintet til ovenfor, omhandle en interessekonflikt tilknyttet forvaltningen av en mineralressurs i Repparfjord i Kvalsund kommune. Vi har her å gjøre med et lokalt ”problem”, men en nasjonal sak. Til tross for problematikkens lokale forankring, utspiller maktrelasjonen seg på en nasjonal og etter hvert også internasjonal skala. Oppmerksomheten vil ikke rettes mot verken sjødeponi, reindrift eller tekniske aspekter ved gruvedrift per se, men heller omhandle sosiale og politiske prosesser med potensiale for å materialisere seg i det fysiske naturmiljøet. Fokuset ligger på *makt til å påvirke*, og i lys av oppgavens teoretiske rammeverk hva angår det som ligger til grunn for en aktørs påvirkningsevne, vil det rettes oppmerksomhet mot interessekonfliktens aktører og relasjonelle og diskursive sider av nevnte konflikt.

Konflikten har øynene rettet mot Kvalsund og Repparfjord, men er samtidig forankret i relasjoner og overordnede hensyn på en nasjonal, og etter hvert også internasjonal, skala. Influensområdets skjebne er dermed også knyttet til føringer over det lokale plan, noe som medfører at det å eksklusivt rette oppmerksomheten mot lokale aktører ikke er tilstrekkelig.

Interessekonflikten utspiller seg mellom en rekke ulike aktører, hvor aktørenes ulike interesser legger føringer for deres preferanser tilknyttet en realisering av Nussir ASAs gruveplaner. Aktørene som inngår i konflikten kan klart skilles i to parter ut fra deres overordnede stilling til planene; de som *ønsker* en realisering og de som *ikke ønsker* en realisering. Enkelt forklart handler det her om den ene sidens makt til å realisere sin vilje kontra den andre sidens makt til å forhindre realisering av denne viljen. Oppgaven eksisterer hovedsakelig rundt et aktørperspektiv, hvor det er aktørers handlinger i og med konteksten som legger grunnlaget for tingenes tilstand. Dette går til dels på tvers av det ellers så ”populære” skillet mellom struktur og agens, da det til tross for at det er interessemotsetningens aktører forklaringen sentreres rundt også vises til partenes evne til å ta i bruk kontekstuelle gitte ressurser som styrker og/eller forringer partenes beretning om gruveplanene i lys av samfunnets overordnede preferanser.

3.1 PROBLEMSTILLING(ER)

Med formål om å se nærmere på Nussir ASAs gruveplaner i lys av den åpenbare interessekonflikten den representerer, vil denne oppgaven sentrere rundt følgende problemstilling(er):

Hvorfor og hvordan har interessekonflikten tilknyttet gruveplanene i Repparfjord hittil utspilt seg til fordel for utvinningsinteressene?

- *Hvordan forsøker interessemotsetningens parter å gjøre sin vilje gjeldende for interessekonfliktens utfall?*

Overnevnte formuleringer utgjør denne oppgavens problemstillinger, som oppgavens teori- og diskusjonskapittel dermed vil ta utgangspunkt i. Hovedspørsmålet søker seg mot en forklaring på hvorfor utvinningsinteressene hittil har evnet å gjøre sin preferanse gjeldende for gruveplanenes sannsynlige skjebne. Dette er til tross for det jeg anser som viktige hensyn som taler mot gruveplanenes realisering, noe som fordrer en referanse til interessemotsetningens maktrelasjoner. Oppgavens underproblemstilling søker seg direkte mot dette, da den retter oppmerksomhet mot måten konfliktpartene forsøker å gjøre sin vilje gjeldende på; hvordan forsøker partene å utøve makt? Referansen til makt vil i praksis foregå gjennom en teoretisk forankring omkring makt som en *produsert* kapasitet; evnen til å påvirke springer ut av aktørenes evne til å *ta i bruk* kontekstuelle gitte ressurser. Et slikt maktperspektiv åpner opp for en forestilling om positiv makt, og at henvisninger til maktrelasjoner da involverer forhold hvor maktutøvelse viser til det å få noe til, istedenfor en mer negativ forståelse hvor makt viser til en overordnet kraft som kun virker begrensende og dominerende. En slik forståelse for makt åpner opp en mulighet for å kunne beskrive hvordan aktører som i utgangspunktet gjerne blir betraktet som underordnet i sammenheng med en aktuell situasjon, kan utvikle en evne til å påvirke situasjonen de befinner seg i.

3.2 RELEVANT LITTERATUR

Jeg er ikke den første, og sannsynligvis heller ikke den siste, som retter søkelyset mot en interessekonflikt knyttet til forvaltningen av mineralressurser. I tilfeller hvor økonomiske preferanser relatert til privat fortjeneste, offentlige inntekter og produksjon av arbeidsplasser

tilknyttet mineralutvinning forespeiles å skje på bekostning av allerede tilstedeværende interesser, legges det opp til en situasjon der motstridende viljer må kjempe om å vinne frem med sin sak. Som vist til ovenfor er dette tilfelle i Repparfjord, men er samtidig også en del av virkeligheten i andre deler av verden hvor geologiske prosesser over millioner av år har tilført berggrunnen en enorm potensiell markedsverdi.

Det er skrevet mye om møtet mellom disse to motstridende viljene, hvor den aktive motstanden mot prosjekter som anses å være ødeleggende for naturmiljøet, urfolksinteresser, lokal selvberging eller andre aspekter av slike prosjekters influensområde har blitt viet mye oppmerksomhet. I likhet med denne oppgaven, er interessekonfliktens maktrelasjoner et sentralt tema for en god del av denne litteraturen, hvor fokus gjerne ligger på de handlinger som motstanden foretar seg i deres formål om å påvirke eller stoppe utvinningsprosjektene. Om dette skriver Bebbington et. al. (2008) at motstand mot gruveprosjekter oppnår suksess like ofte som de mislykkes, og at dette kan knyttes hovedsakelig til to ting; motstandens interne dynamikk og den konteksten motstanden opererer i.

Et interessant overordnet funn av Peluso (1992), viser at motstandens handlingsalternativer varierer ut ifra ”*spesifikke historiske og kontekstuelle omstendigheter*” (Peluso, 1992:13), sakens natur og de ressursene (politiske og sosiale) motstanden har til rådighet. Mer konkret, så viser Puigmal (2015: 119) til Alier et. al. (2016) og deres omfattende studie av over 1500 ulike interessekonflikter hvor de identifiserer 27 ulike motstandstiltak i tilknytning til naturressursforvaltning. Klagebrev, offentlige kampanjer, gatedemonstrasjoner og etablering av nettverk med formål om kollektiv handling blir her påpekt som de mest vanlige mobiliseringstiltakene fra motstandens side. Hva angår sistnevnte, blir det å etablere nettverk og allianser med aktører på tvers av skala sett på som effektivt. Dette sørger for større muligheter når det kommer til hvilke ressurser motstanden kan vise til i sin mobilisering, og som dermed fører til at det helhetlige motstandsengasjementet fremstår som mer komplekst da ulike strategier og diskurser kan mobiliseres på samme tid (Puigmal, 2015).

Hva angår andre studier med mineralutvinning og konflikt i søkelyset, er empirien i en betydelig andel av denne litteraturen geografisk forankret i utviklingsland/land i sør, spesielt Latin-Amerika (Bebbington et. al., 2008; Urkidi, 2010; Haarstad og Fløysand, 2007). Til tross for variasjon hva angår tilnæringsmåte, ser overnevnte studier nærmere på

motstandsengasjementet og deres handlinger rettet mot å påvirke utfallet av konflikten. Haarstad og Fløysands (2007) artikkel har sin empiriske forankring i Tambogrande, Peru, og vier oppmerksomhet mot lokale bønders kamp mot mineralutvinning. Artikkelen viser til motstandens utøvelse av makt gjennom *jumping of scales*; å tilpasse og mobilisere narrativer både på nasjonalt og internasjonalt nivå ved hjelp av nettverk og alliansebygging. Med formål om å eksponere den opplevde urettmessigheten for et større publikum og dermed tilegne den lokale motstandskampen en større legitimitet, ble motstandens narrativer og argumentasjon omformet i tråd med hegemoniske diskurser både på nasjonalt og internasjonalt nivå ved hjelp av nettverk og alliansebygging. På lokalt nivå var motstandens kamp basert på det å identifisere seg med den tradisjonelle jordbrukskulturen, og at den planlagte mineralutvinningen ville ødelegge dette. På nasjonalt nivå ble den planlagte mineralutvinningen fremmet som ødeleggende for den nasjonale produksjonen av lime og sitron, noe som anses som sentralt både for nasjonal matkultur og identitet. Da produksjon av lime og sitron ikke tilegnes stor viktighet på et internasjonalt nivå, måtte den internasjonale mobiliseringen sentreres rundt et annet aspekt. Her ble motstandens narrativ presentert i lys av demokrati og lokal medbestemmelse hvor utvinningsinteressene ble beskyldt for å bryte med lokalbefolkningens demokratiske rettigheter. Som Haarstad og Fløysand (2007) skriver, var det å omforme motstandskampen i tråd med gjeldende hegemoniske diskurser et strategisk tiltak rettet mot å eksponere mineralprosjektet som en trussel for noe som anses som viktig.

4 MINERALVIRKSOMHET I NORGE

4.1 MINERALBRANSJEN

Den norske mineralnæringen består av virksomheter som leter, utvinner og foredler mineraler og bergarter både fra fast fjell og løsmasser (Direktoratet for mineralforvaltning, 2015), og har historisk sett vært viktig for norsk økonomi både i form av arbeidsplasser og betydning for øvrig næringsliv gjennom etterspørsel av tjenester knyttet til transport, service og vedlikehold, samt betydningen næringen har i form av produksjon av innsatsfaktorer for annen industriell aktivitet (Nærings- og handelsdepartementet, 2013). Gruvedriften har også sørget for etablering av en rekke norske byer og tettsteder, hvor Kongsberg, Bærum, Røros, Arendal og Kirkenes er eksempler (Norges geologiske undersøkelse, 2015).

Mineralnæringen anses i dag som en typisk distriktsnæring. I følge Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltnings (2015) ferskeste rapport om den norske mineralnæringen, *Mineralressurser i Norge 2014*, er næringen tilstede i alle landets fylker hvor majoriteten av bedriftene befinner seg i kystområdene. Næringen sørger direkte for 5949 årsverk fordelt på 856 forskjellige bedrifter på 1156 produksjonssteder, og omsatte i 2014 for 12,9 milliarder kroner, hvor 54 % var eksport. Av alle landets fylker (inkludert Svalbard) var det Rogaland, Møre og Romsdal, Finnmark, Nordland, Svalbard, Vestfold og Akershus som var de viktigste fylkene hva angår omsetning, mens det er Rogaland (854), Nordland (773) og Finnmark (762) som har flest årsverk. Rogaland topper også listen når det kommer til solgt tonnasje, hvor over 20 millioner tonn har blitt gravd ut og solgt i løpet av året. Dette var mer enn dobbelt så mye som neste fylke på listen, som var Nordland med overkant av 8 millioner tonn (Norges geologiske undersøkelse & Direktoratet for mineralforvaltning, 2015). Tabell 2 viser en oversikt over omsetningsverdi og antall årsverk både for landet som helhet og Finnmark for perioden 2006 til 2014 (Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning, 2007-2015).

Tabell 2: Omsetning og årsverk i mineralnæringen, landet og Finnmark 2006-2014

	Omsetning, landet (mrd NOK)	Omsetning, Finnmark (mrd NOK)	Årsverk, landet	Årsverk, Finnmark
2006	9,1	0,40 (4,4 %)	4264	252 (5,9 %)
2007	10,4	0,41 (3,9 %)	4796	248 (5,2 %)
2008	11,4	0,42 (3,6 %)	4806	286 (5,9 %)
2009	10,0	0,43 (4,3 %)	4976	386 (7,8 %)
2010	10,8	1,1 (10,2 %)	5551	709 (12,8 %)
2011	12,4	1,7 (13,7 %)	6039	770 (12,8 %)
2012	12,7	1,7 (13,4 %)	5981	789 (13,2 %)
2013	13,0	1,7 (13,1 %)	6226	786 (12,6 %)
2014	12,9	1,7 (13,2 %)	5949	762 (12,8 %)

Mineralnæringen som helhet kan deles opp etter hva som produseres, hvor det er normalt å skille mellom de følgende fem hovedgruppene av råstoffer (Nærings- og handelsdepartementet, 2013):

1. Byggeråstoffer (pukk, sand og grus)
2. Industrimineraler (kalkstein, kvarts, olivin, dolomitt, grafitt, etc.)
3. Metallmalmer (kobber, jern, nikkel, titan, rutil)
4. Naturstein (larvikitt, granitt, skifer)
5. Energimineraler (kull, torv)

Av disse er det byggeråstoffene som utgjør den viktigste gruppen for Norge både når det kommer til antall årsverk, verdi og tonnasje. Her er det pukk som utgjør den store forskjellen, da dette byggeråstoffet alene har en omsetningsverdi på 4638 millioner kroner og sørger for over 2000 årsverk. Når det kommer til metallmalmer, som kobberet i Repparfjorden er et eksempel på, sørget denne gruppen av råstoffer for 1187 årsverk i 2014, hvor mesteparten knyttes til produksjonen av jern (Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning, 2015). Denne statistikken må derimot ses i betraktning med at Sydvaranger Gruve AS (Finnmark) i senere tid har gått konkurs, og at den faktiske situasjonen i dag når det kommer til antall årsverk både i Finnmark og de knyttet til produksjonen av jern er betydelig lavere.

4.2 FORVALTNINGEN AV MINERALRESSURSER

I Norge er det Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) som er gitt ansvaret med å forvalte de norske mineralressursene. Direktoratet er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet, hvor det er *lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser* (Mineralloven, 2009) og *Bergverksordningen for Svalbard* fra 1925 forvaltningen sentreres rundt. I forvaltningen av mineraler på norsk grunn, skilles det mellom statens og grunneiers mineraler. Det som etter Mineralloven menes med statens mineraler, er metaller med egenvekt over 5 gram/cm³ og høyere, hvor kobber har en egenvekt på 8,94 gram/cm³. I tillegg til disse er også ”*titan og arsen og malmer av disse*”, samt svovelkis og magnetkis også regnet som statens mineraler. Øvrige mineraler regnes som grunneiers, men forvaltes i likhet med statens mineraler også etter mineralloven. Når en aktører søker om undersøkelsesrett, utvinningstillatelse, prøvedriftstillatelse eller driftskonsesjon, er det mineralloven som fungerer som standard for søknadene (Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning, 2015).

Undersøkelsesrett (før mineralloven: muting) gir retten til å undersøke et område for eventuelle forekomster av statens mineraler, men ikke rettigheter til eventuelle forekomster innenfor dette område. Om undersøkelsesarbeidet omfatter større inngrep, må det også søkes om *prøvedriftstillatelse/prøveuttak*. Undersøkeren med best prioritet (den som søkte om undersøkelsesrett først) har enerett til å søke om *utvinningsrett* på de forekomstene som er funnet innenfor undersøkelsesområdet. Her må søker dokumentere å ha funnet en forekomst som er eller vil bli drivverdig innen rimelig tid før utvinningsrett kan bevilges. Om det samlede uttaket av masse vil overstige 10.000 m³, må det også søkes om driftskonsesjon (Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning, 2015). Om overnevnte søknader gjelder for områder i Finnmark, skal undersøker også ”*i rimelig utstrekning fremskaffe opplysninger om direkte berørte samiske interesser i området som skal undersøkes*” (Mineralloven, 2009, § 17), hvor kommunen, grunneier fylkesmannen, fylkeskommunen, brukere av grunnen, Sametinget og reindriftsforvaltningen også har rett til å uttale seg i forbindelse med hver vurdering. Sametinget har også mulighet til å anke hver enkelt vurdering til departement og eventuelt videre til Kongen i statsråd.

I tillegg til mineralloven, er plan- og bygningsloven en sentral del av det juridiske rammeverket tilknyttet mineralutvinning. Uttaket av mineraler må foregå i samsvar med den

aktuelle kommunens bestemmelser for området som driften gjelder, og etter plan- og bygningsloven (2008) er det krav om reguleringsplan for større bygge- og anleggstiltak (Nærings- og handelsdepartementet, 2013). For tiltak som det er sannsynlig at kan gi vesentlige konsekvenser for miljø og samfunn, skal det samtidig med varsling om oppstart av planarbeidet sendes ut et planprogram som også legges ut til offentlig ettersyn. Dette planprogrammet må godkjennes av kommunen, og skal blant annet redegjøre for formålet med planarbeidet, hvem som skal delta i planarbeidet, medvirkningstiltak, og eventuelle behov for øvrige utredninger (Plan- og bygningsloven, 2008). Selve reguleringsplanen er av en mer detaljert karakter, og inneholder bestemmelser om all arealbruk og formålet med denne. For reguleringsplaner som kan medføre vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det også foreligge en konsekvensutredning sammen med planforslaget som tilsendes kommunen. Denne skal redegjøre for tiltakets sannsynlige konsekvenser både for andre næringer, transport, forurensning, naturmangfold, marine ressurser, mattrygghet og kulturminner. Utarbeidelse og produksjon både av planer og konsekvensutredning finansieres normalt sett av tiltakshaver selv (Plan og bygningsloven, 2008; Nærings- og handelsdepartementet, 2013).

Kommunen avgjør så om planforslaget sendes ut på høring og legges ut for offentlig ettersyn, hvor statlige- og regionale organer, kommuner og Sametinget kan fremme innsigelse dersom de anser seg berørt av de konsekvenser reguleringsplanforslaget vil medføre. Det aktuelle kommunestyret tar, med eventuelle innsigelser og høringsuttalelser i betraktning, deretter stilling til om reguleringsplanforslaget skal godkjennes eller ikke. Om forslaget godkjennes til tross for innsigelser, skal det foretas mekling mellom partene. I tilfeller hvor dette ikke fører til enighet, sendes saken over til kommunal- og moderniseringsdepartementet, hvor departementet med kommunens vedtak, de aktuelle innsigelsene og meklerens anbefalinger skal gjøre en endelig avgjørelse om forslagsstillers reguleringsplan godkjennes eller ikke (Plan- og bygningsloven, 2008).

Foruten mineralloven og plan- og bygningsloven, må utvinningsprosjekter også vurderes i lys av en rekke andre sektorovergrepene lover og forskrifter, blant annet naturmangfoldsloven. I følge nærings- og handelsdepartementet (2013) inneholder denne fem overordnede prinsipper som beslutningsmyndigheten må ta i betraktning i deres vurdering av tiltak som berører naturmangfoldet. Disse prinsippene er som følger: krav om kunnskap, føre-var-

prinsippet, samlet belastning, miljøpåvirker betaler, valg av miljømessig beste teknikk og lokalisering.

Direktoratet for mineralforvaltning (2015) refererer på sine nettsider også til følgende lover som sentrale i forvaltning av mineralressurser: forurensningsloven, lov om motorferdsel i utmark, vannressursloven, reindrifftsloven, kulturminneloven og jordloven. Førstnevnte er grunnlaget i miljødirektoratets vurderinger om *”særskilte tillatelser til forurensende tiltak”* (Forurensningsloven, 1981, § 11), som blant annet fastslår at det i direktoratets vurdering skal *”legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre”* (Forurensningsloven, 1981, § 11).

5 NUSSIR-PROSJEKTET

Nussir AS (senere ASA) ble etablert i 2005 som en videreføring av selskapet Terra Control som da satt på rettene til malmfunnene i Nussir-området (Lund, 2015). I følge Nussir ASAs eget planprogram (Didriksen, 2010) har selskapet sittet på rettighetene til Nussir-forekomsten siden 2000, hvor det etter boringer høsten 2007 og sommer/høst 2008 ble avdekket en drivverdig kobberforekomst. Selskapet overtok også rettighetene til Ulveryggen-forekomsten da denne ble kjøpt for 10 millioner kroner (Nussir ASA, 2012) fra Metallica Mining i 2010 og sitter i dag på 100% av rettighetene tilknyttet mineralene i Nussir og Ulveryggen (Didriksen, 2010).

På eiersiden av selskapet er det i følge Nussir ASAs (u.å.) egne nettsider norske Monial AS som er største aksjonær med 34,4 % av aksjene, etterfulgt av det sveitsiske finansselskapet/investeringsbanken UBS Switzerland med 21,3 %. Britiske Baker Steel Resources AS er tredje største aksjeeier med 9,79 %, mens Oslo-baserte Hai Invest AS eier 8,98 %. I selskapets årsberetning for 2014 (Nussir ASA, 2015) meldes det om at selskapet ikke har noen ansatte, men at den daglige virksomheten drives frem av innleide konsulenter som i 2014 utgjorde 3 årsverk. Administrerende direktør er innleid fra det Alta-baserte foretaket Antaeus AS, som også er Nussir ASAs femte største aksjonær med for øyeblikket 6,41 % av aksjene (Nussir ASA, u.å.).

Av de to forekomstene som Nussir ASA har rettigheter til, er det Nussir som er den klart største. Prosjektets totale ressursestimat ligger i skrivende stund i underkant av 74 millioner tonn kobbermalm. Av dette er 7,7 millioner tonn i Ulveryggen-forekomsten, mens Nussir på sin side inneholder 66 millioner tonn. Nussir ASA (u.å) oppgir at denne malmen har en gjennomsnittlig kobbergehalt på underkant av 1 %, noe som da tilsvarer ca. 740.000 tonn rent kobber. Med dagens kobberpris, som i skrivende stund ligger på rundt 4,8 GBP/kg, ville denne ressursen hatt en markedsverdi på 35,5 milliarder GBP, som med dagens kurs tilsvarer 38 milliarder norske kroner.

Det offentlige planarbeidet i forbindelse med plan- og bygningsloven ble satt i gang høsten 2009, hvor SWECOs avdelingskontor i Alta ble gitt oppgaven med å utarbeide prosjektets

planprogram. Denne ble tilsendt Kvalsund kommune i mars 2010. Etter en høringsrunde hvor 30 ulike aktører sendte inn innspill, ble planprogrammet vedtatt av Kvalsunds kommunestyre i juli samme år (Nussir ASA, u.å.). Med dette planprogrammet som grunnlag, ble det så utarbeidet en helhetlig reguleringsplan. Ettersom Nussir ASAs planlagte tiltak var av en såpass omfattende karakter, falt denne inn under plan- og bygningslovens krav om konsekvensutredning i forbindelse med reguleringsplanarbeidet. I likhet med planprogrammet, ble SWECO gitt oppgaven om å utarbeide og koordinere denne, hvor ulike fagmiljøer har bidratt med rapporter og utredninger om tiltakets sannsynlige konsekvens for ulike aspekter av influensområdet (Didriksen, 2010). Den helhetlige konsekvensutredningen består av flere delutredninger, og berører alt fra marine grunnlagsundersøkelser og konsekvenser for marint liv til tiltakets konsekvenser for samiske kulturminner og anadrom laksefisk. Disse er å finne på Nussir ASAs egne nettsider. Konsekvensutredningene ble tilsendt i kommunen i forbindelse med forslag til reguleringsplan i juni 2011, hvor både reguleringsplan og tilhørende konsekvensutredninger lå ute på høring til september 2011 (Nussir, u.å.).

I tråd med plan- og bygningslovens bestemmelser har berørte statlige- og regionale organer, kommuner og Sametinget rett til å fremme innsigelse mot reguleringsplanen, noe som av hensyn til den lokale reindriften ble gjort både av Sametinget og Områdestyret for reindrift i Vest-Finnmark (daværende reindriftsmyndighet). På kommunestyremøte i oktober 2012 valgte kommunestyret å ikke ta disse innsigelsene til følge, hvor de med 7 mot 1 stemme valgte å godkjenne Nussir ASAs reguleringsplan, og samtidig oversende denne til departementet for endelig avgjørelse i lys av de foreliggende innsigelsene (Kvalsund kommune, 2012). Saken ble først sendt til fylkesmannen i Finnmark for mekling, som endte uten noen form for enighet hva angår reindriftsinteressenes innsigelse. Reguleringsplanen ble endelig godkjent av kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner i mars 2014, hvor departementet *”har lagt avgjørende vekt på hensynet til utnyttelse av mineralressursene i området og til positive lokale ringvirkninger”* (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014). I departementets vedtak legges det derimot til grunn at tiltakshaver og reindriftnæringen kommer til enighet om avbøtende tiltak som ivaretar reindriften eksistensgrunnlag i området. Dette må skje før tiltaket iverksettes (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014).

Da det kun er rundt 1% av kobbermalmen som skal omsettes på markedet, er det samtidig et behov for at resten av de tilknyttede bergartene gjøres av et sted. Etter ulike avveininger om hva som anses som den beste løsningen både for miljøet, reindriften og prosjektets økonomi, har Nussir ASAs løsning falt på at gruvedriftens avgangsmasser skal deponeres i sjøen. Reguleringsplanen inneholder bestemmelser om hvor dette sjødeponiet skal ligge, og det ble i oktober 2011 søkt om utslippstillatelse til det daværende klima- og forurensningsdirektoratet. Søknaden lå ute på høring fra januar til mars 2012, hvor det kom inn 85 ulike høringsuttalelser både fra offentlige etater, næringslivet, sivilsamfunnet og enkeltpersoner (Nussir ASA, u.å.). De fleste av disse handlet om tiltakets forventede konsekvenser for livet i Repparfjorden, hvor majoriteten av disse uttrykte bekymring for avgangsmassens spredning av partikler og utlekking av tungmetaller, og at dette ikke er forenlig verken med vannforskriften (den norske operasjonaliseringen av EUs vanndirektiv) eller med fjordens status som nasjonal laksefjord. Her ble det også etterlyst ytterligere informasjon om strømforholdene i Repparfjorden. Enkelte av uttalelsene var også positive, hvor tiltakets forventede fordeler for samfunnet ble trukket frem (Miljødirektoratet, 2015).

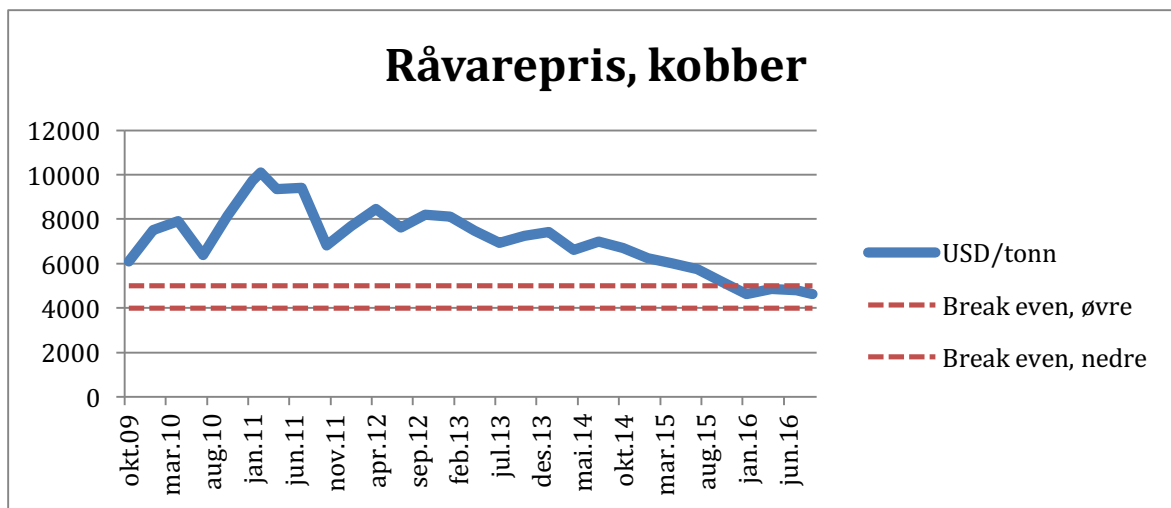
Blant de som stilte seg negative til utslippssøknaden, var det daværende Direktoratet for naturforvaltning, som i 2013 ble slått sammen med Klima og forurensningsdirektoratet (mottaker av Nussir ASAs utslippssøknad) til det nåværende Miljødirektoratet. Her var det tiltakets konsekvenser for kysttorsken, fjordens status som nasjonal laksefjord og avgangsmassenes giftige innhold og derav brudd med overnevnte vannforskrift som var årsaken bak direktoratets negative synspunkt. De påpekte også at søknadens kunnskapsgrunnlag ikke var tilstrekkelig for en tilfredsstillende vurdering, herunder rapportene om Repparfjordens strømforhold. (Direktoratet for naturforvaltning, 2012). I lys av høringsinnspillenes bekymringer, ble Nussir ASA spurt om supplerende opplysninger på noen områder, spesielt hva angår fjordens strømforhold. Dette ble gjort i flere omganger, hvor direktoratet til slutt så seg fornøyd med det kunnskapsgrunnlaget som forelå. Utslippssøknaden ble så godkjent i desember 2015 (Miljødirektoratet, 2015).

I skrivende stund er det bare godkjenning av søknad om driftskonsesjon som mangler før Nussir ASA har alle offentlige tillatelser på plass. I følge Naturvernforbundet (2016) ble denne sendt inn til vurdering hos Direktoratet for mineralforvaltning i mai 2016.

Nussir ASA, med sin administrerende direktør i spissen, har under hele prosessen forsøkt å bygge et image av å være en åpen og transparent aktør med lokalsamfunnet på sin side. Som en innledning til planprosessen ble det også etablert en lokal ressursgruppe som i følge tiltakshavers egen reguleringsplan ”ble trukket aktivt inn i arbeidet med å utforme planprogrammet” (Didriksen, 2011). Denne gruppa skal ha bestått både av lokalbefolkning og av organisasjoner med interesse for influensområdet. I tillegg til dette har det også blitt arrangert flere offentlige folkemøter i Kvalsund, og både formelle og uformelle møter med interessenter av ulike slag, herunder reindriftsinteresser. I forbindelse med de ulike planenes høringsrunder har tiltakshaver også kommet med tilbakemeldinger og kommentarer til de ulike innspillene som har kommet inn underveis.

Den helhetlige planprosessen med tilhørende konsekvensutredninger og tilleggsundersøkelser samt tiltakshavers omfattende formelle og uformelle kontakt med ulike interessenter har høstet ros fra flere hold. Nussir ASAs gruveprosjekt blir både av tilhengere og motstandere omtalt som den mest omfattende i den norske mineralbransjens historie når det kommer til konsekvensutredning og tiltakshavers tilnærming til influensområdet (Lund, 2015). Til tross for dette eksisterer det uenigheter som omtales som umulig å komme til enighet om, og det er absolutt ingen hemmelighet at gruveplanene i fjellsiden over Repparfjorden representerer en grunnleggende interessekonflikt mellom flere parter.

Et annet svært viktig aspekt både for Nussir ASA og for alle andre aktører i mineralbransjen, er den stadig vekslende råvareprisen. I tiltakshavers planprogram påpekes det at prosjektet kun er lønnsomt så lenge råvareprisen for kobber overstiger en minimumspris (*break even*) på 4000-5000 \$/tonn. Da Nussir ASAs planprogram var under produksjon lå råvareprisen på 7300 \$/tonn (Didriksen, 2010), mens den vel et år senere oversteg 10.000 \$/tonn (London Metal Exchange). I skrivende stund ligger den prisen for et tonn med kobber på i overkant av 4600\$/tonn (se figur 2), noe som i lys av planprogrammets referanse til gruveplanenes minimumsgrense kan sies å nærme seg et ulønnsomt nivå.

Figur 2: Prisutvikling kobber i USD per tonn. Høst 2009 (planstart) til 1. september 2011.

6 TEORETISK RAMMEVERK

6.1 MAKT

Amdam (2012) skriver at makt i planlegging kan deles opp i fire faktorer, altså fire måter makt fungerer i planlegging; makt til å rette søkelyset mot en sak, makt til gjøre vedtak, makt til å gjennomføre vedtak og makt til å bestemme hvordan planprosessen skal foregå. Han skriver også at felles for disse fire faktorene er at alle også vil utløse motmakt. Det innebærer at andre aktører, de som i utgangspunktet ikke har makt til å gjøre det som er vist til i de fire faktorene ovenfor, har mulighet til å hindre at det blir satt søkelys mot en sak, at det blir gjort vedtak, at vedtakene blir gjennomført og forhindre planlagt regi av planprosessen. Den som har makt, eller den som i størst mulig grad har mulighet til å utøve makt, er også den som i følge Amdam (2012) har mulighet til å diktere grunnlaget for de rådende virkelighetsoppfatningene i samfunnet.

Van Assche et al. (2014) viser til et tredelt skille hva angår makt og planlegging; *power of planning*, *power on planning* og *power in planning*. I grove trekk omhandler førstnevnte aspekt planleggingens innvirkning på samfunnet og hvilke konsekvenser både planleggingstiltak og plandiskurser har for samfunnet, mens *power on planning* peker på det helhetlige samfunnets innflytelse på plansystemet. Sistnevnte, *power in planning*, refererer til aktørmangfoldet i planleggingen og peker på relasjoner og maktspill aktørene imellom.

Jeg vil påstå at Amdams (2012) fire overnevnte faktorer i en slik konseptuell sammenheng vil stor grad relatere til *power in planning*, noe denne oppgavens maktbegrep også hovedsakelig vil gjøre. Jeg befinner meg dermed først og fremst i en diskusjon som angår aktørrelasjoner og makten til å utøve innflytelse i planleggingen. Det er derimot ikke slik at referanser knyttet til både *power on planning* og *power of planning* ikke er relevant for oppgavens empiriske virkelighet og analytiske grunnlag. Van Assche et al. (2014) skriver at disse tre aspektene ved makt viser til relaterte og ofte overlappende empiriske prosesser og at *power of-* og *power on planning* er to sider av samme mynt som sammen utgjør rammeverket for maktspill og de mekanismer som *power in planning* handler om. Endringer i forholdet mellom *power of planning* og *power on planning* vil dermed endre på den konteksten aktørrelasjonene virker i,

og viser til tross for problemstillingens fokus på *power in planning* dermed til svært relevante aspekter ved oppgavens empiriske virkelighet.

Power in planning handler om maktrelasjoner mellom aktive parter i planleggingen, både statlige og ikke-statlige. Kokt ned til beinet handler det om prosesser relatert til hvem som får ting til å skje eller ting til ikke å skje. I den sammenheng anser jeg det som relevant å vise til et grunnleggende skille innenfor maktlitteraturen mellom makt som *makt over (power over)* og *makt til (power to)*; makt som dominans og makt som evne til endring (empowerment) (Haugaard, 2012; Pløger, 2012). Enkelt forklart handler det om kontrasten mellom å belyse maktbegrepet gjennom hvordan den enten forhindrer aktørers handlinger og frihet, eller på en annen side gir aktører frihet og mulighet til å handle; om makten virker negativt eller om den virker positivt.

Maktens mange ansikter er også synlig gjennom en referanse til semiotikk. Dean (2013) skriver at det på mange språk finnes flere ord som viser til en betydning av makt. Det engelske *power and force*, tyske *macht und kraft*, *pouvoir et puissance* på fransk og det norske *makt og kraft* viser alle til skillet mellom makt som dominans og makt (eller kraft) til å utrette endring. Samtidig gir ordet *kraft* en assosiasjon i retning av noe som er opparbeidet og som gir mulighet til å utrette noe i motsetning til en forestilling om at makt er tilskrevet og statisk.

En klassisk definisjon av makt, som jeg også forholdt meg til og anså som uttømmende som bachelorstudent, er Max Webers:

makt viser til en mulighet for å utøve sin vilje innenfor en sosial relasjon, uavhengig av eventuell motstand og hva denne muligheten for maktutøvelse forutsetter (Weber, 1968, referert til i Dean, 2013:4, egen oversettelse).

Lignende definisjoner og forestillinger av hva makt er, er også å finne hos Robert Dahl (1957) og Steven Lukes (1978; 2005).

A har makt over B til den grad at A kan få B til å gjøre noe han ellers ikke ville gjort (Dahl, 1957, referert til i Dean, 2013:5, egen oversettelse).

Den fundamentale kjernen til, og opprinnelige forestillingen bak, alle referanser til makt, er forestillingen om at A på en eller annen måte påvirker B på en vesentlig måte (Lukes, 1974, referert til i Dean, 2013:5, egen oversettelse).

Dean (2013) skriver at disse definisjonene har til felles at de fremstiller makt som dominans; makt over andre. ”Hvem sitter på makten?” er i følge Allen (2003) et vanlig spørsmål i kretser hvor makt er et tema. Et like vanlig svar er at makten sitter hos en spesiell og fremtredende politiker, en politisk elite, myndigheter eller aktører med store økonomiske midler. Implisitt er det de mektige aktørene i samfunnet som har mulighet til å utøve makt over andre. Her er makt noe som en aktør har i sin besittelse og som kan anvendes ved behov – en eid kapasitet med evne til å diktere andres handlinger. På samme tid kan den som sitter på makten delegerer den videre eller distribuere den ut til andre, som det norske offentlige myndighetsapparatets makt over norske landområder kan figurere som et eksempel på. En slik forståelse av maktens natur gir lite rom for en forklaring for hvordan aktører som normalt sett oppfattes som mindre mektige enn de tilknyttet statsmakt og store penger kan utøve makt (Allen, 2003).

Som Wanvik (2016) viser til, gir et maktkonsept som fremstiller makt som et instrument en aktør kan ha i sin besittelse lite rom for teoretiske refleksjoner rundt måten endring oppstår. En forståelse av en slik karakter vil automatisk forklare ethvert sammenstøt mellom motstridende interesser gjennom en forutinntatt forestilling for hvem som på forhånd har mest makt i sin besittelse. Makt som evne til endring (*makt til*) snur derimot om på begrepet i retning mot en tanke om at makt ikke kan begrenses til forestillingen om en aktørs dominans over en annen, men må også ses i lys av en produktiv prosess og en aktørs kraft til å realisere en målsetning/vilje (Allen, 2003; Dean, 2013). Her ligger fokuset på å forklare hvordan makt skapes for å få ting til å skje og ikke hvordan makt begrenser andre aktørers sosiale eller individuelle frihet (Allen, 1997). I en slik sammenheng kan makt vanskelig være noe en aktør har i sin besittelse; makt er ingens eiendom, den kan kun skapes. Den kan ikke besittes eller tenkes på som en kapasitet som kun er synlig i situasjoner hvor de som besitter makt ser et behov for stadfeste sin makt over andre.

I lys av makt som effekt, altså som noe man kan skape, viser Allen (1997; 2003) til en kobling mellom det positive maktaspektet (*makt til*) og en tanke om *power with* – at makt skapes sammen med andre. Makt produseres gjennom kollektive handlinger hvor aktører slår seg

sammen med et felles mål i sikte. Samtidig vil effekten av en slik felles mobilisering mot et felles mål forsvinne så fort denne ”koalisjonen” opphører.

Anthony Giddens (referert til i Allen, 1997; 2003) er blant samfunnsviterne som støtter seg på en slik forståelse av maktens natur. Han ser makt som et middel for at ting skal skje og hvor selve makten ikke kan forstås som en ressurs i seg selv, men heller som et resultat av det å utnytte ressurser over tid og rom; makt utøves gjennom ressurser. Et maktperspektiv av en slik sort er noe som John Allen (1997; 2004; 2009; 2011b) også støtter seg på. Allen ser makt som et topologisk fenomen utøvd gjennom det å mobilisere ressurser i samråd med andre likesinnede aktører.

Maktutøvelsen aktører imellom eksisterer i følge Allen heller ikke i en kontekst hvor det kjempes om en forutbestemt og definert mengde makt; det er ikke et nullsum-spill hvor en gitt og absolutt mengde makt er distribuert rundt til de ulike aktørene. Makten produseres gjennom det å forene ressurser, og forsvinner i det øyeblikk denne sammenslåingen av ressursene opphører. Makt anses her som et resultat produsert av mobiliseringsprosesser mellom aktører, og tillater en forestilling om at likesinnede aktører kan mobilisere ressurser og sammen koordinere disse for å oppnå spesifikke mål (Arendt, 1970; Giddens 1979, referert i Allen, 1997). Dette er på linje med Hannah Arendts maktperspektiv hvor aktørers maktutøvelse springer ut fra deres evne til å ”act in concert” (Arendt, 1970, referert til i Haugaard, 2012). Allen (1997) eksemplifiserer dette ved å vise til hvordan et foretak kan vurdere sine egne ressurser og evner for å oppnå de resultatene de ønsker, og hvor de ved en eventuell anerkjennelse av egne begrensninger kan slå seg sammen med likesinnede og konsolidere ressurser med øyne mot et spesifikt mål.

I lys av oppgavens fokus mot interessekonflikter og en ”kamp” om å påvirke situasjonen rundt Nussir ASAs gruveplaner i Repparfjord-området er et slikt maktperspektiv særlig interessant. Allen (2003) viser til et slikt relasjonelt perspektiv på makt som anvendelig i kontekster hvor NGOs/ikke-statlige organisasjoner er en del av bildet, noe de i svært betydelig grad er i omstendigheten rundt gruveplanene i Repparfjord. Situasjonen omfatter klare konflikter hva angår aktørenes ønsker for gruveplanenes fremtid. Industri og myndigheter ønsker gruveplanene, mens naturvern-/miljøorganisasjoner og samiske interesser ønsker en stopp for gruveplanene. Interessekonflikten er klar; det kjempes om to motstridende utfall. I lys av en slik situasjon

er det rimelig å påstå at *makt over* og *makt til* ikke nødvendigvis representerer kontrasterende aspekter av maktbegrepet. Slik jeg ser det er sakens natur av en slik karakter at begge parter umulig kan gå vinnende ut av interessekonflikten fordi en av partenes interesse må vike for den andre partens sak. Det leder til en virkelighet hvor evnen *til* å utøve makt samtidig kan bety makt *over* en situasjon; den som får sin vilje frem forhindrer samtidig den andres vilje. Dette er i samsvar med Giddens (1977; 1984, referert til i Allen, 2003) som skriver at makt burde referere til alle typer av sosiale inngrep uavhengig om mobilisering av makt er fremmende eller hindrende for en aktørers handlinger.

Operasjonalisert betyr dette at makt, eller evnen til å vinne frem med sin vilje/sak, sammenfaller med aktørers evne til å opptre sammen. Jeg vil påstå at interessemotsetningene/maktkampen tilknyttet gruveplanene ved Repparfjorden kan forklares gjennom aktørenes evne til å forene/mobilisere ressurser (*act in concert*) i samråd med andre likesinnede aktører. ”Ressurser” viser her til noe som har verdi for situasjonen. Dette kan både være materielt og immaterielt, og kan anses som noe en aktør kan anvende og/eller vise til for å sette sin sak i et bedre lys i forhold til motpartens sak. I lys av dette er økonomiske midler for eksempel ikke fundamentalt da besittelsen av penger ikke er en avgjørende faktor vedrørende gruveplanenes helhetlige gunstighet, men kan allikevel anses som en ressurs da det i visse situasjoner kan utgjøre en forskjell for en aktørs evne til å fremme sine argumenter på en effektiv og god måte.

”..it is the actual workings of power, how different actors act upon and respond to the contingency of what confronts them, which best sums up the practised nature of power”
(Allen, 2011b: 291).

Dette sitatet fra Allen sier noe om det som ligger til grunn for hva som kan anses som en ressurs. Han påpeker her at det er selve *utøvelsen* av makt som er interessant, altså hvordan aktører handler i lys av de forutsetningene som følger situasjonen de blir konfrontert med. Jeg synes dette er et godt utgangspunkt for å forstå hva en ressurs refererer til, nemlig noe som er relevant for de standarder en situasjon vurderes i lys av.

6.2 REPPARFJORD – EN ANSAMLING AV ANSAMLINGER

En analyse av et slikt maktspill, eller kamp om å vinne frem med sin vilje, kan med fordel dra nytte av en ontologisk forståelse av virkeligheten som bestående av ansamlinger.

Ideen om at verden utgjøres av ansamlinger bygger på Manuel De Landas videreføring av Gilles Deleuze og Félix Guattaris teorier om ansamlinger, og har sitt grunnleggende vitenskapsteoretiske fundament i realismens fanesak om at verden eksisterer uavhengig av tankene om den (De Landa, 2006). De Landa (2006) hevder at disse ansamlingene igjen består av ansamlinger (bestanddel) hvor summen av ansamlingenes relasjoner med hverandre utgjør en ”sosial helhet”. En ansamling kan dermed referere til en sammensatt helhet hvor det er relasjonene mellom bestanddelene som utgjør helheten (DeLanda, 2006).

Som Wanvik og Haarstad (2015) skriver og som DeLanda (2006) selv påpeker som sentralt i enhver ontologisk diskusjon, handler ansamlingsteori i bunn og grunn om hva man legitimt kan hevde at er en sosial enhet. I den grad det populært sett er vanlig å tenke på Kvalsund, Stortinget, et kommunestyre eller et spesielt foretak som eksempler på en enhet, åpner ansamlingsteori for en mer kompleks og relasjonell forståelse for hva som kan karakteriseres for å være en enhet. Overnevnte eksempler er selv en del av andre enheter (ansamlinger), og er selv også et resultat av relasjonene mellom andre enheter.

En ansamling kan karakteriseres langs to akser, hvor den ene aksen viser til rollen som en bestanddel kan ha. Her skiller det mellom en ren *ekspressiv* rolle på den ene enden av aksen og en ren *materiell* rolle på den andre siden (DeLanda, 2006, s. 12). Den enkelte bestanddelen er ikke begrenset til kun en konkret rolle, men kan spille varierende roller avhengig av hvilke kapasiteter bestanddelen til enhver tid utøver. Den andre aksen kan i stor grad knyttes til DeLandas motiv om å gjenspeile virkelighetens komplekse og ustabile natur, og viser til en bestanddels medvirkning til å stabilisere (territorialisering) eller destabilisere (deterritorialisering) ansamlingen. Førstnevnte viser til en prosess som styrker en ansamlings identitet og holder den sammen, mens destabiliserende prosesser gjør ansamlingen mer fleksibel og åpen for endring (DeLanda, 2006; Wanvik, 2014).

Haarstad og Wanvik (2016) refererer til ansamlingsoperatører (*assemblage operator*) som bestanddeler med en forvaltende rolle for territorialiserende prosesser; det er disse som holder ansamlingen stabil. I deres anvendelse av ansamlingsteoriens begreper for å beskrive den innebygde ustabiliteten knyttet til virkelighetens ”karbonansamling” (*carbonscapes*), viser Haarstad og Wanvik også til såkalte ansamlingsomformere (*assemblage converters*) som ”sentralt plasserte bestanddeler med en katalytisk innvirkning på ansamlingen gjennom å bringe frem endring eller ved å holde den stabil” (2016: 8-9).

Ansamlingens relasjoner vises til som «contingently obligatory» - kontekstuellet betinget – som betyr at bestanddelenes/enhetenes samvirkende funksjon ikke er absolutt og avgjort, men som heller må vurderes som betinget av en enhets evne til å anvende sine kapasiteter i samspill/relasjon med andre bestanddelers kapasiteter. Her skilles det mellom en enhets *egenskaper* (properties) og *kapasiteter* (capacities) hvor førstnevnte refererer til gitte og kjente kvaliteter/særtrekk, mens en enhets kapasiteter viser til åpne og uforutsigbare potensielle effekter av interaksjon og relasjoner med andre enheters egenskaper i den konteksten de befinner seg i (Anderson et al., 2012; DeLanda, 2006; Wanvik, 2014).

I lys av dette åpnes det en mulighet for å betrakte hele omstendigheten rundt Nussir ASAs gruveplaner som en ansamling i seg selv, men som samtidig består av flere ansamlinger (bestanddeler) hvor det er effekten av bestanddelers relasjoner med hverandre som utgjør helheten. En endring av bestanddelenes relasjon til hverandre vil dermed også endre helheten.

Relevansen av å anvende en forestilling om ansamlinger i min betraktning av den interessekonflikten som eksisterer i forbindelse med gruveplanene i Repparfjord, springer i stor grad ut av de muligheter som springer ut av ansamlingsteoriens gunstighet for å beskrive endring/bevegelse. I lys av omstendighetens interessekonflikt og de tilhørende partenes formål om å gjøre sitt syn gjeldende for situasjonen, er ansamlingsteoriens begreper om territorialisering og de-territorialisering spesielt anvendbart. Dette må ses i sammenheng med en anerkjennelse av at gruveplanenes eksistens hviler på en tro om at de en dag vil realiseres. Om det skulle falle en avgjørelse eller oppstå en situasjon som tilsier at gruveplanene ikke kan realiseres, ville det bety at gruveplanene opphører å eksistere og at det da ikke lenger er relevant å referere til en ”omstendighet” rundt gruveplanene. I lys av at gruveplanenes motstandere har som mål å forhindre realisering av tiltakshavers gruveplaner, vil motstandens tiltak rettet mot et slikt utfall kunne beskrives som med et de-territorialiserende formål. På

samme måte vil tiltak som foretas med ønske om å realisere gruveplanene ha territorialiserende formål da effekten av dette resulterer i at gruveplanenes utviklingsforløp siktes inn mot dens opprinnelige mening. Interessekonflikten kan dermed beskrives som en situasjon hvor den ene parten handler med formål om territorialiserende prosesser, mens den andre parten fremmer de-territorialiserende prosesser.

Verdien av det å betrakte virkeligheten som bestående av ansamlinger springer også ut fra virkelighetens faktiske politiske og sosiale interaksjoner. Det å referere til ansamlinger fremfor å utelukkende referere til tradisjonelle politisk-administrative grenser og hierarkisk beslutningsmakt, åpner i større grad opp for en forklaring som bygger på de faktiske interaksjonene mellom beslutningsprosessens virkelige sammensurium av offentlige, næringslivs- og sivilsamfunnsaktører på tvers av geografiske nivåer. Allen (2011a) skriver at det er relasjonene disse imellom som utgjør den faktiske samfunnsstyringen. Autoritet kan ikke kun knyttes til en avgrenset gruppe aktører med formell beslutningsmakt, men er istedenfor en relasjonell effekt av politisk interaksjon mellom aktører på tvers av skala. I tråd med hans perspektiv på makt er det feil å eksklusivt koble styringen av samfunnet til ”styring ovenfra” eller til en mektig omgangskrets med politiske og økonomiske ressurser. Samfunnsstyringen er heller et resultat av innviklede og omfattende politiske forhold mellom aktører drevet av kompleks politisk mobilisering for å sikre og realisere sine interesser.

Da dette gjelder for alle geografiske nivåer, både lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt, er dette også virkeligheten for Repparfjord-området og kampen om å vinne frem med sine interesser hva angår gruveplanene ved Nussir og Ulveryggen. I følge Allen (2011a; 2011b) inngår offentlige myndigheter også som en bestanddel i ansamlingen og ikke som en overbærende aktør ”utenfor” spillet. Myndighetenes handlinger er dermed også bundet til overnevnte styringskompleksitet, og til tross for nasjonale myndigheters ”posisjon” høyere opp institusjonelt og hva angår geografisk skala, fører ikke det nødvendigvis til en forhåndsbedømmelse av hvilken vilje som vinner frem. Det betyr at de som stiller seg positive til gruveplanene, og som samtidig er de som sitter med den formelle beslutningsmakten, ikke automatisk vinner frem i maktkampen tilknyttet Repparfjord-områdets fremtid. Viljen som til slutt vinner frem er en konsekvens av aktørenes evne til å produsere makt; å forene ressurser med likesinnede aktører (Allen, 1997; 2004; 2011b).

Relasjonene i en ansamling, som vist til ovenfor, avhenger av bestanddelers evne og mulighet til å utøve kapasiteter i relasjon med andre, som igjen kan virke stabiliserende og/eller destabiliserende på ansamlingen. Kapasitetene refereres til som uforutsigbare potensielle effekter av interaksjon og relasjoner med andre bestanddelers egenskaper (DeLanda, 2006), og ved å slå dette sammen med perspektivet på makt som vist til ovenfor, mener jeg det vil være mulig å teoretisk fortolke omstendighetene rundt gruveplanene i Repparfjord og derav kunne si noe om hvordan interessekonfliktens parter produserer makt i lys av det situasjonen krever. I en slik kontekst vil stabiliserende (territorialisering) og destabiliserende (de-territorialisering) prosesser vise til den effekten som gruveforkjemperne og gruvemotstanderne evner å produsere gjennom deres mobilisering av ressurser.

Problemstillingen retter søkelys mot interessekonfliktens utvikling og utfall, noe jeg mener kan forklares gjennom en referanse til ansamlingsteori kombinert med det relasjonelle maktperspektivet fremmet av Allen, Giddens, Arendt og deres meningsfeller. Som Wanvik (2014) viser til er ansamlingsteori skreddersydd for en undersøkelse av maktrelasjoner og innflytelse, og ved å knytte sammen forestillingen om at makt produseres gjennom relasjoner (sammenslåing av ressurser) med DeLandas (2006) tanke om bestanddelenes kontinuerlige involvering i territorialisering- og deterritorialiseringsprosesser skal jeg gjøre nettopp dette; undersøke maktrelasjonene tilknyttet gruveplanene i Repparfjord-området.

7 METODE OG FORSKNINGSDSIGN

Med en målsetning om å produsere noe jeg med oppriktighet kan vurdere som faglig forsvarlig, er forskningsdesign og de metodiske valgene jeg foretar underveis svært viktige. Grønmo (2004) skriver at det å forholde seg til metodiske valg handler om planmessige fremgangsmåter for å nå et bestemt mål, og at det å bedrive troverdig vitenskapelig virksomhet omfatter et mål om å bygge opp kunnskap om bestemte fenomener samtidig som å utvikle teoretiske forståelser for den kunnskapen man produserer. De metodene som ligger til grunn for et vitenskapelig produkt kan dermed betraktes som systematiske og planlagte fremgangsmåter for produksjon av pålitelig kunnskap og holdbare teorier innenfor et aktuelt fagområde. Metoden som anvendes angir også hvordan dataproduksjon og –analyse skal ivareta kravene til vitenskapelig kvalitet og relevans for fagområdet gjelder. Grønmo (2004) viser også til at metodevalget samtidig knyttes til kriterier og prosedyrer for hvordan vitenskapelig produksjon av kunnskap kan vurderes i sammenheng med tre overordnede samfunnsvitenskapelige prinsipper om sannhet:

(1) *”Samfunnsvitenskapen bygger på sannhet som en overordnet verdi”*

Synet på hva som er sant og som kan betraktes som objektiv fakta er i en samfunnsvitenskapelig kontekst av en høyst problematisk karakter. Forholdet mellom fakta og verdier er komplisert. En anstrengelse om å alltid forholde seg til den faktiske og endelige sannheten betyr ikke nødvendigvis at det er det man faktisk gjør. Et spørsmål om sannhet vil ofte omfatte usikkerhet og uenighet, og beveger man seg inn på vitenskapsfilosofien finnes det i tillegg en debatt om hvorvidt objektiv fakta faktisk eksisterer. Med produksjon av samfunnsvitenskapelig kunnskap som siktemål er det derfor viktig at egne forestillinger om hva som betraktes som fakta til enhver tid utsettes for et kritisk blick (Grønmo, 2004).

(2) *”Oppfatninger av sannhet i samfunnsvitenskapen er teoretisk, metodologisk og kontekstuellet forankret”*

Hva angår utviklingen av kunnskap om faktiske samfunnsforhold skriver Grønmo (2004) at dataene om respektive forhold og den kunnskapen som forskeren etablerer basert på nevnte data ikke nødvendigvis avhenger av hvordan samfunnet forskeren forholder seg til ”egentlig” eller ”faktisk” er. Dette kan også henge sammen med forskerens egen betraktningsmåte i lys

av hans teoretiske og metodologiske innfallsvinkler og fremgangsmåter. Samfunnsforholdene arter seg også på en varierende måte avhengig av når og hvor de er observert. Et bryllup i dagens Norge vil for eksempel ikke forutsette og bety det samme sammenlignet med hva det ville gjort på 1500-tallet.

En forestilling om at virkeligheten er sosialt konstruert er i tråd med en kritisk anerkjennelse av at det man i samfunnsvitenskapen oppfatter som en sannhet er teoretisk, metodologisk og kontekstuel forankret. Av den grunn er det viktig at man ved fremstillingen av kunnskap samtidig viser til kunnskapsproduksjonens teoretiske, metodologiske og kontekstuelle byggesteiner. På den måten kan produksjonen av kunnskap redegjøre for hvilke tiltak og vurderinger som er gjort for å sikre en sannhetsbasert forankring i forskningen (Grønmo, 2004).

(3) ”*Sannhet i samfunnsvitenskapen bygger på rasjonelle og logiske kriterier*”

Anerkjennelse av at oppfattelsen av virkeligheten er betinget av sosiale konstruksjoner og at det å forholde seg til spørsmål om sannhet derfor må være gjenstand for en kontinuerlig vurdering, gjør det nødvendig med klare kriterier for en slik vurdering. Felles forståelse for potensielle metodologiske blundere i undersøkelsen av om noe er sant og en felles bevissthet for hvordan spørsmål om sannhet kan drøftes og avgjøres må være på plass. Her er rasjonalitet og logikk fundamentale verdier for samfunnsvitenskapen. Rasjonelle og logiske kriterier må dermed ligge til grunn som et felles og urokkelig element for de ulike metodene som kan anvendes i samfunnsvitenskapelige studier. Verken flertallets meninger, samfunnets autoriteter eller historiske tradisjoner burde dermed ligge til grunn for det som vurderes som en sannhet, ei heller forskerens eller andres personlige følelser, tro eller fantasi. Overnevnte faktorer kan alle fungere som sentrale elementer for samfunnsforskningens evne til å fremstille kunnskap, men kan derimot ikke være grunnlaget for en vurdering av hva som kan oppfattes som sant eller ikke (Grønmo, 2004).

7.1 METODOLOGISK POSISJONERING

Grønmo (2004) skriver at det går et skille mellom det man kaller *metode* og det man kaller *metodologi*. Som vist til ovenfor handler metode om den konkrete måten man planlegger og gjennomfører et vitenskapelig studie på. Metodologi er derimot et mer abstrakt begrep og

refererer til de prinsipielle tenkemåtene som utgjør selve grunnlaget for hvordan man utvikler og anvender metoden man produserer kunnskap med. Med andre ord handler metodologi om generelle prinsipper for utvikling av kunnskap (Aase & Fossekaret, 2014; Grønmo, 2004). Metodene som anvendes gjennom et forskningsopplegg er dermed basert på overordnede metodologiske prinsipper. De metodene jeg anvender må samtidig være forankret i et mer fundamentalt metodologisk spørsmål, som for eksempel hva som er grunnlaget for samfunnsvitenskapelig kunnskap og hva omfanget av denne kunnskapen er (Grønmo, 2004).

Skillet mellom *metodologisk individualisme* og *metodologisk kollektivism* handler om nettopp dette; hva er grunnlaget for kunnskap om samfunnet? Tilhengere av førstnevnte perspektiv vil påstå at samfunnsvitenskapelig kunnskap må ta utgangspunkt i det enkelte individ. Kunnskap om samfunnet som helhet må bygge på de handlinger og holdninger hvert enkelt medlem av samfunnet har, som sammen utgjør institusjoner og strukturer i samfunnet. Det store kollektivet er dermed ingenting annet enn summen av alle enkeltindivider (Grønmo, 2004). Metodologisk kollektivism dreier seg om en tanke om at fokus mot enkeltindivider ikke er tilstrekkelig for helhetlig kunnskap om samfunnet; det er noe mer enn kun summen av hvert enkelt individ. Samfunnets institusjoner og strukturer har sine egne særtrekk og karakteristikk som utgjør noe mer enn kun de individene de omfatter. Individenes handlinger må ses i sammenheng med hva helheten gjør for individet og dens handlinger. I følge tilhengere av metodologisk kollektivism fører samfunnets normer, regler og tradisjoner til kollektive ordninger som gjør mellommenneskelig samhandling til noe mer enn en aggregering av individuelle handlinger (Grønmo, 2004).

Verden kan sjelden fremstilles som svart/hvitt, spesielt ikke i samfunnsvitenskapelige sammenhenger. Den metodologiske problematikken vist til ovenfor representerer en dikotomi som i følge Grønmo (2004) ikke alltid tilfredsstillende funksjonelle empiriske krav. I lys av dette eksisterer det alternative tilnærminger til det overnevnte spørsmålet om hva som er grunnlaget for kunnskap om samfunnet. I tråd med oppgavens anvendelse av ansamlingsteori og øvrige teoretiske rammeverk er det mer relevant å trekke frem et perspektiv som distanserer seg fra det å betrakte virkeligheten som enten bestående av enkeltindivider på den ene siden og kollektive strukturer på den andre. *Metodologisk situasjonisme* og *metodologisk relasjonisme* er to alternative perspektiver som begge setter relasjoner som basis for å kunne forstå og utvikle kunnskap om samfunnsforhold. Metodologisk relasjonisme plasserer relasjoner mellom aktører og strukturer som utgangspunktet for forståelsen av samfunnet. En

samfunnsvitenskapelig håndtering av virkeligheten baserer seg med et slikt perspektiv på samhandling som den grunnleggende analyseenheten. Individuer og strukturer forholder seg alltid til andre individer og strukturer. Kunnskap om samfunnsmessige forhold kan dermed ikke eksklusivt bygge på verken enkeltindivider eller strukturer, men derimot relasjonene mellom disse og deres ulike egenskaper (Grønmo, 2004). Dette samsvarer godt med det ansamlingsteorien bringer inn hva angår hvordan å forstå samfunnet. En virkelighet bestående av ansamlede ansamlinger hvor det er effekten av bestanddelenes (den metodologiske relasjonismens aktører og strukturer) relasjoner til hverandre som utgjør samfunnets natur er i stor grad i overenstemmelse med nevnte metodologiske standpunkt som også forfekter et relasjonelt aspekt med enkeltaktørers (enheters) samhandling i sentrum.

7.2 FORSKNINGSDESIGN

Et godt forskningsdesign skal fungere som en forsikring for at de innsamlede dataene gir grunnlag for å svare på problemstillingen på en så entydig måte som mulig (de Vaus, 2001). Om fremskaffelsen av relevante data ikke skal bero på tilfeldigheter, er det en forutsetning at man er bevisst på hvilke(n) type data som best bygger opp til et godt og overbevisende svar på oppgavens problemstillinger.

Forskningsdesign er ikke synonymt med forskningsmetode. Valget av metode omhandler, som vist til ovenfor, den konkrete måten man samler inn data på. Intervjuer, spørreundersøkelser, dokumentanalyse og deltakende observasjon er eksempler på sistnevnte (de Vaus, 2001). En referanse til forskningsdesign berører derimot den overordnede fremgangsmåten for hvordan å komme frem til et svar på oppgavens problemstillinger. Design er overordnet valget av både metode og teori, men forskningsdesignet innebærer samtidig valg av metode og inkludering av ulike teoribidrag. De Vaus (2001) forklarer et forskningsdesign gjennom en analogi til bygging av en bygning; først må man vite hva man skal bygges, deretter planlegge bygningsprosessen i lys av de nødvendige materialene for det som skal bygges.

Samfunnsforskning innebærer en liknende prosess. Det første som må være på plass er forestillingen om et sluttprodukt, som i denne sammenhengen representerer

problemstillingens konklusjon. Deretter må prosessens byggeklosser på plass; hva skal problemstillingens konklusjon bygges på?

Grønmo (2004) viser til to sentrale spørsmål hvor svaret på disse burde gi en god pekepinn på hvilke materialer jeg trenger for å bygge mitt sluttprodukt:

- A. *Hvor kan vi finne den informasjonen vi trenger, eller hvem kan gi oss denne informasjonen?*
- B. *Hvordan kan den nødvendige informasjonen registreres og tilrettelegges for systematiske analyser med sikte på belysning av problemstillingene?*

Oppgavens forskningsspørsmål sikter seg inn mot en forklaring hvordan interessen motsetningens parter mobiliserer makt. Det er teori, primærdata og sekundærdata som utgjør oppgavens bærebjelker, og som ved hjelp av reliable og valide data vil resultere i oppgavens sluttprodukt i form av en konklusjon hvor jeg viser til hvordan partene mobiliserer ressurser for å kunne påvirke situasjonen i Repparfjord. Hva angår spørsmålene vist til ovenfor (A og B), viser A til fremskaffelsen av primær- og sekundærdata, mens B kan knyttes til hvordan innsamlet primær- og sekundærdata i en kombinasjon med relevant teori tilrettelegger for en analytisk adressering av oppgavens problemstilling.

7.2.1 CASE-STUDIE

Andersen (1997) skriver at en vanlig oppfatning av case-studier er at slike studier er opptatt av det unike, og at anvendelsen av "case"-begrepet når man snakker om selve undersøkelsesenheten, som i mitt tilfelle er gruveplanene i Repparfjord, i tillegg refererer til et spørsmål om hva undersøkelsesenheten er et case av. I kraft av oppgavens interesse for overnevnte gruveplaner, viser dette studiet til en case i lys av at jeg her ser på ett enkelt tilfelle som relaterer til et større univers. Oppgaven er styrt av en interesse for å forstå og forklare dette enkelte tilfellet, og i følge Andersen (1997) søker slike studier også ofte etter å si noe generelt utover det enkelte fenomenet som studeres.

"A "case" implies a family; it alleges that the particular is a case of something else" (Walton, 1992, referert til i Andersen, 1997:61).

En referanse til case-studier viser til et omfattende metodisk felt med flere ulike retninger, hvor det skilles mellom fire hovedtyper (idealtyper) av case-studier; (1) ateoretisk, (2) fortolkende, (3) teorigenerering og (4) teoriutvikling. Disse kan igjen deles opp basert på formålet ved anvendelsen av de, hvor de to førstnevnte viser til et deskriptivt formål, mens de to andre brukes i forbindelse et analytisk anliggende. Denne oppdelingen av ulike typer case-studier er gjeldende både for studier med bruk av ett enkelt case og for studier som anvender flere case, såkalte multiple case-studier (Andersen, 2013). Denne oppgaven er et eksempel på en studie sentrert rundt ett enkelt case.

Hovedtype (1) og (2) er i følge Andersen (2013) motivert av en konkret interesse for et spesielt fenomen. Ideelt sett, foregår ateoretiske studier uten en konkret teoretisk forankring eller bakenforliggende tanke om hva man er ute etter. Formålet er å beskrive fenomenet kun basert på empiri. Dette er derimot ikke tilfelle for denne oppgaven, da denne studien som kjent sentreres rundt et teoretisk rammeverk som skildrer empirien i lys av en forståelse om virkeligheten som bestående av ansamlinger i tillegg til en forestilling om at makt produseres gjennom forening og mobilisering av ressurser. I denne sammenheng, ligner denne oppgaven mer på et teoretisk fortolkende (2) case-studie. Det som studeres anses gjerne som et typisk eksempel på et fenomen det allerede eksisterer kunnskap om, hvor empirien avgrenses og forklares gjennom anvendelse av relevant teori.

7.2.2 KVALITATIV METODE

En studie som inkluderer få enheter og mange variabler er som vist til ovenfor et intensivt studie. Slike studier søker mot meningsdimensjonen ved et fenomen, mens behov for kunnskap om utbredelsen av et fenomen krever mange enheter og få variabler. En studie som ønsker å utbredelsen av arbeidsledighet er et eksempel på et slikt studie. Som Aase & Fossåskaret (2014) skriver er sistnevnte et eksempel på en kvantitativ studie, mens studier som søker innsikt i meningsinnholdet av en fenomen, vises til som kvalitative studier.

Denne oppgaven er et eksempel på en studie basert på kvalitative metoder. Produksjonen av primærdata er gjort gjennom anvendelse av semi-strukturerte intervjuer og samtaler, som Grønmo (2004) viser til som *uformelle intervjuer*. Slike intervjuer er av en fleksibel karakter

som tillater en åpen utvikling av intervjuet basert på den informasjonen intervjuobjektet har å bidra med. Slike intervjuer kan derfor ikke detaljplanlegges, men de krever allikevel en forberedelse hvor utformingen av en intervjuguide utgjør en sentral del.

7.3 FORSKINGSFORMÅL

Det overordnede fokuset i oppgaven er rettet mot Nussir ASAs gruveplaner i Repparfjord, hvor det siden oppstart av planprosessen har eksistert motstridende preferanser både på lokalt og nasjonalt plan; noen aktører vil tjene på en realisering av gruveplanene, mens andre vil påføres tap. I dette ligger det en åpenbar interessemotsetningen på flere plan, hvor både nasjonale og lokale myndigheter, privat kapital, interesseorganisasjoner, urfolksinteresser og allerede tilstedeværende næring inngår som en del av en kompleks interessekonflikt. Denne oppgavens formål er å belyse denne interessekonflikten gjennom en referanse til de ulike partenes mobilisering; hvordan forsøker partene å vinne frem med sin sak? Dette aspektet behandles ved å vise til to grunnleggende motstridende interessegrupper; gruvetilhengere og gruvemotstandere. Formålet her er å belyse maktkampen disse to gruppene kjemper seg i mellom gjennom å vise til et maktperspektiv hvor makt utøves i relasjon med andre.

Dette formålet eksisterer i tråd med en anerkjennelse av at utvinningssoner, som Repparfjord er i ferd med å bli, er møtested for motstridende interesser fra ulike nivå, og at det derav ligger naturlig for slike utvinningssoner å være preget av konflikt og en maktkamp om å definere utvinningssonens eksistens. En undersøkelse av hvordan de motstridende interessene mobiliserer ressurser for å hevde sin rett i kampen om utvinningssonen, vil med det vise til hvordan utvinningssonens utvikling og karakter er et resultat av prosesser og hendelser som strekker seg fra det lokale til det globale.

På et litt mer overordnet nivå er oppgavens formål å bygge videre på allerede eksisterende teori. Gjennom å undersøke og samle inn data om de empiriske forholdene relatert til interessekonfliktene tilknyttet gruveplanene i Repparfjord, og deretter koble dette sammen med oppgavens teoretiske rammeverk vil svaret på problemstillingen ta form som en teoretisk informert presentasjon av empirien. I motsetning til en deduktiv prosess som Grønmo (2004) viser til som teoritesting, vil min undersøkelse av de empiriske forholdene rundt Repparfjordområdet kunne kalles en induktiv prosess. Det meste av teorien er også originalt sett

presentert på engelsk, og i tillegg til å anvende eksisterende teori på ny empiri/geografi vil min anvendelse av overnevnte teoretiske rammeverk utgjøre et bidrag til feltet gjennom en oversettelse av teorien til et nytt språk.

7.4 OPPGAVENS INFORMANTER

Problemstillingen legger føringer for hvilken informasjon som er relevant for oppgaven. Derav legger den også føringer for hvor jeg finner relevant informasjon. Her er det en maktkamp som skal under lupen, og i lys av oppgavens teoretiske grunnlag er det måten partene mobiliserer ressurser på som står i fokus. Spørsmålet som skal belyses krever dermed tilgang til informasjon om partenes tanker om situasjonen, hva de mener skal til for å vinne frem i saken og hva de faktisk gjør i lys av dette. Det er rimelig å forvente at de som har størst innsikt hva angår overnevnte informasjon er partene selv, noe som også gjenspeiles i oppgavens informanter. Dette er viktig for å kunne danne seg et godt bilde av situasjonen, men sakens omstridte natur gjør det også klart at en korrekt og nyansert fremstilling krever et skritt tilbake for å betrakte maktkampen slik den faktisk utarter seg i praksis. Partenes fremtreden og argumentasjon ut mot offentligheten er derfor også en viktig kilde. I tillegg til informasjon hentet fra direkte kontakt med interessekonfliktens parter, stammer oppgavens datagrunnlag dermed også fra skriftlige (aviser, nettaviser og nettsider) og auditive kilder (radio og dokumentarer). Disse kildene er referert til på vanlig måte både underveis i oppgaven og i referanselisten, men for ordens skyld ligger det også en fullstendig oversikt over disse kildene i vedlegg B.

Til tross for at begge sider av konflikten omtaler mediernes fremstilling av situasjonen som ubalansert, eksisterer det rikelig med data i form av uttalelser fra begge parter. I kraft av mediernes funksjon som et talerør til befolkningen, gir dette en god oversikt over partenes argumentasjon og derav også hvordan de forsøker å gjøre sin vilje gjeldende gjennom å overbevise offentligheten om hva som er riktig og galt. Deler av gruvemotstanden er også svært aktiv på sosiale medier, spesielt på Facebook hvor gruppen ”Repparfjord – Nei til dumping i fjorden” i skrivende stund har over 2500 medlemmer. Ingen av sitatene vist til i oppgaven stammer herfra, men sosiale medier har allikevel vært verdifull for den helhetlige oversikten over motstandens meninger og tilnærming til konflikten.

Utvelgelsen av informanter for innsamling av primærdata er strategisk motivert. Som Grønmo (2004) skriver blir utvelgelsen av enheter i kvalitative studier som regel gjort underveis i studien og er basert på foreløpige tanker om hvem og hva som anses som relevant. Etter hvert som ulike enheter/informanter kontaktes og intervjues øker også innsikten hva angår hvilke nye enheter som kan bidra i datainnsamlingen. Utvelgelsen baseres dermed på fremgangsmåter som viser seg å være mest hensiktsmessig i forhold til de strategiske og teoretiske føringene problemstillingen krever.

I den grad det har eksistert et kriterium for utvelgelsen av informanter er det å ha ytret en mening enten for eller i mot realisering av gruveplanene et overordnet fellestrekk ved de fleste informantene. Interessekonflikten favner bredt og involverer en lang og omfattende rekke av aktører som på ulike måter deltar, noe som har ført til at jeg ikke har hatt mulighet til å foreta intervjuer/samtaler med alle parter som enten påberoper seg en rolle som en direkte berørt part eller som har uttalt seg i den ene eller andre retningen. Jeg har derfor vært nødt til å prioritere. I lys av oppgavens fokus på maktkamp har mitt valg av informanter blitt farget av en oppfatning om hvilke aktører som i størst grad har kastet seg inn i denne kampen gjennom åpenbare forsøk på å få sitt syn gjeldende for gruveplanenes skjebne.

Opgavens informanter består derfor i stor grad av aktører som på ulike måter er sterkt involvert i interessekonflikten tilknyttet gruveplanene. Dette er aktører som både blir direkte berørt av en realisering av tiltaket, men også aktører med en overordnet interesse for det eller de som befinner seg i gruveplanenes influensområde. Dette omfatter både nasjonale og lokale myndigheter, lokalbefolkning, interesseorganisasjoner, miljøbevegelse, og urfolksinteresser. Utvelgelsen av informanter har også foregått gjennom såkalt snøballutvelgelse, hvor informasjon fra en aktør har ført meg videre til en annen aktør. De aktørene som har blitt involvert i oppgaven på denne måten er først og fremst aktører som har bistått mer sentrale interessenter i deres mobilisering. Oppgavens informanter blir beskrevet nærmere i vedlegg A.

Det er foretatt intervjuer med 11 ulike informanter, hvor én informant her blir forstått som én distinkt aktør. Noen av aktørene deltok med flere enn én person under intervjuet, men blir allikevel referert til som én informant siden personene deltok på intervjuet i kraft av å representere samme organisasjon. Enkelte av disse informantene har ikke blitt referert til i empiri- eller diskusjons/analysedel da deres funksjon var å frembringe et helhetlig bilde av

situasjonen tidlig i prosessen, men blir allikevel nevnt her i lys av deres betydning for min helhetlige innsikt i situasjonen.

I mine referanser til oppgavens informanter (intervjuobjekter) er det gjennomgående forsøkt å holde disse anonyme. Av den grunn vil jeg gjennom oppgaven referere til disse som ”informant A” og ”informant B” også videre, men for personer med kjennskap til situasjonen anser jeg det allikevel som sannsynlig at det er mulig å koble enkelte informanter til enkeltpersoner. Dette henger sammen med oppgavens tematikk og fokus på en sak med betydelig oppmerksomhet.

Informasjon som stammer fra intervjuer og direkte kontakt med konfliktens ulike aktører, blir som vist til ovenfor referert til som ”informant A/B/C..”, men hva angår partenes uttalelser i media, som i flere tilfeller underveis i oppgavens knyttes opp mot informasjon hentet ut fra direkte kontakt med informanter, vil den aktuelle uttalelsen refereres til gjennom henvisning til aktørens tilkjennegjorte identitet på organisasjonsnivå. Det hersker heller ingen konfidensialitet over empirien presentert i oppgaven, og jeg anser det som sannsynlig at personer som har fulgt saken i media i stor grad kjenner seg igjen i oppgavens empiri gjennom partenes uttalelser i media. I lys av det jeg i oppgaven viser til som ”ressurser”, er det også et behov for å kunne forstå aktørenes rolle og plass i samfunnet generelt og i interessekonflikten spesielt. Av den grunn refererer jeg også til aktørene enten gjennom organisasjonsnavn eller til årsaken bak deres engasjement for saken da dette gjør det lettere for leseren å følge forklaringens poenger. Dette gjelder spesielt i forbindelse med uttalelser fra tiltakshaver og lokale myndighet, altså Nussir ASA og den politiske ledelsen i Kvalsund kommune. I de tilfeller hvor leseren eventuelt vil kunne knytte informanter opp til konkrete enkeltpersoner, vil det i stor grad være fordi denne enkeltpersonen selv med viten og vilje har gjort seg til kjenne gjennom sin organisasjons sentrale rolle i saken. I lys av sakens offentlige karakter anser jeg det som forgjeves å anonymisere ytterligere da informantenes tilhørighet i de fleste tilfeller avsløres av deres uttalelser.

7.5 INNSAMLING AV PRIMÆRDATA

Jeg har besøkt utvinningssonen ved to anledninger; første gang i september 2015 og andre gang i januar 2016. De fleste av intervjuene ble foretatt i forbindelse med disse anledningene, og jeg har også hatt kontakt med informanter over telefon, Skype og gjennom e-post. Noen av informantene har blitt intervjuet flere ganger, og totalt er det blitt gjennomført 17 intervjuer.

Der det har vært mulig har den første kontakten med informantene skjedd gjennom en forespørsel om intervju/samtale på e-post. Her har jeg informert om oppgavens fokus og bakgrunnen for min interesse for et intervju. Jeg har også gjort rede for hva jeg vil spørre om og også gjort de oppmerksomme på hva informasjonen skal brukes til. I enkelte tilfeller hvor jeg først ikke har fått kontakt på epost, har jeg også forsøkt å opprette kontakt på telefon. Jeg har gjennomgående forsøkt å tilnærme meg informantene med respekt for den pågående konflikten og også uten å avsløre mitt eget synspunkt i for stor grad.

Intervjuene har stort sett foregått i en behagelig og uformell setting hvor samtaletema har variert fra informantenes eget eksistensgrunnlag på den ene siden av skalaen til spørsmål om hva faren min heter og mine preferanser for paprika på den andre siden av skalaen. Relatert til sistnevnte har flere informanter servert både kaffe og mat, og informantene har også vist stor interesse for hva jeg ellers foretar meg. I lys av oppgavens relativt alvorlige problematikk og hvordan jeg i tråd med det på forhånd forventet at intervjuene og datainnsamlingen skulle foregå, har datainnsamlingen vært en meget hyggelig prosess. Oppgavens tematikk har allikevel satt farge på intervjuene da sakens kontroversielle karakter til tider har kommet til uttrykk gjennom måten enkelte informanter har omtalt konfliktens motsatte part. Dette har derimot ikke kommet som noen overraskelse da det også er tydelig at gruveplanene har potensial for å påføre enkelte av informantene betydelige ulemper både profesjonelt og personlig. Til tross for at jeg ved hvert intervju har hatt en intervjuguide tilgjengelig, har det sjelden vært konkret behov for å lete etter spørsmål underveis i intervjuet. Informantene har ofte selv kommet inn på de temaer og aspekter jeg har hatt behov for å få data om uten at jeg har trengt å stille et konkret spørsmål om det. Intervjuguiden har først og fremst spilt en rolle ved slutten av intervjuene som en forsikring på at jeg har fått svar på det jeg lurte på på forhånd. Underveis i intervjuene har jeg tatt notater og også skrevet ned oppfølgingsspørsmål,

og når informanten selv har gitt samtykke om dette har enkelte intervju også blitt tatt opp på diktafon.

Under intervjuene har jeg på generell basis hatt et bredt fokus for å få informasjon hva angår informantenes helhetlige tanker og meninger om gruveplanene. Jeg har forsøkt å la informantene selv føre intervjuet/samtalene dit de vil, men har underveis kommet med oppfølgings spørsmål for å forsikre meg om at intervjuene gir grunnlag for å svare på problemstillingene. Jeg har også formet intervjuguider som omfattet spørsmål spesielt rettet mot den enkelte informanten, som gjennomgående har blitt utformet i tråd med formålet om å forklare hvordan interessen motsetningens aktører mobiliserer for å vinne frem.

Spørsmålene har i stor grad handlet om helhetlige strategier for hvordan de selv mener at de skal vinne frem i konflikten, samarbeid med andre aktører og hva dette samarbeidet eventuelt består av, hva de føler samarbeidet har ført til, om deres forhold med øvrige aktører med interesse for saken, forhold til tiltakshaver og lokale og nasjonale myndigheter og planer for fremtidig mobilisering. Hvem de tenker at det er størst verdi i å rette mobiliseringen mot har også vært av stor interesse. Intervjuguiden har gjennomgående blitt utformet i tråd med formålet om å kunne forklare hvordan interessen motsetningens aktører mobiliserer for å vinne frem.

7.6 DATAKVALITET

7.6.1 RELIABILITET

Spørsmål om reliabilitet omhandler vurderinger omkring dataenes pålitelighet; er de til å stole på? En måte dette kan testes på, er gjennom et nytt studie gjort av en annen forsker. Om studien gjøres med samme metode og med de samme informantene, og forskeren kommer frem til de samme resultatene som meg, viser det til at mine data er av høy reliabilitet (Yin, 2003). Dette krever at mine metoder må gjøres rede for på en måte som tillater at andre kan gjennomføre samme opplegg i ettertid. Dette forutsetter også at oppgavens enheter og kontekst fortsatt tillater samme studie (Gerring, 2001). Grønmo (2004) skriver derimot at dette ikke er like enkelt i kvalitative studier, da forskningsprosessen er mindre strukturert enn hva tilfelle er for kvantitative studier. I lys av at kvalitative opplegg gjerne preges av en utvikling basert på forskerens tolkninger og analyser underveis i prosessen, og hvor veien ofte

”blir til mens man går”, blir det dermed nærmest umulig å gjennomføre helt identiske kvalitative forskningsopplegg. I lys av dette kan det derfor være mer fruktbart å snakke om *troverdighet* i kvalitative data. Uavhengig av terminologi, handler dette aspektet om empirien som blir presentert i oppgaven faktisk gjenspeiler virkeligheten, eller om de på en annen side er farget av forskerens subjektive og partiske forestillinger. Om empirien stammer fra engangstilfeller som ikke er representativt for det helhetlige og konvensjonelle bildet av virkeligheten, vil dette også gå ut over dataenes reliabilitet.

Hva angår denne oppgaven, anser jeg mitt datagrunnlag som troverdig. Om oppgavens datagrunnlag kun var basert på egne intervjuer med informantene, kunne dataene i for stor grad blitt farget av informantenes ønske om hvordan denne oppgaven kunne fungert som et middel i deres mobilisering. Da jeg i tillegg har søkt informasjon ut fra partenes faktiske tilnærming og mobilisering ut mot offentligheten, mener jeg at jeg har sørget for å luke ut eventuell partisk informasjon fra mine intervjuer, og dermed også i stor grad bidratt til datagrunnlagets helhetlige reliabilitet.

7.6.2 VALIDITET

De innsamlede dataene må kunne sørge for at det gir grunnlag for å svare på problemstillingen oppgaven sentrerer rundt. Dette har med *validitet* å gjøre, og viser til det å undersøke det man faktisk hadde tenkt å undersøke (Grønmo, 2004). Spørsmål som omhandler de innsamlede dataenes relevans for egne problemstillinger, viser til intern validitet, mens ekstern validitet har å gjøre med funnenes overførbarhet til andre situasjoner (Andersen, 2013). Dette er nærmere forklart nedenfor hvor jeg retter oppmerksomhet mot denne studiens overførbarhet til andre lignende studier. Høy indre validitet tilsier at dataene er gyldige for å belyse oppgavens problemstillinger. I lys av oppgavens fokus på situasjonen i Repparfjord, hadde det å sentrere datainnsamlingen rundt aktører som først og fremst er engasjert i en lignende sak i Førdefjorden medført at dataene hadde lav validitet. Det samme hadde vært tilfelle om informasjonen fra informantene kun hadde handlet om de forventede konsekvensene av gruveplanene; dette gir meg liten mulighet til å forklare partenes mobilisering og hva de faktisk gjør for å vinne frem med sitt syn på saken.

7.6.3 REFLEKSIVITET

I lys av oppgavens fokus på interessekonflikt har det vært tydelig at enkelte av aktørene har hatt en større agenda ved å gjennomføre intervjuet med meg enn kun å fungere som en vanlig informant til en masteroppgave. Det har ved flere anledninger vært tydelig at informanter på begge sider av interessekonflikten har forsøkt å dra nytte av at de som informanter bidrar til en akademisk oppgave som i en situasjon hvor den blir eksponert for offentligheten kan oppfattes som mer objektiv og upartisk enn når de selv uttaler seg i media. At interessemotsetningens parter kan forsøke å bruke meg som et talerør for deres sak har imidlertid vært noe jeg har forventet at kan skje, og dermed noe jeg i stor grad har forsøkt å unngå. Til tross for at jeg anerkjenner at dette representerer et aspekt ved empirien som ved en ukritisk tilnærming til dataene ville utgjort en betydelig trussel for datakvaliteten, mener jeg derimot at det ville utgjort en større trussel for dataenes kvalitet dersom oppgaven for eksempel hadde hatt formål om å forklare gruveplanenes faktiske konsekvenser. Med formål om en forklaring som krever en viss kritisk avstand til informantenes egen tolkning av situasjonen, og som i tillegg baseres på sekundærdata, anser jeg en tidvis partisk fremstilling fra informantene som ufarlig for oppgavens endelige konklusjon. Ettersom informantenes ulike og partiske fremstilling av saken også kan tolkes som en del av deres mobilisering, er dette heller noe som bidrar positivt.

Refleksivitet viser til det å være kritisk med tanke på hvordan jeg med ”forskerhatten” på påvirker den informasjon jeg får fra mine informanter. England (referert til i Valentine, 2005:113, egen oversettelse) definerer refleksivitet som ”*en selv kritisk og medfølende selvinnsikt og den selvbevisst analytisk granskning av seg selv som forsker*”. Bortsett fra overnevnte partiske fremstilling av situasjonen, kan faktorer som kjønn, alder og sosial status ha føringer for hvordan jeg som forsker påvirker den aktuelle informanten. (Valentine, 2005) Dette har å gjøre med maktrelasjoner mellom meg og informant, hvor det er viktig å være oppmerksom på hvordan dette kan gi utslag på informantens tilnærming til meg. De aller fleste informanter er imidlertid godt voksne personer som er vandt til oppmerksomhet både fra media og andre interesserte, og som i tillegg har god kjennskap til hva en masteroppgave innebærer. I lys av dette anser jeg det som usannsynlig at min status forsker/masterstudent, utover det som allerede er nevnt ovenfor, på noen måte har påvirket informantenes tilnærming til intervjusituasjonen.

7.6.4 OVERFØRBARHET

Et sentralt spørsmål i forskningen er om kunnskapen som blir produsert kan overføres til andre kontekster. Dette knyttes til et spørsmål om funnene kan generaliseres til et større univers enn kun det enkelte fenomenet som studeres, som også knyttes også til et begrep om ekstern validitet; er funnene gyldige for andre situasjoner? (Grønmo, 2004).

Andersen (2013) skriver at formålet med teoretisk fortolkende studier ikke er å generalisere, men at det allikevel kan la seg gjøre om det er ønsket. I følge Yin (2003) har det vært vanlig at case-studier anses som utilstrekkelig med formål om generalisering, men at denne kritikken baseres på en urettferdig og ukorrekt kobling til statistisk generalisering gjennom representative utvalg. Case-studiers eksterne validitet skal helles ses i sammenheng med analytisk-/teoretisk generalisering. Spørsmålet blir da om denne oppgavens funn hva angår forening og mobilisering av ressurser og tilhørende produksjon av makt tilknyttet det konkrete fenomenet denne studien fokuserer på, kan generaliseres til andre lignende fenomener som kan undersøkes ved hjelp av samme teoretiske bidrag.

I lys av at det er felles teoretisk forankring som utgjør grunnlaget for vurderinger omkring ekstern validitet, vil min forståelse og operasjonalisering av teorien gjøre store utslag for studiens overførbarhet til andre situasjoner. En kritisk tilnærming til min anvendelse av oppgavens teoretiske begreper er derfor sentralt i vurderingen av funnenes eksterne validitet. Om min forståelse og anvendelse av begrepet ”ressurs” er i tråd med begrepets opprinnelige mening kan for eksempel være et spørsmål man må ta stilling til i en vurdering av denne studiens overførbarhet til lignende situasjoner. Jeg anser det derimot som rimelig å forvente at en ressurs, uansett kontekst, anses som et middel for å nå et mål. Denne studiens overførbarhet og eksterne validitet, kan derfor betraktes i forhold til lignende interessekonflikter hvor motstridende parter kjemper om å vinne frem med sitt synspunkt hva angår naturressursforvaltning.

8 ANSAMLINGENS MAKTPRODUKSJON

8.1 GRUVEPLANENE I REPPARFJORD – EN ANSAMLET OMSTENDIGHET

Allen (2011a) påpeker at det å avgrense og etablere en konkret ansamling ut fra en sammenvevd og kompleks verden ikke er en ufeilbarlig oppgave. Det finnes ingen oppskrift, bare «tilrådende retningslinjer» (Allen, 2011a:156) for hvordan man kan tilnærme seg oppgaven med å peke ut en ansamling fra alt annet rundt oss. Som både Anderson et al. (2012) og Wanvik (2014) legger til grunn, er det den aktuelle empiriske konteksten som definerer ansamlingens karakter og utbredelse.

Det er dermed spørsmålets empiriske forankring som legger grunnlaget for en beskrivelse av ansamlingen. I lys av ansamlingsteoriens fordeler når det gjelder analyse av endringsprosesser, er det den opprinnelige tanken bak gruveplanene som etablerer utgangspunktet for ansamlingen, og som dermed også setter standarden for hva som i denne oppgaven blir betraktet som destabiliserende og stabiliserende prosesser. Ansamlingsteori retter søkelys mot konstante *ansamlingsprosesser* og hvordan *ting* blir til, hvor både materielle og diskursive bestanddeler samles og trekkes fra hverandre i utformingen av virkeligheten. Dette er også tilfelle for omstendighetene rundt gruveplanene i Repparfjord, hvor gruveplanenes nåværende status er et direkte resultat av at ulike bestanddeler inngår i fremveksten av situasjonen rundt Nussir ASAs gruveplaner i Repparfjord.

Som Haarstad og Wanvik (2016:9) skriver, beskrives ansamlinger som enheter uten en kjerne; «*det finnes ingen satt identitet som holder ansamlingen sammen*». De kommer til uttrykk både i det fysiske og diskursive landskapet gjennom relasjoner mellom bestanddeler som på samme tid som de inngår i gruveansamlingen i Repparfjord, også er en del av andre ansamlinger/situasjoner. Dette refererer til ansamlingsteoriens vektlegging av *utvendige relasjoner* («relations of exteriority») som anerkjenner bestanddelenes autonomi og retter oppmerksomhet mot sosiale enheters overlappende og uforutsigbare virkelighet. Ansamlinger har derav et innebygd potensial for endring. Gruveplanene eksisterer for eksempel ikke i et

vakuum, men har helt fra dens fødsel blitt farget av allerede pågående prosesser og hensyn både på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.

I tillegg til naturressursens faktiske eksistens og de egenskaper som gir kobberet en økonomisk og sosial verdi (og derav relevans for markedet), er dagens gruveansamling et resultat både av innenriks- og utenrikspolitiske hensyn samt private økonomiske interesser, muligheter og utfordringer på tvers av skala. Som vist til ovenfor er ikke gruve drift en fremmed aktivitet i Kvalsund- og Repparfjord-området. Dagens gruveansamling har røtter i tidligere tiders gruve drift, hvor erfaringer og skildringer fra 70-tallets utvinning ved Ulveryggen og tilhørende sjødeponi også gjør seg gjeldende i dag. Nussir-malmen ble først funnet i 1979, hvor det flere ganger har blitt konstatert at ressursen ikke er drivverdig. Det er ikke før i senere tid at gruveansamlingen har blitt konkretisert gjennom betydelige territorialiseringsprosesser. Med formål om å utvikle forekomstene ved Nussir og Ulveryggen ble Nussir AS (senere ASA) opprettet i 2005, hvor omfattende prøveboringer i ettertid har trukket til seg investorer både fra inn- og utland gjennom avdekking av Norges største kobberforekomst gjennom tidene. Regjeringens nordområdesatsing, som springer ut både av utenriks- og innenrikspolitiske hensyn, vektlegger også viktigheten av å prioritere utvinning av mineralressursene for landsdelens videre utvikling, noe som også kommer til uttrykk i form av historiens første offentlige mineralstrategi. Nussir ASAs utvinningsprosjekt støttes også gjennom klare lokalpolitiske vedtak av både planprogram og reguleringsplan. Med andre ord er det sterke økonomiske og politiske interesser bak en realisering av gruveplanene, hvor Nussir ASA, nasjonale myndigheter og Kvalsund kommune forvalter de sentrale territorialiserende prosessene i gruveansamlingen og som i lys av det fungerer som ansamlingens ”operatører” (Haarstad og Wanvik, 2016); det er disse som gjennom deres felles interesse for realisering av gruveplanene sørger for fremgang i prosessen

Da mineralressursen utgjør en materiell bestanddel som i stor grad legger utgangspunktet for territorialiserende prosesser, er landskapet som gruveplanene forankres i en annen materiell bestanddel som på samme tid som den spiller en rolle for gruveplanene, også utgjør en fundamental del av den lokale reindriftens eksistensgrunnlag. Gruveplanenes og reindriftens overlappende behov representerer her et krysningspunkt mellom to separate ansamlinger, hvor det fysiske landskapet i Repparfjord-området binder gruveplanene til en utvendig relasjon med nasjonale- og internasjonale urfolksrettigheter. Som vist til ovenfor er det hovedsakelig ved anerkjennelse av slike utvendige relasjoner at anvendelse av

ansamlingsteori gjør seg gjeldende som et verktøy for å belyse endringsprosesser, da gruveansamlingens relasjon til overnevnte urfolksrettigheter utgjør en potensiell stor påvirkningskraft hva angår den videre fremveksten av omstendighetene rundt Nussir ASAs gruveplaner. Slike utvendige relasjoner gjør seg i mer eller mindre grad gjeldende gjennom samtlige av gruveplanenes bestanddeler, noe som underbygger gruveansamlingen som en ustabil og uforutsigbar enhet med et innebygd potensial for endring.

Dette innebygde potensialet for endring kommer spesielt til uttrykk gjennom interessekonflikten/-motsetningen innad i gruveansamlingen. I tillegg til nevnte relasjon med nasjonale og internasjonale urfolksrettigheter, er gruveplanenes tilknytning til miljøforvaltning også en kritisk kilde for endringspotensiale. Som referert til i kapittel 5 er det disse relasjonene som utgjør kjernen av interessekonflikten rundt gruveplanene da disse relasjonene også innebærer et stort engasjement for saken i form av kraftig motstand både fra miljøbevegelse og urfolksinteresser.

I tråd med Haarstad & Wanviks (2016) forestilling om enkelte bestanddeleres *katalytiske* innvirkning på ansamlingen, kan nevnte motstandsaktører referere til mulige ansamlingsomformere. I tillegg til usikkerheter rundt råvarepriser, er motstandsengasjementet tilknyttet urfolksinteresser og miljøhensyn den mest latente kilden for endring i ansamlingen, og derav også den største trusselen for gruveansamlingens eksistens.

Motstandsengasjementet samsvarer dårlig med ansamlingsoperatørens formål om en realisering av gruveplanene, noe bygger opp under et betydelig maktspill i kjernen av ansamlingen. Dette retter oppmerksomhet mot selve utøvelsen av makt og det Allen (2011b: 291) refererer til som *workings of power*; hvordan ulike aktører gjør seg selv gjeldende gjennom mobilisering av ressurser spesielt rettet mot å påvirke en gitt situasjon. Allen påpeker her at det er selve *måten* aktørene handler på for å vinne frem med sin vilje som er interessant, ikke hva aktørene eventuelt kan gjøre eller ikke med den makten de evner å produsere.

Gjennom konkrete referanser til ulike interessenters mobilisering av ressurser, vil en nærmere undersøkelse av denne maktkampen også synliggjøre hvordan ansamlingens eksterne/utvendige relasjoner kontinuerlig utsetter ansamlingen av Nussir ASAs gruveprosjekt for ustabilitet og endring.

Ansamlingens *workings of power*, altså maktkampen interessentene imellom, vil på samme tid representere ansamlingens mest aktuelle territorialiserings- og deterritorialiseringsprosesser. Sett bort ifra en lav råvarepris på det globale kobbermarkedet, er det som vist til ovenfor den pågående interessekonflikten som til enhver tid representerer den største trusselen for ansamlingens eksistens, hvor utfallet av denne i stor grad legger rammene for Repparfjord-området videre utvikling.

I lys av dette vil jeg i etterfølgende avsnitt rette oppmerksomhet mot gruveansamlingens *workings of power*. Dette vil gjøres ved å belyse konkrete eksempler på hvordan sentrale interessenter mobiliserer ressurser med formål om å enten stabilisere ansamlingen eller gjøre den åpen for endring.

8.2 INTERESSEKONFLIKTENS MOBILISERING AV RESSURSER

8.2.1 KONSEKVENsutredning + LOKAL STØTTE = SANT

I tillegg til tiltakshaver selv, altså Nussir ASA, er det klart at både nasjonale og lokale myndigheter har en stor interesse for at gruveplanene realiseres. Gjennom deres felles interesse for at gruveplanene materialiseres i faktisk utvinning av kobberressursene, er det disse som tar for seg de territorialiserende prosessene i ansamlingen; det er disse som sikter mot og arbeider for realisering og langvarig gruvedrift i Repparfjord. Etersom det allerede er investert betydelig innsats, omdømme og økonomiske midler i at gruveplanene realiseres, er det rimelig å forvente at det blant gruveplanenes forkjempere mobiliseres for at motstandsengasjementet ikke skal kunne forhindre at den rådende mineraloptimismen materialiseres i faktisk utvinning og verdiskapning.

”Vi har ikke mobilisert, snarere tvert imot” (informant B, 04.5.2016).

Overnevnte sitat virker i utgangspunktet å avvise en slik mobilisering. Kommunens politiske ledelse oppgir at de utenfor en formell ramme ikke har hatt en særlig aktiv rolle i saken, men derimot kun *”forholdt oss til det vedtaket vi fattet i 2012”*. Informanten opplever at saken *”på en måte har vært ferdig og ute av våre hender etter det”* og at de derfor *”egentlig ikke har*

hatt noen aktiv rolle verken formelt eller uformelt i hensyn til planene utover det vedtaket som er gjort” (informant B, 04.05.2016). Det oppgis også at den potensielle fallgruven som motstandsengasjementet legger opp til ikke har vært et tema for kommunen da *”motstanden først kom på banen etter at vedtaket var tatt*” og at de på grunn av det *”ikke har hatt noen direkte tilnærming til motstanden mot prosjektet*”. Det har også vært viktig for kommunen å vise *”respekt for andre synspunkter og at vi har forståelse for at det eksisterer uenigheter*” (informant B, 04.05.2016).

En tilsynelatende avstand fra å aktivt tilnærme seg motstandsengasjementet er også gjeldende for prosjektets tiltakshaver. Nussir ASA oppgir at fokus har vært på å *”være ganske tydelig på at en del organisasjoner har et annet syn og vil fremme det, noe som er helt OK... vi har også posta deres artikler og meninger på vår egen hjemmeside... man kan ikke forhindre den radikaliserings som har skjedd de siste årene. Vi forsøker ikke å tie det andre synet*” (informant A, 05.05.2016).

8.2.1.1 Mobilisering av lokal støtte

Disse uttalelsene samsvarer godt med det jeg mener er en av de mest stabiliserende faktorene i gruveansamlingen. Nussir ASA har helt fra begynnelsen av forsøkt å tilegne seg et rykte om å være en så åpen og transparent aktør som mulig, hvor selskapets forhold til det øvrige samfunnet skal sentreres rundt dialog, forståelse og god kommunikasjon (Nussir ASA, u.å.).

”Jeg har aldri noensinne, i mitt liv i bergindustrien, opplevd så gode møter med interessentene. De som har deltatt har vært enormt engasjerte og sultne på å sette sitt preg på ting. Det har aldri vært gjort en så bred prosess” - Nussir ASA (Johansen, 2010).

Dette innebærer også et godt forhold til lokalsamfunnet, og det er absolutt ingen hemmelighet at prosjektets tiltakshaver mer enn gjerne ønsker å fremme gruveplanene som et prosjekt med en sterk lokal forankring. Dette er også tydelig på nettsiden til Nussir, hvor det så ofte som mulig skyves frem at selskapet ønsker å gå hånd-i-hånd med lokalsamfunnet.

” Vi ønsker at vertskapet i Kvalsund kommune er like engasjert i Nussir ASA som Nussir ønsker å være ansvarlig involvert i Kvalsund. Dette to-veis engasjementet vil styrke bedrift-

samfunn partnerskapet som igjen vil føre til økonomisk vekst med miljømessig bærekraft”

(Nussir, u.å.).

Det å spille på lag med lokalsamfunnet er noe som Nussir trekker frem som fundamentalt for å kunne oppnå reell suksess, hvor et klart kommunestyrevedtak fra 2012 blir omtalt som et svar på at tiltakshavers frieri til prosjektets lokale interessenter har lyktes. Nussirs tiltak med å opptre som en åpen og lyttende aktør mot lokalsamfunnet er også noe andre trekker frem som sentralt for lokalsamfunnets positive innstilling. I en sammenligning av kommunestyrebehandlingen i Kautokeino og Kvalsund, hvor utfallet av førstnevnte endte med avslag av gruvedrift i kommunen, trekker Espiritu (2015) frem de to selskaperes ulike forhold til lokalsamfunnet som en sentral faktor for hvorfor den ene aktøren fikk godkjenning, mens den andre fikk avslag. Her baseres forklaringen på at Nussir, i motsetningen til Arctic Gold AB i Kautokeino, lykkes med å skaffe seg lokal aksept gjennom omfattende kontakt og dialog med et bredt spekter av lokale interessenter. Det vises også til at Nussir i stor grad er personifisert og tilkjennegjort gjennom en svært aktiv og synlig administrerende direktør, og at dette har ført til tette bånd mellom selskapet og samfunnet gjennom hyppige møter mellom han og sentrale interessenter. Dette er noe som Lund (2015), forfatter av boken ”Gull, gråstein og grums”, også viser til da utallige møter og tilhørende kopper kaffe har gjort at ”han Øystein” angivelig har blitt en velkjent figur i Finnmark generelt og Kvalsund spesielt.

Denne tilsynelatende lokale aksepten er noe både tiltakshaver selv og nasjonale- og lokale myndigheter trekker frem som sentralt for hvorfor det både er riktig og viktig at Nussirs gruveplaner godkjennes. Til tross for den overnevnte avstanden mot å tilnærme seg motstandens argumenter, er prosjektets tilsynelatende lokale aksept en ressurs som klart og tydelig blir mobilisert fra gruveforkjempernes side. Dette er spesielt tydelig i den offentlige diskusjonen om gruveplanene, men også noe som går igjen i mine intervjuer med gruveforkjemperne. I sammenheng med Sametingets behandling av gruveplanene, oppgir Nussir blant annet at ”*Sametinget ikke tar hensyn til lokalsamfunnets ønske om å få bedriften etablert*” og at ”*det må ha betydning for Sametingets legitimitet at de overser den delen av den samiske befolkningen*” (informant A, 05.05.2016). Det oppgis at det ikke har vært en eksplisitt strategi å fremme den lokale forankringen i planene, men at dette og andre aspekter har blitt nevnt i anledninger hvor de ”*har blitt kontaktet av media etter at (navn på sentral*

skikkelse i gruvemotstanden) eller *Sametinget har kommet med utspill*” (informant A, 05.05.2016).

En gjennomgang av Nussirs fremtredener i media bekrefter dette, og synliggjør samtidig en åpenbar mobilisering av prosjektets lokale forankring.

”Jeg kjenner ingen andre kommuner i Norge hvor man så tydelige har tilkjennegitt sin støtte til et etableringen av et gruveprosjekt som det vi har sett i Kvalsund” (Skum og Larsson, 2016).

Den tause majoriteten, de som gjennom to kommunevalg har sagt sin mening om dette har nå fått gjennomslag” (Storholm, 2015a).

”Dette er en seier for Kvalsund og deres rett til selv å bestemme om de vil ha gruvedrift og sjødeponi eller ikke” (Storholm, 2015a).

”Nøkkelen tror jeg ligger i hvor tungt dette prosjektet er forankret i lokalsamfunnet i Kvalsund kommune. Et overveldende klart flertall sier ja til prosjektet. Så dette er en julegave til hele Kvalsund-samfunnet. Jeg føler de har vært med å løpe denne stafetten” (Kristoffersen, 2015a).

Det er derimot ikke bare tiltakshaver selv som anvender lokalsamfunnets omfavnelse av gruveplanene til å løfte frem prosjektets gunstighet. Regjeringens næringsminister, en annen sterk gruveforkjemper, tyr også til den lokale aksepten for å fremme gruveplanene.

”Jeg mener det må legges vekt på at lokaldemokratiet i Kvalsund har sagt et rungende «ja» til virksomheten. Dette har ikke skjedd uten debatt... jeg er en sterk forkjemper for lokaldemokratiet” – Næringsminister Monica Mæland (Mortensen, 2014).

Kvalsunds kommuneledelse kan også meddele at i de tilfeller hvor de har uttalt seg i media, så har de *”ønsket å legge vekt på at reguleringsplanvedtaket gjenspeiler den lokale meningen. Vi har akseptert det gruveplanene vil bety for Kvalsund... vi fokuserer på det totale perspektivet. Gruveplanene vil ha store ringvirkninger for kommunen... og jeg har hovedsakelig forsøkt å legge vekt på det at vi lokalt har godkjent gruveplanene”* (informant B, 04.05.2016).

Det er tydelig at gruveplanenes lokale dimensjon har en sentralt plass i gruveforkjempernes bestrebelser med å få prosjektet i havn. Avsnittets innledende sitat om at det ikke mobiliseres samsvarer dårlig med overnevnte henvisning til gruveplanenes lokale forankring og –aksept som viser at ansamlingens *operatører* – Nussir, Kvalsund kommune og nasjonale myndigheter – klart og tydelig anvender en tilsynelatende lokal forankring som en ressurs i deres anstrengelser for å få fremgang i prosessen.

8.2.1.2 Mobilisering av konsekvensutredning

Kommunestyret har gitt et rungende ja, og som vist til ovenfor er dette noe som i stor grad trekkes frem i gruveforkjempernes forsøk på å styrke utsiktene for at gruveplanene springer ut i faktisk gruvedrift.

I samtale med Nussir trekkes det blant annet frem at ”*Kvalsund kommune sine innbyggere har hatt en veldig aktiv rolle i prosessen*” (informant A, 05.05.2016) og at dette nok har hatt mye å si for lokale, regionale og nasjonale myndigheters behandling av saken. Det som siktes til her, er lokale aktørers tilsynelatende sentrale rolle i utformingen av prosjektet generelt og konsekvensutredningen spesielt. Gruveplanene fremmes dermed ikke bare som lokalt godkjent, men også som direkte utformet av de som forventes at skal bli påvirket av en eventuell realisering. Planene hevdes i kraft av dette å være basert på lokal og erfaringsbasert kunnskap.

Riktig og god kunnskap løftes nemlig frem som avgjørende både i den videre utviklingen av nordområdene og for landets nye mineraloffensiv. I rapporten *Nordkloden* (Utenriksdepartementet, 2014) nevnes ordet ”kunnskap” hele 115 ganger, og det stadfestes at nordområdesatsingen skal tuftes på ”*kunnskapsbasert næringsutvikling*” og at ”*kunnskap og kompetanse skal være avgjørende for å utvikle næringer i nord*”. Ordet er også en gjenganger i myndighetenes *Strategi for mineralnæringen* (Nærings- og handelsdepartementet, 2013), hvor kunnskap løftes frem som avgjørende i alle ledd av verdikjeden, spesielt når det kommer til miljøkonsekvenser. Riktig kunnskap anses dermed som førende når det kommer til hvem som kan påberope seg retten til å peke ut den riktige kursen for Kvalsund og Repparfjordens fremtid. Maktkampen mellom gruveplanenes forkjempere og motstandere handler i lys av

dette i stor grad om å ha korrekt kunnskap om hva som *faktisk* vil skje både med miljøet og lokalsamfunnet om gruveplanene realiseres.

”Vi støtter konsekvensutredningen. Den består av over 2000 sider og er veldig omfattende. Vi ønsker å være tydelige på at vi fatter våre vedtak i forhold til den” (informant B, 04.05.2016).

Prosjektets egen konsekvensutredning blir i denne sammenheng en verdifull ressurs å referere til i kampen om å gjøre sine meninger gjeldende. Denne utredningen blir av aktører på begge sider av interessekonflikten omtalt som den mest i den norske mineralbransjens historie, spesielt når det kommer til kvantitet (omfanget av utredningen). Hva angår kvalitet, er det på en annen side stor uenighet om den i det hele tatt kan si noe som helst om gruvedriftens faktiske konsekvens. Gruveplanenes forkjempere står derimot fast på utredningens kvalitet, og anvender denne til fulle i deres promotering av gruveplanenes store gunstighet.

”Vi har alltid hatt fokus på at det skal være Rolls Royce av hva som er mulig å få av dyktige mennesker og riktig kunnskap... Utredningen har også stått seg mot ganske mange kraftige innspill fra de med annet syn enn oss” (informant A, 05.05.2016).

I en samtale med Nussir påpekes det også at motstandens påstander ikke er en trussel for prosjektet fordi *”vi har hatt de beste menneskene på feltet og at studiene derfor er meget omfattende og av høy kvalitet”*. Med konsekvensutredningen i ryggen vises det også til at *”motstandens påstander har vært noe overdrevet og til tider så feilaktig at politikere, lokalbefolkning og myndigheter selv skjønner at dette er uriktige opplysninger... derfor har de ikke fått så stor tyngde”* (informant A, 05.05.2016).

”(Gruvemotstanderne) må så klart få lov til å mene hva de vil, men vi har veldig sterke og omfattende utredninger basert både på lokale berørte parter og på svært dyktige mennesker... det er mye rart i det som blir tatt opp” (informant A, 05.05.2016).

Et ofte brukt ordtak, *kunnskap er makt*, kan i stor grad sies å være beskrivende for knivingen mellom interessemotsetningens parter. Konsekvensutredningen spiller en svært sentral rolle i gruveforkjempernes forsvar av gruveplanene, hvor denne også blir fremmet som en nærmest eksklusiv kilde til korrekt kunnskap om gruveprosjektet og dens betydning for influensområdet. Dette kommer også tydelig frem i media hvor argumenter fremmet av

gruvemotstanden raskt og enkelt avfeies gjennom referanser til gruveprosjektets egenproduserte konsekvensutredning, som kommuneledelsens følgende utspill tydelig kan vitne om.

”Jeg skal ikke nevne navn, men det virker som om noen av de folkevalgte (i Sametinget) har satt seg veldig lite inn i konsekvensutredningen... kunnskapsnivået var på et veldig lavt nivå”

- Ordfører i Kvalsund (Trellevik, 2016).

Som vist til ovenfor, blir konsekvensutredningens lokale forankring løftet frem for å underbygge utredningens autentisitet og gyldighet. Konsekvensutredningen og prosjektets tilsynelatende tette bånd til lokalsamfunnet blir av gruveforkjemperne mobilisert om hverandre. Støtten fra Kvalsunds *”tause majoritet”* blir av kommuneledelsen forklart som et uttrykk for konsekvensutredningens kvalitet og gyldighet, mens den samme konsekvensutredningen samtidig fremmes som legitim gjennom påstander og referanser tilknyttet kontekstens lokale dimensjon. Konsekvensutredningen blir omtalt som *”riktig”* og *”rett”* ikke bare som en følge av at berørte parter tilsynelatende har vært en del av utredningsprosessen, men også fordi influensområdets befolkning, den *”tause majoriteten”*, har omfavnet gruveplanene gjennom kommunestyrets vedtak av reguleringsplanen. På den måten blir disse to ressursene, (konsekvensutredningen og den tause majoriteten) mobilisert ikke bare i kraft av seg selv, men også gjennom referanser til hverandre.

Konsekvensutredningen er av høy kvalitet i kraft av å være godkjent og forankret lokalt, mens den lokale godkjennelsen forklares som et resultat av en god konsekvensutredning.

Gruveforkjemperne kan i form av monopol både på kunnskap og den vedtatte *”lokale aksepten”*, og den nevnte gjensidige legitimeringen disse ressursene imellom, basere deres forsvar og eksponering av gruveplanene på at deres syn i saken er den offisielt riktige og at motstandernes syn representerer en irrasjonell tankegang som ikke er forankret i *”den beste”* forskningen, som sitatene nedenfor er et eksempel på.

”Nå har vi nettopp fått en utslippstillatelse basert på utredninger som ikke viser dette (motstandsaktør) hevder... tror (motstandsaktør) at vi baserer arbeidet vårt på noe vi har

drømt?” – Nussir ASA (Storholm, 2016a).

”Miljøfolk kan si hva de vil, men myndighetene må følge fakta” – Nussir ASA (Ytreberg, 2015).

”Hvis det er noen som spør meg om faktasaker, så kan jeg opplyse om det vi har om utredninger og hvor det finnes på internett” (Balto og Eira, 2013) er også et sitat fra Nussir som også viser til at det er de eksisterende utredningene man må forholde seg til om man skal vite noe om hva gruveplanene vil gi av konsekvenser. Konsekvensutredningen og den lokale aksepten virker dermed å utgjøre en sentral rolle for gruveforkjempenes tilnærming til den trusselen som motstandsengasjementet representerer. Produksjonen av konsekvensutredningen og det lokale vedtaket i kommunestyret fungerer som territorialiserende ikke bare i kraft av å være sentrale byggesteiner i den formelle saksgangen, men fremmes som vist til ovenfor også aktivt for å avfeie kritikk og motstand mot prosjektet.

8.2.2 HENSYN TIL SAMISKE RETTIGHETER

I lys av ansamlingens eksterne relasjoner og en derav tilhørende sårbarhet for at situasjoner og hendelser som tilsynelatende finner sted ”utenfor” gruveplanenes interessesfære kan påføre ansamlingen store endringer, blir ansamlingsprosessens resultat gjerne omtalt som en betinget og svært ustabil formasjon (Haarstad & Wanvik, 2016). Hva angår tilfellet i Repparfjord, har eksterne relasjoner hos ansamlingens bestanddeler ført til en situasjon hvor gruveansamlingens eksistens ikke bare er prisgitt større hendelser og føringer i ”utkanten” av ansamlingen, men hvor for øyeblikket sentralt plasserte bestanddeler nå aktivt motarbeider de aktører som forvalter ansamlingens territorialiserende prosesser.

Gruveplanene og den lokale reindriftens overlappende arealbehov representerer en potensiell kraftig destabiliserende faktor for myndighetenes og utvinningssektorens mineraloptimisme. En realisering av gruveplanene blir som vist til ovenfor omtalt som svært ødeleggende for den lokale reindriftens eksistensgrunnlag, noe verken reindriftsnæringen eller majoriteten av det øvrige samiske samfunnet vil la skje uten kamp.

Hensyn til samiske interesser fremstår som viktig både i nordområdesatsingen og i mineralstrategien. Rapporter i forbindelse med førstnevnte påpeker blant annet behovet for å utvikle etiske retningslinjer for økonomisk virksomhet i nord, hvor ivaretagelse av

urfolksinteresser utgjør et sentralt aspekt (Utenriksdepartementet, 2014). Regjeringens mineralstrategi har på sin side en egen del om ”*mineralvirksomhet i områder med samiske interesser*”, og viser også til at ”*mineralvirksomhet skal drives miljøforsvarlig og i en balansert sameksistens med reindriften og andre samiske interesser i slike områder. Samenes rettigheter som urfolk skal etterleves* (Nærings- og handelsdepartementet, 2013: 67). Formuleringer som dette, som i utgangspunktet slår fast at ny økonomisk aktivitet i nord ikke skal skje på bekostning av samiske interesser, gir legitimitet og grobunn for potensielle de-territorialiserende prosesser for mineraloptimismen generelt, og Nussirs gruveplaner spesielt. Når sameksistens med samiske interesser i utgangspunktet fremmes som et viktig prinsipp for realisering av gruveplanene, blir det å operere i samsvar med samiske interesser nærmest en forutsetning for at gruveplanene kan realiseres. Denne ”forutsetningen” er også konkretisert i forbindelse med Kommunal- og moderniseringsdepartementets godkjenning av reguleringsplanen, hvor det fulgte med et krav om at tiltakshaver må komme til enighet med den lokale reindriften om avbøtende tiltak før tiltaket iverksettes. Hensynet til samiske interesser blir dermed en bestanddel av gruveansamlingen som på nåværende tidspunkt utgjør kjernen av det som potensielt kan være den sterkeste de-territorialiserende prosessen i gruveansamlingen. I kraft av sin rolle som en potensiell katalysator for en større endringsprosess, kan hensynet til samiske interesser her anses som en mulig ansamlingsomformer.

Rollen som en mulig ansamlingsomformer kommer spesielt til uttrykk gjennom gruvemotstandens mobilisering og gjennomgående referanser til gruveplanenes konsekvenser for den lokale reindriften og tilhørende påstander om at både Nussir, Kvalsund kommune og nasjonale myndigheter ikke handler i samsvar med nasjonale- og internasjonale urfolksrettigheter.

”Fra et politisk ståsted er det ikke veldig uventet det som kommer, men fra et rettslig perspektiv er det nesten ikke til å tro” – Jurist og reindriftsutøver (Lindi, 2014).

”Vedtaket er i strid med folkeretten ... derfor blir det ingen gruve” – Jusprofessor og leder for Samerådets menneskerettighetsavdeling (Bjercke, 2014).

”(Gruveforkjempere) har til nå fullstendig ignorert samenes rettigheter som urfolk i prosessen, noe som også kommer til å vise seg dersom vi blir tvunget til å løfte denne saken til den internasjonale arenaen” – Samerådets president (Mortensen, Bye og Trellevik, 2015).

”Denne saken er en test for om samiske rettigheter faktisk etterfølges... reindriftsutøverne har uomtvistelige rettigheter til bruk av området” (Keskitalo, 2015).

Med hensynet til den lokale reindriften og tilhørende urfolksrettigheter i ryggen, har Sametinget også sendt brev til flere internasjonale banker om å trekke seg ut av Nussir-prosjektet. Disse bankene har til sammen en stor og betydelig aksjepost i Nussir, og i kraft av Nussir-prosjektets avhengighet av tilgang til kapital for å få driftskonsesjon er dette et motstandstiltak som potensielt kan få alvorlige konsekvenser for det som omtales som en viktig prøvestein for den nye mineraloptimismen i nord. Sametinget er ikke den første og eneste samiske aktørens som på vegne av de berørte reinbeitedistriktene har tilnærmet seg situasjonen på denne måten. Samerådet² har også tidligere sendt advarsel til internasjonale banker med interesse i gruveplanene om at de ikke må investere i Nussir ASA på grunn av det de vurderer som brudd med internasjonal folkerett og menneskerettigheter (Somby, 2012).

Det er ikke bare samiske aktører som anvender gruveplanenes potensielt ødeleggende virkning for reindriften som argument for hvorfor gruvedriften ikke bør realiseres. Motstandsaktører som først og fremst er engasjert i saken gjennom dens forestilte konsekvenser for miljøet, tyr også til det samiske perspektivet i deres mobilisering mot Nussirs gruveplaner.

”Dette er svært kritisk for reindriftnæringa, og går i mot samiske interesser som ønsker å holde tradisjonell kultur og virksomhet” (Natur og Ungdom, 2015a).

”Tydeligvis har de null respekt verken for laksen, torsken eller reindriftsutøverne som i dag bruker området...vi står klare med lenkene med en gang gravemaskinene er på vei. Dette er en avgjørelse uten respekt for hverken naturen eller samiske interesser, og vi finner oss ikke i det” – Natur og Ungdom (Kristoffersen, 2015b).

² En samisk interesseorganisasjon med medlemsorganisasjoner både i Norge, Sverige, Russland og Finland.

”Reinnæringen er en godt etablert næring, som er en av de få miljøvennlige viltproduksjonene av kjøtt i Norge. Skal vi la ei ny næring overta for den som alltid har eksistert? Samene har hatt disse områdene i generasjoner” (Natur og Ungdom og AUF, 2016).

Natur og Ungdom var også kjapt ute med det samiske kortet like i etterkant av miljødirektoratets godkjenning av tiltakshavers utslippssøknad. Denne avgjørelsen fant nemlig sted på samme tid som verdens øyne var rettet mot klimaforhandlingene i Paris, hvor Sametingspresident Aili Keskitalo ble gitt oppgaven med å åpne forhandlingens høynivådel. I forbindelse med dette kom Natur og Ungdom med følgende utspill:

”I dag godkjente miljødirektoratet søknaden om å gjøre Repparfjorden til en avfalls plass... samtidig så lot Norge Sametingspresident Aili Keskitalo åpne høynivådelen av klimaforhandlingene... samtidig så overkjører de urfolksrettigheter og samers stemmer hjemme i Norge. Herregud så dobbeltmoralsk. Jeg blir forbannet” (Natur og Ungdom, 2015b).

Det samiske perspektivets sentrale rolle i gruveansamlingen gir gruvemotstanden grunnlag for å mobilisere en rekke hensyn i deres argumentasjon for hvorfor gruveplanene ikke bør realiseres. Referanser til folkerett og menneskerettigheter er som vist til ovenfor blant de aspektene som gjør seg gjeldende som en ressurs gruvemotstanden anvender til fordel for deres sak, og med reindriftens relative bærekraftighet og produksjon av kjøtt i ryggen blir også hensyn til matsikkerhet referert til i gruvemotstandens innsats mot en gruverealisering.

”Det gir mening å verne om de matressursene vi har her nord, ressurser som har fødd oss i årtusener, og som fortsatt kan fø oss og fremtidige generasjoner. Hvorfor skal vi kaste bort dette til fordel for noen arbeidsplasser i maksimalt 15 år? ... vil du også at kommende generasjoner skal ha ren mat på bordet, bør du legge press på politikerne!” (West, 2016).

”Vi håper han (landbruks- og matminister) på sikt kan ta en fornuftig standpunkt og snakke reindrifts sak. Dette er snakk om matproduksjon og det må matministeren ha en klar mening om” –Natur og Ungdom (Østlyngen, 2016).

Det er allikevel aktører som tradisjonelt tilhører det samiske miljøet som i størst grad anvender argumenter knyttet til den lokale reindriften og samiske interessers rolle i saken.

En informant, som også anses som en sentral motstandsaktør, oppgir at det fra samisk hold jobbes på flere forskjellige måter for å forhindre det informanten omtaler som ”*ekstrem uansvarlighet*” (informant I, 27.01.2016). En måte er gjennom media, hvor det i tillegg til eksponering gjennom norske medier jobbes for å få internasjonal oppmerksomhet rettet mot ”*den urettferdigheten reindriften kan bli utsatt for om gruveplanene realiseres*” og oppgir at de her har ”*engasjert kvalifisert hjelp*” for å rette mer omfattende medieoppmerksomhet mot saken. Informanten ser også stor verdi i det helhetlige motstandsengasjementet, og mener at *det er mye bra og viktig engasjement rundt saken fra mange dyktige og tunge aktører*” og at de ”*jobber knallhardt*” med å samle motstanden rundt den uretten som begås fordi ”*reindriften ikke kan stå alene i saken, og derfor anser vi det som veldig viktig at det jobbes målrettet mot å etablere samarbeid og kontakt med andre parter*”. Til tross for at informanten først og fremst er engasjert i saken gjennom gruveplanenes samiske perspektiv, oppgis det at de forsøker å synliggjøre sakens urettmessighet gjennom flere vinklinger enn det som kun er knyttet til urfolksrettigheter. Informanten ønsker å rette oppmerksomhet mot at tiltaket vil medføre ytterligere konsekvenser enn de som kun har å gjøre med de direkte fysiske effektene på miljøet, og mener at offentligheten må være klar over at ”*en globalisert verden fører til at et godt opparbeidet rykte tilknyttet fiskeri og naturopplevelser også vil rammes...dette ødelegger ryktet til fiskerinasjonen*” og at Norge på grunn av dette kommer til ”*å bli sittende igjen med et omdømmeproblem både gjennom behandlingen av berørte parter i lys av menneskerettighetene og grunnet måten vi behandler verdifull og sårbar natur på*”. Det settes også spørsmålsteget ved vurderingene omkring den ”*helhetlige verdiskapningen i området*” da det påstås at overnevnte næringer også å vil tape på en eventuell gruverealisering (informant I, 27.01.2016).

Av den grunn ser informanten også verdi i å holde kontakt og ”*søke muligheter*” med berørte interesser tilknyttet nevnte næringer for å ”*forsøke å belyse gruveplanenes helhetlige konsekvenser for det berørte samfunnet (og dermed) bryte ned regjeringens overordnede argumenter om at dette bidrar til den nasjonale verdiskapningen*” (informant I, 27.01.2016).

”*Vi skal utfordre regjeringen på dette, noe jeg håper og tror vi vil klare, spesielt om alle berørte parter klarer å stå sammen*” (informant I, 27.01.2016).

Informantens overnevnte ønske om å belyse gruveplanenes helhetlige konsekvenser for det berørte samfunnet ble ikke bare med tanken, men resulterte også i en rapport utarbeidet av

Vista Analyse som tar for seg gruveforkjempenes påstand om at en realisering totalt sett vil bety positive konsekvenser for influensområdets verdiskapning (Ibenholt et. al., 2016). Basert på allerede eksisterende utredninger og data om gruveplanenes helhetlige konsekvenser, konkluderer rapporten med at det er umulig å si noe sikkert verken den ene eller andre veien om hvordan gruveplanene vil påvirke lokalsamfunnet. Som vist til ovenfor er gruveplanenes lovnader om betydelige positive konsekvenser for samfunnet en av de aller mest fremtredende territorialiserende faktorene i gruveansamlingen, men med denne konklusjonen i hånd kan gruvemotstanden nå så tvil om ansamlingsoperatørens og de øvrige gruveforkjempenes stadig tilbakevendende argument om lokal- og regional verdiskapning. Da godkjenning av utslippssøknaden i tillegg hviler på en avveining mellom samfunnsnytte og miljøkonsekvens, er denne rapporten et potensielt grunnlag for en mulig de-territorialiserende prosess i gruveansamlingen.

”Hovedkonklusjonen er at vi ikke ser at det foreligger tilstrekkelig grunnlag for å si at gruvedriften er samfunnsøkonomisk lønnsom” (Vista Analyse, 2016).

Denne rapporten blir dermed en ressurs som gruvemotstanden kan anvende i deres argumentasjon mot gruverealisering, noe som også er tydelig i måten aktører tilknyttet motstandsengasjementet omtaler rapporten på i media.

”..rapporten fra Vista Analyse slår beina under argumentasjonen fra Miljødirektoratet om den samfunnsøkonomiske betydningen i dette prosjektet.. det er fortsatt mulig å få stoppet prosjektet” (Storholm, 2016b).

”(Rapporten) slår fast det vi har sagt hele tiden, nemlig at det ikke er mulig å gjøre en vurdering av at det her skulle være en samfunnsøkonomisk positiv utvikling fordi det er så store usikkerhetsmomenter. Det er et veldig godt poeng siden det er blitt brukt som hovedbegrunnelse i utslippstillatelsen som miljødirektoratet har gitt... de har ikke gitt noen velfunderte begrunnelser for hvordan de har havnet på den konklusjonen om at dette er samfunnsøkonomisk positivt” (Muotka, 2016).

Måten den samiske bestanddelen inngår i ansamlingen på bygger med dette opp under betydelige destabiliserende prosesser i gruveansamlingen, noe som også forsterkes gjennom måten samiske motstandsaktører kjemper på for å vinne frem med sin sak. Fra samisk hold

varsles det også at saken også vil tas til retten om andre løsninger ikke viser seg å være tilstrekkelig (NTB, 2015; Mortensen, Bye og Trellevik, 2015; Reginiussen, 2015). Det samiske miljøets oppfattede moralske legitimitet og tilhørende relasjon til internasjonal folkerett er også en ressurs som andre aktører tilknyttet motstandsengasjementet mobiliserer for å forhindre realisering av gruveplanene, for som vist til ovenfor er det samiske aspektet ikke alene om å være en bestanddel som bygger opp under betydelige de-territorialiserende prosesser i gruveansamlingen.

8.2.3 FORESTILLINGER OM MILJØKATASTROFE

Det er ikke bare gruveplanenes overlappende arealbehov med den lokale reindriften som tilfører gruveansamlingen en potensiell destabiliserende faktor. Gruveplanenes tiltenkte sjødeponi er også et aspekt i gruveansamlingen som nærer opp under prosesser som aktivt forsøker å motvirke Nussirs planer i Repparfjord.

”Om nødvendig kommer vi til å aksjonere sivilt ulydig i Kvalsund. Vi varslers lenker, og vi lover et helvete” - Natur og Ungdom (Skoglund, 2014).

”Det er en selvfølge at vi maner opp til kamp og står opp for miljøet når man hører om planer som dette her... og jo flere vi er jo bedre blir det” (informant H, 25.04.2016).

Sammen med det samiske perspektivet er gruveplanenes forespeilede negative miljøkonsekvenser omtalt av den aktive gruvemotstanden og deler av offentligheten ellers som åpenbare grunner til at gruveplanene burde stoppes, og sjødeponiet, og de tilhørende miljøargumentene, er på sin side den bestanddelen som tilfører motstandsengasjementet størst bredde. Mens diskusjonen tilknyttet ansamlingens samiske aspekt i større grad har handlet om politiske overveielser og gruveplanenes tilhørende forhold til urfolksrettigheter, har debatten rundt sjødeponiets eventuelle konsekvenser for miljøet i større grad dreiet seg om rent faglige spørsmål. Dette betyr derimot ikke at det eksisterer en gjennomgående enighet omkring deponiets konsekvenser, heller tvert imot. Her er tyngden på motstandens faglige argumenter av stor betydning for hvor de-territorialiserende ropene om miljøkatastrofe makter å være, og det er åpenbart at Havforskningsinstituttets bidrag i debatten er en viktig ressurs for motstanden i deres kamp for å bryte ned konsekvensutredningens faglige troverdighet.

”Om Miljøverndepartementet godtar denne tolkningen, er det fritt fram for den største planlagte marine forurensningen i nyere, norsk historie” - Havforskningsinstituttet (Bjercke, 2013).

I lys av at miljøhensyn omtales som viktig både for nordområde- og mineralsatsingen, gir havforskernes kritikk mot gruveprosjektets kunnskapsbase ytterligere kraft til den deterritorialiserende påvirkningen som forestillingene om miljøkatastrofe betyr for gruveansamlingen. Havforskningsinstituttets faglige tyngde har etter alle solemerker gjort betydelig skade på gruveplanenes miljømessige omdømme, og har i kraft av det gitt den allerede eksisterende gruvemotstandens sak enda kraftigere bein å gå på.

”Vi er egentlig litt overrasket over at situasjonen er slik den er i dag. Til å begynne med hadde vi regnet med at lovverket i seg skulle være mer enn nok til å forhindre dette, og vi var enda sikrere etter at Havforskningsinstituttet uttalte seg.. nå ser det derimot ut til at det må tyngre skyts til. Stoppe det skal vi uansett” (informant G, 04.05.2016).

Som tidligere nevnt, er den nåværende gruveoptimismen ikke et ukjent fenomen i Repparfjord. Det eksisterer mange historier fra 1970-tallets gruedrift og tilhørende sjødeponi – historier som absolutt ikke tjener gruveoptimismens sak. I følge skildringer førte datidens sjødeponi blant annet til at fisken i fjorden kom opp med alt fra grønne gjeller til byller og åpne sår (Lund, 2015). Dette førte også til at den et ellers relativt vanlig syn, nemlig hvalen, forsvant fra fjorden. En lokalbasert motstandsaktør (informant D, 28.01.2016) baserer også mye av sin argumentasjon på datidens miljøkonsekvenser, og legger spesielt mye vekt på laksesmoltens massedød i samme periode som gruedriften pågikk. Repparfjordvassdraget er i dag en av Norges 10 viktigste vassdrag for atlantisk laks, og i lys av at den nå planlagte gruedriften er i en betraktelig større skala er frykten stor for at konsekvensene til og med blir enda verre enn forrige gang. Repparfjordelva er i utgangspunktet også under et beskyttelsesregime tilknyttet opprettelsen av såkalte ”nasjonale laksevassdrag”. Denne skal gi laksen særskilt beskyttelse blant annet i vandringsområder i fjorden, og er noe som gruvemotstanden ofte viser til i deres argumentasjon.

”Tillatelsen er et brudd med Stortingets forutsetninger for vernet av Repparfjorden som nasjonal laksefjord. Utslippstillatelsen vil være i strid med regelverket for nasjonale

laksefjorder og laksevassdrag på flere punkter” – Naturvernforbundet/ Natur og Ungdom (Altaposten, 2016).

Gruvemotstandens argumentasjon refererer ofte til lover og regler som i utgangspunktet skal forhindre at tiltak som det Nussir nå planlegger i det hele tatt skal finne sted. Hyppige referanser til EUs vanndirektiv er et eksempel på dette, hvor gruvemotstanden mener at det planlagte sjødeponiet vil redusere vannkvaliteten til et nivå som bryter med nevnte direktiv.

”Det er en rekke lover og forskrifter som ikke er vurdert av Miljødirektoratet.

Organisasjonene mener utslippstillatelsen blant annet bryter med Naturmangfoldloven, Vannforskriften, Konvensjonen om biologisk mangfold, Londonkonvensjonen og grunnlovens §112, miljøparagrafen” – Naturvernforbundet/Natur og Ungdom (Altaposten, 2016).

EUs vanndirektiv er også et aspekt ved gruveansamlingen som får motstanden til å samles som en felles front gjennom en felles klage til EFTA-domstolen (*ESA – EFTA Surveillance Authority*) om at Norge i lys av det godkjente sjødeponiet bryter med EUs vanndirektiv. Her har hele 12 ulike organisasjoner (*Naturvernforbundet, Natur og Ungdom, Norske Lakseelver, Vevring og Førdefjorden miljøgruppe, Friends of the Earth Europe, Greenpeace Norge, WWF-Norge, Norges Jeger- og Fiskerforbund, SABIMA – Samarbeidsrådet for biologisk mangfold, Fremtiden i Våre hender, Den Norske Turistforening og Norges Kystfiskarlag*) skrevet under på klagen og setter her sin lit til at vanndirektivet kan sette en stopper for gruveplanene (Naturvernforbundet, 2015). Klagen er sendt inn i forbindelse med en tidligere innsendt klage relatert til samme problematikk i Førdefjorden, og kan ses på som en klar beskjed om at sjødeponi med såpass alvorlige konsekvenser, uavhengig av hvor i Norge dette skjer, ikke godtas.

8.3 PRODUKSJONEN AV GRUVEPLANENE I REPPARFJORD

Som Allen (2011a) skriver, er oppgaven med å peke ut en bestemt ansamling fra alt annet som spiller inn og påvirker den virkeligheten man forholder seg til, en aktivitet som lett utarter seg i en endeløs og rotete beskrivelse av sosiale fenomener. Min anvendelse av ansamlingsteoriens begreper er derimot ikke siktet inn mot en uttømmende beskrivelse av alt som påvirker den minste lille detalj, men fokuserer heller mot det å beskrive ansamlingen i lys

av det endringspotensialet som dens innebygde interessekonflikt inviterer til. Som vist til ovenfor innebærer dette en maktkamp hvor inkluderte parter mobiliserer med formål om å bringe frem territorialiserende eller de-territorialiserende prosesser i ansamlingen.

Gjennomgangen ovenfor forsøker å konkretisere hvordan ulike bestanddeler har tatt del i prosesser med territorialiserende eller de-territorialiserende formål. Med Nussir i spissen har ansamlingens operatører forvaltet og promotert prosesser til fordel for en gruverealisering, og har i lys av det også fremmet og mobilisert ulike aspekter som taler for et slikt utfall. Formålet med dette er å skape positivitet rundt prosjektet og samtidig overbevise interessenter av alle slag om at gruveplanene representerer en positiv utvikling både for landet, regionen, lokalsamfunnet og eksisterende og potensielle aksjonærer.

Til tross for at en enkelt bestanddel i all hovedsak medvirker i stabiliserende prosesser, kan dens eksterne relasjoner involvere andre bestanddeler som drar ansamlingen en annen retning. Hva angår gruveansamlingen er innblandingen av et samisk perspektiv i tillegg til de eksisterende forestillingene om miljøkatastrofe, eksempler på bestanddeler som har blitt en del av den totale kompleksiteten rundt gruveplanene i løpet av ansamlingens utviklingsforløp. Dette er bestanddeler som nesten utelukkende fungerer som grunnlag for potensielt destabiliserende prosesser i ansamlingen, og som i lys av deres bærende rolle i interessekonflikten sørger for at gruveansamlingen opplever krefter som potensielt kan påvirke utviklingsforløpet dithen at det ikke blir en realisering av gruveplanene.

Hvordan disse ulike bestanddelene evner å påvirke gruveansamlingen som en del av stabiliserende eller destabiliserende krefter er igjen knyttet til prosesser relatert til bestanddelens status som en egen ansamling. Gruveplanenes forespeilede trussel for reindriftens eksistensgrunnlag og derav påståtte brudd med internasjonal folkerett kan også betraktes som en ansamling i seg selv, og kan i lys av det både svekkes og styrkes i forhold til dens nåværende relevans og tyngde for gruveplanenes skjebne. Det samme gjelder for forestillingene om miljøkatastrofe og andre bestanddeler i ansamlingen som for eksempel konsekvensutredningen, den tilsynelatende lokale støtten og tanken om at prosjektet representerer en positiv utvikling for samfunnet. Jeg har valgt å vise til disse bestanddelene nettopp fordi de sammen med konfliktens parter viser til det jeg mener er interessekonfliktens aller mest potente bestanddeler hva angår det endelige utfallet av gruveplanene. Det er disse som utgjør forskjellen på partene i maktkampen tilknyttet realisering/ikke-realiserings – alle

med en potensiell eller eksisterende rolle som det Haarstad & Wanvik (2016) refererer til som ansamlingsformere.

Den kraften disse bestanddelene har til å gjøre seg gjeldende for ansamlingens form, avgjøres av en kamp mellom de som forsøker å fremme territorialiserende prosesser og de som forsøker å fremme de-territialiserende prosesser. Som Allen (2011b) skriver, handler derimot ikke referanser til maktutøvelse om å peke ut hvem som kan gjøre hva og eventuelt hvorfor, men ønsker heller å rette oppmerksomhet mot *hvordan* ulike aktører handler i lys av det konteksten krever.

”..it is the actual workings of power, how different actors act upon and respond to the contingency of what confronts them, which best sums up the practised nature of power”
(Allen, 2011b: 291).

Gjennomgangen ovenfor forsøker å vise til akkurat det, altså hvordan aktørene handler for å fremme sin sak i lys av det konteksten krever. Her er det sakens natur og de overordnede politiske og forvaltningsmessige føringene som legger rammene for hva som er relevant å trekke inn i debatten rundt en potensiell realisering av gruveplanene. Dette legger også grunnlaget for hva som kan sies å utgjøre en ressurs for interessekonfliktens parter – hva kan de vise til for å overbevise om at det er de som har rett? Som vist til underveis i henvisningene til gruveansamlingens territorialiserende og de-territialiserende faktorer, er riktig kunnskap og kompetanse, miljøvern hensyn, gunstighet for lokalsamfunnet, lokal aksept, sameksistens med omkringliggende næringer og det å ikke gå på bekostning av samiske interesser der dette er en aktuell problemstilling, i utgangspunktet førende prinsipper både for nordområdesatsingen og utviklingen av mineralprosjekter i Norge. Dette er hensyn begge sider av interessekonflikten forsøker å bygge sine argumenter på, hvor de gjennom gjentakende referanser til og mobilisering av materielle og immaterielle ressurser knyttet til overnevnte hensyn i størst mulig grad forsøker å fremme sin sak.

Til tross for Allens tilsynelatende eksklusive fokus på aktørers handlinger, føler jeg det er relevant å vie plass til en drøfting av foreløpige effekter av disse handlingene. Hva har motstandsengasjementet evnet å få til i møte med gruveforkjempenes territorialiserende tiltak?

Som vist til ovenfor, er ansamlingens utviklingsforløp på god vei mot en realisering av gruveplanene. Med Nussir ASA og deres administrerende direktør i spissen, har gruveforkjempernes arbeid med å få prosjektet i havn gitt konkrete resultater i form av en nær fullbyrdet rekke av nødvendige konsesjoner og tillatelser, hvor det i skrivende stund bare er driftskonsesjon som gjenstår før alle offentlige tillatelser er gitt. Gruvemotstandens forsøk på å produsere de-territorialiserende prosesser virker i lys av gruveplanenes nært forestående realisering derimot ikke som en åpenbar suksess. Langvarig påpekning og mobilisering både av miljøkatastrofe og folkerettsstridig forringelse av reindriftens eksistensgrunnlag har ikke evnet å forhindre godkjenning av verken reguleringsplan, utslippstillatelse eller andre tidligere gitte konsesjoner og tillatelser.

Det er derimot ikke riktig å mene at motstandsengasjementet ikke har evnet å påvirke gruveplanenes utviklingsforløp i det hele tatt. Det stemmer at deres overordnede formål om å stoppe gruveplanene foreløpig ikke har lyktes, men jeg mener samtidig at det må tas i betraktning at en gruverealisering fortsatt ikke er skrevet i stein – det er fortsatt en pågående prosess. I dette ligger det en anerkjennelse av at gruvemotstandens allerede utførte tiltak fortsatt ikke har utspilt sin rolle i lys av de endringene disse tiltakene potensielt kan føre med seg. Den overnevnte klagen i EFTA-domstolen, den foreliggende rapporten om gruveprosjektets helhetlige konsekvenser for samfunnet og Sametingets brev til internasjonale storbanker er eksempler på tiltak som på ulike måter kan vise seg å få følger for gruveplanenes skjebne.

Hva angår spørsmålet om hvorvidt og eventuelt hvordan motstandsengasjementet har påført ansamlingen noen form for bevegelse, altså hva motstandens bestrebelser har gjort med dens karakter, er dette til dels et hypotetisk spørsmål da det er umulig å vite hvordan gruveplanenes utviklingsforløp hadde utspilt seg om motstandsengasjementet hadde blitt fjernet fra likningen. Det er derimot ikke til å komme unna at gruveansamlingen involverer bestanddeler som aktivt arbeider for å omforme den, og som i løpet av ansamlingsprosessen har ført til demonstrasjoner og reaksjoner både på lokalt- og nasjonalt nivå som tar til orde for at gruveplanene ikke materialiseres i faktisk utvinning.

I lys av deres grunnleggende ønske om å forhindre realisering mangler motstandsengasjementet en konkret og tilkjennegjort effekt, men har på en annen side ført til at omstendighetene rundt Nussir ASAs gruveplaner er stemplet som et omstridt prosjekt. Det

ligger en kontroversiell stemning over prosjektet som ansamlingens operatører utvilsomt gjerne skulle vært foruten, spesielt med tanke på hvor attraktivt prosjektet blir fremstilt for potensielle investorer som etter all sannsynlighet vurderer prosjektet i forhold til mulige fallgruver. Relasjonene mellom de bestanddeler av gruveansamlingen som sammen utgjør det totale motstandsengasjementet kan dermed sies å ha en de-territorialiserende effekt i form av at de påfører den helhetlige omstendigheten rundt gruveplanene en større uforutsigbarhet. Gruvemotstandens innsats og mobilisering har derav gitt gruveplanenes endelige skjebne (og ansamlingens fremtidige stabilitet/eksistens) en usikker dimensjon som den innsendte klagen til EFTA-domstolen for eksempel må kunne sies å representere. Det er heller ingen hemmelighet at det er varslet store demonstrasjoner ved en oppstart av gruven, hvor saken også blir omtalt som vår tids ”Alta-sak” (Sveen, 2015b).

Et mulig resultat av motstandens bestrebelser og at gruveplanene gjennom dette anses som et kontroversielt prosjekt, er den lange tiden det har tatt før tiltakshaver har fått alt av offentlige formelle tillatelser. I tiltakshavers planprogram for prosessen var det forespeilet en mulig oppstart i 2013 om alt gikk etter planen, mens det etter lang saksbehandling nå snakkes om en mulig oppstart i 2019 (Carstens, 2016). De offentlige tillatelsene er så klart fundamentalt for prosjektet, men ettersom oppstartsfasen av mineralutvinning er svært kapitalkrevende er prosjektet også avhengig av at potensielle investorer anser prosjektet som forutsigbart nok til å satse penger på. I sammenheng med den lange saksbehandlingen har tiltakshaver selv uttalt at dette er ”*et gedigent problem*” (Bye og Abelsen, 2015), og det blir også påpekt at uforutsigbarheten som den lange behandlingstiden representerer er en årsak til at Norge faller på rankingen over land det er attraktivt å investere i mineralnæringen i (Storholm, 2015b). Tiltakshaver innrømmer også at potensielle investorer har måttet vente (Garté, 2015), og at de på grunn av uforutsigbarheten i prosjektet har blitt fryst ut fra kapitalmarkedet. I tillegg til at oppstartsfasen økonomisk sett er avhengig villige investorer, vil en søknad om driftskonsesjon også bli vurdert etter hvordan prosjektet skal finansieres de første driftsårene. En eventuell driftskonsesjon forutsetter derav at tiltakshaver har finansieringen i orden.

Den lange saksbehandlingen kan dermed sies å være en faktor som tilfører en større usikkerhet rundt realisering av gruveplanene. I lys av spørsmålet om hvorvidt motstandsengasjementets bestrebelser har evnet å tvinge frem en endring/bevegelse i ansamlingen, anser jeg det som relevant å snevre inn dette ved å spørre om den lange behandlingstiden kan vurderes som motstandens verk alene? Er gruvemotstandens

gjentakende påstander om miljøkatastrofe, ødeleggelse av reindriftens eksistensgrunnlag og brudd med nasjonal- og internasjonal lovgivning en årsak til gruveprosjektets uforutsigbarhet? Enkelte gruvemotstandere er her sikker i sin sak.

”Vi har satt en del skjær i sjøen og stokker i hjulene på dem, så vi har bremsset dem betraktelig. Om ikke vi hadde startet og om vi ikke hadde gjort noe, så hadde det vært gruvedrift allerede” (Altmann, 2013).

”Vi gjør det vi kan for å kjempe mot uretten, men når storkapitalen er på banen er det ikke lett. Jeg er derimot sikker på at vi har gitt de en utfordring, og at det sannsynligvis hadde vært drift i dag om det ikke var for oss” (informant D, 28.01.2016).

Overbevisningen om at den lange saksbehandlingen har sammenheng med gruvemotstandens innsats eksisterer også blant enkelte Stortingsrepresentanter, som mener at forsinkelsen skyldes at man *”i for stor grad har latt miljøinteressene fått presentere scenario som ikke stemmer med realitetene, og gir et bilde av en politisk risiko som påvirker Norges omdømme som mineralnasjon, og kanskje særlig for investorer, som føler at investeringene er å se på som svært usikre. Spesielt har sjødeponiet blitt politisk diskutert og beskrevet svært negativt”* (Grimstad, 2015).

”Jeg skjønner at dette er omstridt... vi har veldig vanskelige oppgaver. Dette er hva jeg kaller en av de ekstra vanskelige oppgavene våre” (Hambro, 2016) er et sitat fra Miljødirektoratets direktør hvor hun refererer til behandlingen av Nussir ASAs utslippssøknad. Jeg anser det ikke som urimelig å tolke sitatet dithen at direktoratets lange behandlingstid har sammenheng med sakens omstridte natur. En informant fra Miljødirektoratet som har vært blant de mest sentrale i vurderingen av søknaden ønsker derimot å avvise en slik tolkning. I følge informanten (informant C, 02.05.2016) er den forsinkede behandlingstiden kun et resultat av tiltakets fysiske kompleksitet, og har absolutt ingenting å gjøre med sakens kontroversielle karakter. Informanten påpeker samtidig at direktoratets omtalte behandlingstid på 4 år er noe overdrevet, da direktoratet ikke kunne behandle saken ordentlig før et endelig vedtak av reguleringsplanen var på plass. Denne ble som kjent forsinket grunnet innsigelser og tilhørende oversendelse både til fylkesmann og departement, noe jeg mener retter oppmerksomheten mot den rollen som den aktuelle lovgivningen har spilt i prosessen.

Lovverket åpner nemlig opp for muligheter til å klage og levere innsigelser på vedtak, som aktører blant gruvemotstanden har gjort både med reguleringsplanvedtaket i kommunen og med miljødirektoratets godkjenning av tiltakshavers utslippssøknad. En ordning som sikrer berørte parter involvering i saken kan anses som rettferdig og demokratisk, men legger samtidig opp til en situasjon hvor den formelle saksgangen gjøres om til en hengemyr det kan ta flere år å komme seg gjennom. Dette gjelder spesielt for Finnmark da både Sametinget og grunneier har mulighet til å motsi og anke godkjenning av søknader tilknyttet undersøkelsesrett, prøveuttak, utvinningsrett og driftskonsesjon, i tillegg til de rettigheter som finnes for landet som helhet i forbindelse med reguleringsplan og utslippssøknad. Hva angår Nussir ASAs søknad om driftskonsesjon er det dermed også her åpent for forsinkelser gjennom nevnte parter mulighet til å motsi godkjenning, noe som Sametinget allerede har gitt klare signaler for at vil skje. Søknad om driftskonsesjon vil i så fall først gå til departementsnivå, og deretter til Kongen i statsråd om departementets avgjørelse også ankes.

Dette trenger ikke nødvendigvis gjøre så mye med myndighetenes syn på saken, men i lys av investorers behov for en viss uforutsigbarhet kan motstandens gjentatte muligheter til å utsette gruverealisering representere en mulig fallgrube for gruveplanene som helhet. I kombinasjon med den innsendte klagen til EFTA-domstolen, det varslede ”*helvete*” som gruvemotstanden maner opp til ved en oppstart av gruveplanene og et tilhørende eventuelt søksmål fra berørte reindriftsinteresser, tillegges situasjonen rundt gruveplanene en skjebne jeg finner det rimelig å anta at oppfattes som uforutsigbar for nødvendige investorer. Det er opp til fremtiden å vise hva som til slutt blir utfallet av gruveplanene, men jeg anser det som utvilsomt at motstandsengasjementet allerede har tatt del i de-territorialiserende prosesser gjennom den betydningen de har hatt for overnevnte uforutsigbarhet. Nussir ASA er som kjent avhengig av investorer for at realisering kan finne sted, men som tiltakshaver selv har påpekt har den nødvendige kapitalen hittil uteblitt på grunn av saksgangens forsinkelser.

Jeg vil mene at disse forsinkelsene er et direkte resultat av relasjoner mellom flere ulike bestanddeler hvor de sammen har evnet å motvirke en sterk territorialiserende prosess som en tilstrekkelig finansiering av gruveplanenes oppstart ville representert. Den aktive gruvemotstanden som springer ut både av forestillingen om miljøkatastrofe og den potensielle ødeleggelsen av reindriftens eksistensgrunnlag, har i relasjon med det aktuelle lovverket (både nasjonalt og internasjonalt) aktivt motvirket en større fremgang i gruveplanenes utviklingsforløp. Relasjonene mellom disse bestanddelene har derav resultert i en kraft som har motvirket foreløpig realisering av prosjektet, og som for fremtiden også representerer

potensielle fallgruver for prosjektet som helhet. Sistnevnte både i form av den direkte trusselen som medhold på klagen til EFTA-domstolen kan utgjøre, men også indirekte gjennom et uforutsigbart prosjekt som virker avskrekkende på nødvendige investorer.

8.4 TERRITORIALISERING + DE-TERRITORIALISERING = GRUVEANSAMLINGEN I REPPARFJORD

Da tingenes tilstand tyder på at det meste ligger til rette for realisering, er det imidlertid åpenbart at motstandens de-territorialiserende formål på nåværende tidspunkt ikke har evnet å overgå ansamlingens territorialiserende krefter. Motstandsengasjementet har derimot evnet å påføre gruveplanene en kontroversiell karakter samtidig som de har lyktes i å tvinge frem forsinkelser. Det eksisterer i lys av dette en viss usikkerhet rundt prosjektet, men jeg vil allikevel påstå at Nussir ASAs gruveplaner lever i beste velgående; ansamlingens utviklingsforløp er rettet mot realisering.

De territorialiserende prosessene i ansamlingen som først og fremst springer ut av relasjonene mellom mineralressursens eksistens, Nussir ASA, den lokal- og nasjonalpolitiske utvinningsviljen, prosjektets produksjon av arbeidsplasser, forestillingen om større total verdiskapning og gruveplanenes tilsynelatende lokale forankring legger grunnlaget for at gruveansamlingen i dag foreløpig bærer preg av at det er gruveforkjemperne som i størst grad har lykket med sine bestrebelser. Relasjonene disse bestanddelene imellom har sørget for at realisering av prosjektet anses som et mer gunstig utfall enn å la mineralene ligge i bakken.

Ansamlingsteoriens anerkjennelse av bestanddelers autonome status kommer spesielt til uttrykk i hvordan det aktuelle lovverket har utspilt sin rolle i saken. Som vist til ovenfor er ansamlingens juridiske aspekter en betydelig årsak bak den uforutsigbarheten som motstandsengasjementet har evnet å påføre gruveplanene, og inngår på den måten i de-territorialiserende prosesser i ansamlingen. På samme tid har det samme lovverket inngått i betydelige territorialiserende prosesser da det har åpnet opp for skjønsmessige og politiske vurderinger blant saksbehandlingens beslutningstakere. Miljødirektoratets godkjenning av utslippssøknaden fungerer som et godt eksempel på sistnevnte. Som vist til i kap. 4 og i sitatet nedenfor, gir nemlig Forurensningslovens §11 lovens forvalter hjemmel for å vurdere tiltakets

ulemper for miljøet opp mot tiltakets forventede fordeler for samfunnet, som da gir direktoratet mulighet til å utøve skjønn i sin vurdering av tiltaket.

”Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis ... skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre” (Forurensningsloven §11).

I forbindelse med dette kan direktoratet selv informere om at dette skjønnet utøves i *”lys av overordnede politiske føringer, herunder mineralstrategien”* (Miljødirektoratet, 2015). Etter min mening har myndighetenes mulighet for en skjønnsmessig vurdering vært avgjørende for utfallet av utslippssøknaden, og dermed også en grunnleggende årsak til at det ”kun” er driftskonsesjonen som nå er tiltakshavers siste hinder i den formelle saksbehandlingen.

I lys av dette anser jeg det aktuelle lovverket som en soleklar ansamlingsomformer i kraft av den avgjørende betydningen dens egenskaper har hatt for gruveplanenes nåværende status. På en side fungerer den som et ”verktøy” for tiltakshavers og myndighetenes gruveoptimisme da den som vist til ovenfor åpner for at overordnede politiske hensyn og skjønnsmessige vurderinger blir avgjørende, mens den på en annen side legger opp til en svært uforutsigbar og usikker prosess i form av de mulighetene den representerer for gruvemotstandens formål om å forhindre realisering. I lys av dette anser jeg det som sannsynlig at ansamlingens lover og regler i fremtiden blir omtalt som en hovedgrunn til gruveplanene endelige skjebne uansett hva utfallet viser seg å være. Lovverket er derimot ikke en bestanddel som gjør seg gjeldende uavhengig av andre; som alle andre bestanddeler inngår den i relasjoner som sammen gjør et større inntrykk på helheten. I lys av at det i stor grad er prosjektets fordeler for lokalsamfunnet som utgjør det grunnleggende argumentet knyttet til prosjektets helhetlige gunstighet, mener jeg samtidig at prosjektets forestilte produksjon av lokale arbeidsplasser og den tilhørende lokale aksepten også må anses som ansamlingsomformere i kraft av deres bærende rolle for at gruveplanene fortsatt eksisterer.

Hva sier dette så om oppgavens maktteori som legger til grunn at makt er noe som produseres? At det her er loven som legges frem som den avgjørende faktoren i interessekonflikten, kan ved første øyekast samsvare dårlig med overnevnte proklamasjon om at evnen til å påvirke en situasjon springer ut fra en aktørs handlinger. Jeg mener til tross for dette at oppgavens teoretiske grunnlag står seg godt til gruveansamlingens utviklingsforløp,

og at gruveplanenes nåværende status er et direkte resultat av den mobiliseringen som interessemotsetningens parter har gjort. Årsaken til dette er den rollen skjønn har spilt for prosessen, og den tilhørende avveiningen mellom prosjektets miljømessige ulemper og samfunnsfordeler. Som vist til i gjennomgangen av interessemotsetningens mobilisering av ressurser er dette en kamp om å tilegne sitt syn på saken en større sannhet enn konfliktens motstående part. Dette gjøres gjennom gjentakende referanser til avgjørende aspekter som verdsettes i lys av det konteksten krever. Her har gruvemotstanden foreløpig kommet til kort da de ikke har evnet å overbevise om at gruveprosjektets ulemper, både for miljøet og for reindriften, veier tyngre enn de forespeilede samfunnsfordelene. Gruveplanenes nåværende status er dermed en produsert situasjon. Til tross for at interessekonflikten i utgangspunktet utspilles i henhold til et allerede eksisterende sett av lover og regler og som i lys av det kan anses som en gitt og forutbestemt standard, er det aktuelle lovverket også et aspekt ved situasjonen som har blitt produsert over tid. Samiske interessers anerkjennelse i lovverket har for eksempel ikke oppstått over natta; det er et direkte resultat av en langvarig rettighetskamp. De overnevnte innsigelsesretter og tilhørende evne til å påføre gruveplanene en uforutsigbar karakter kan dermed også anses som en produsert kapasitet fra samiske interessers side.

9 KONKLUSJON

9.1 VEIEN MOT GRUVE-REALISERING

Omstendighetene rundt Nussir ASAs gruveplaner i Repparfjord er som vist til ovenfor av en kontroversiell og omstridt karakter. Tiltakshaver og øvrige gruveforkjempere møter utfordringer på flere kanter, og det virker heller ikke som at den videre utviklingen av saken vil bære preg av større ro og forutsigbarhet.

Interessene bak Norges største kobberfunn gjennom tidene forespeiler en positiv og innbringende fremtid både for Kvalsunds lokalbefolkning og lokale myndigheters økonomi. Det er ingen overraskelse at forventninger om arbeidsplasser i hundretall og tilhørende skatteinntekter virker fristende for et lokalsamfunn preget av fraflytting og aldrende befolkning. I kombinasjon med nasjonale myndigheters melding om større satsing både på mineralbransjen og landets nordligste landsdel, kan det ved første øyekast virke som en selvfølgelighet at Nussir ASAs gruveplaner vil se dagens lys.

Gruveplanenes utviklingsforløp har derimot ikke utartet seg som om realisering skulle være en selvfølgelighet. Gruveprosjektets inngrep i det fysiske landskapet blir omtalt som ødeleggende for to lokale reindriftsdistrikter, og planen om å deponere gruvedriftens avgangsmasse i en nasjonal laksefjord karakteriseres som en miljøkatastrofe. Gruveplanene møter dermed stor motstand fra et bredt mangfold av aktører som hevder at en fremtidig oppstart av gruveprosjektet ikke bare vil påføre influensområdet uakseptable konsekvenser, men som også vil bryte både med nasjonalt og internasjonalt lovverk. Omstendighetene rundt planene om å utvinne Norges historiens største kobberfunn utspiller seg i lys av dette som en åpenbar interessekonflikt hvor aktørene på begge sider hevder de kjemper for samfunnets beste.

Opgavens hovedproblemstilling er siktet inn mot en beskrivelse av interessekonflikten i lys av at det på nåværende tidspunkt ser ut til at det er utvinningsinteressenes vilje som i størst grad vil gjøre seg gjeldende for Repparfjordens fremtid. Dette har derimot ikke skjedd uten kamp, og jeg har også ønsket å rette oppmerksomhet mot måten gruvemotstanden har forsøkt

å forhindre realisering av det de anser som ødeleggende både for samiske interesser og miljøvern hensyn.

Jeg ønsker dermed å svare på følgende problemstilling:

Hvorfor og hvordan har interessekonflikten tilknyttet gruveplanene i Repparfjord hittil utspilt seg til fordel for utvinningsinteressene?

En belysning av denne problemstillingen åpner også opp for følgende underproblemstillinger:

Hvordan forsøker partene i konflikten å gjøre sin vilje gjeldende for gruveplanenes utfall?

Jeg velger å tilnærme meg dette ved å først ta for meg underproblemstillingen; hva er det partene foretar seg i deres bestrebelser for å gjøre sin vilje gjeldende for situasjonen? I lys av oppgaven teoretiske rammeverk om makt som en produsert kapasitet, mener jeg at svaret på nevnte underproblemstilling i stor grad vil peke i riktig retning hva angår oppgavens hovedproblemstilling.

Partene i interessekonflikten forsøker å gjøre sitt syn på saken gjeldende gjennom mobilisering av ressurser. En "ressurs" må her bli sett på som et verktøy for å oppnå et ønsket mål. Dette er i tråd med Allen og hans referanse til *workings of power*, da han her refererer til at utøvelsen av makt best kan beskrives gjennom henvisninger til aktørenes handlinger i møte med en gitt situasjons betingelser.

"it is the actual workings of power, how different actors act upon and respond to the contingency of what confronts them, which best sums up the practised nature of power"

(Allen, 2011b:291).

Handling i samsvar med gitte betingelser vil i lys av dette føre til at aktørene kan nå sitt oppgitte mål, som i denne konteksten er å gjøre sin vilje gjeldende for gruveprosjektets utfall. Jeg har vist til at det aktuelle lovverket åpner opp for at avgjørelsen til syvende og sist faller på myndighetenes politiske skjønnsvurdering, hvor jeg anser regjeringens opplevde handlingsrom som eneste tellende faktor for det endelige utfallet av gruveplanenes myndighetsbehandling. En ressurs vil i denne sammenheng kunne anses som et verktøy som

påvirker regjeringens handlingsfrihet, som jeg igjen knytter til offentlighetens inntrykk av prosjektets helhetlige gunstighet da jeg anser offentlighetens inntrykk av prosjektet som førende for regjeringens vurdering av hva de kan "ta seg politisk råd" til å gjøre i saken. Maktkampen partene i mellom handler dermed om å overbevise offentligheten om prosjektets betydning for influensområdet.

Partene må dermed angripe situasjonen på en måte som samsvarer med dens betingelser. Disse betingelsene henger sammen med allerede eksisterende føringer både for forvaltningen av mineralressurser og den videre utviklingen av landets nordligste landsdel. Med regjeringens mineralstrategi og nordområdesatsing som utgangspunkt, er det å fremme sin sak som basert på riktig kunnskap og kompetanse, miljøvern hensyn, gunstighet for lokalsamfunnet, lokal aksept, sameksistens med omkringliggende næringer og det å ikke gå på bekostning av samiske interesser en betingelse for hvordan partene evner å påvirke situasjonen.

Dette gjenspeiles også i måten gruvemotstanden har mobilisert på for å gjør sitt syn gjeldende for sakens utfall. Motstandens forsøker å skape et inntrykk av at Nussir ASAs planlagte tiltak ikke samsvarer med nevnte overordnede hensyn gjennom å spille på argumenter knyttet til gruveplanenes forespeilede konsekvenser både for den lokale reindriftens eksistensgrunnlag (og tilhørende urfolksrettigheter), naturmiljøet og lokal verdiskapning. Dette er diskursive ressurser som motstanden forventer at skal ha en viss tyngde i debatten, hvor relevante aspekter som internasjonal folkerett, EU-lovgivning, uttalelser fra Havforskningsinstituttet og rapporter om prosjektets betydning for lokalsamfunnets helhetlige verdiskapning har blitt fremmet som en del av argumentasjonen. Denne mobiliseringen har potensial til å tvinge frem endring i ansamlingen gjennom flere måter. Referanser til internasjonal folkerett og EU-lovgivning påfører saksbehandlingen en større uforutsigbarhet for potensielle investorer, i tillegg til at de begge i teorien representerer et mulig overnasjonalt vedtak som kan sette stopper for gruveplanene. Den foreliggende rapporten om prosjektets bidrag til den helhetlige verdiskapningen konkluderer med at det er ikke er mulig å si noe som helst om gruveplanenes helhetlige bidrag for verdiskapningen, noe som gruveforkjemperne i stor grad har brukt som et bærende argument for gruveplanenes gunstighet. Da Havforskningsinstituttet regnes som en stor autoritet hva angår problemstillinger knyttet til det marine miljøet, anser jeg deres bidrag i debatten også som tungtveiende for gruvemotstandens påstander om miljøkatastrofe. Gruvemotstanden har i stor grad støttet seg på denne autoriteten i deres bestrebelser med å

plukke tiltakshavers konsekvensutredning fra hverandre, og selv om dette ikke var tilstrekkelig for å forhindre godkjenning av utslippssøknaden, ser jeg det som sannsynlig at dette i stor grad har bidratt til å sverte gruveprosjektets offentlige rykte.

På samme måte som gruvemotstanden har angrepet situasjonen i lys av dens betingelser, har gruveforkjemperne også mobilisert for å overbevise om at deres syn på saken er i samsvar med hensyn som i utgangspunktet skal anses som tellende for situasjonen. Empirien viser at gruveforkjemperne i stor grad baserer forsvaret av sin sak gjennom henvisninger til egen kunnskap og lange erfaring, prosjektets lokale forankring og gruveplanenes betydning for større verdiskapning. Dette skjer gjennom gjentakende og gjensidig legitimerende referanser til prosjektets konsekvensutredning og den faglige tyngden bak denne, det soleklare kommunestyrevedtaket og tiltakets produksjon av arbeidsplasser. Dette er potensielt territorialiserende i lys av offentlighetens inntrykk av prosjektets kunnskapsgrunnlag, behovet for lokal verdiskapning i Kvalsund og betydning av lokal aksept.

Maktkampen mellom partene i interessekonflikten utspilles dermed med formål om å overbevise offentligheten om at det er deres syn på saken som er den riktige og mest gunstige. Dette gjøres gjennom konkrete referanser til overordnede prinsipper og hensyn både for forvaltningen av mineralressurser og for utviklingen av nordområdene. Hva angår oppgavens hovedproblemstilling, altså hvorfor og hvordan interessekonflikten hittil har utspilt seg til fordel for utvinningsinteressene, henger dette sammen med overnevnte produksjon av makt gjennom mobilisering av ressurser.

Dette må ses i sammenheng med en anerkjennelse av at maktkampen i bunn og grunn handler om å påvirke det helhetlige inntrykket av prosjektets fordeler og ulemper. Forestillingen av prosjektets konsekvenser står dermed sentralt, hvor det først og fremst vises til gruveplanenes lokale konsekvenser. I tillegg til prosjektets forespeilede produksjon av et hundretalls arbeidsplasser, mener jeg at gruveforkjempernes manøvrering og anvendelse av argumenter tilknyttet gruveplanenes lokale forankring må anses som svært avgjørende. Gjennom gjentakende referanser til prosjektets lokale dimensjon i form av et klart kommunestyrevedtak og en tilsynelatende sentral lokal rolle i utformingen av prosjektet, skaper gruveforkjemperne et inntrykk av at prosjektets konsekvenser både er utredet og akseptert av de som til syvende og sist vil påvirkes av konsekvensene. Konsekvensutredningen, som slår fast at prosjektet ikke vil medføre alvorlige konsekvenser for naturmiljøet, fremmes i lys av dens lokale

forankring som et lokalt produkt hvor de som kjenner influensområdet aller best har gått god for dens innhold. Dermed fremmes dens innhold både som autentisk og faglig korrekt. Konsekvensutredningens kvaliteter fremmes også som avgjørende for kommunestyrets soleklare godkjenning av reguleringsplanen og generelle omfavning av Nussir ASAs gruveprosjekt. På denne måten har gruveforkjemperne evnet å skape en stemning av at lokalsamfunnet selv har akseptert det gruveplanene eventuelt måtte føre til av konsekvenser, og at det da ikke er relevant når aktører uten lokal tilknytning argumenterer for at gruveplanene ikke burde realiseres, spesielt når dette i tillegg gjøres med påstander som ikke er basert på fakta.

I tillegg til at gruveforkjempenes egen sak fremstår som solid i kraft av den betydningen som den lokale forankringen har i spørsmålet om realisering eller ei, mener jeg at gruveforkjempenes tilnærming til motstanden har spilt en sentral rolle. Tiltakshaver har fra begynnelsen av fremmet en forestilling om at prosjektets skal baseres på dialog, forståelse og kommunikasjon, og at prosjektet i sin helhet skal bære preg av at berørte interesser har kommet til orde i saken. Prosjektet omtales i lys av dette som Norgeshistoriens aller mest omfattende hva angår konsekvensutredninger og kontakt med berørte parter, hvor det som en del av dette har blitt arrangert flere folkemøter og hvor berørte parter i følge tiltakshaver har blitt konsultert gjennom prosessen. Når gruvemotstanderne nå forsøker å forhindre realisering gjennom andre kanaler (blir dette fremmet som useriøst og demokratisk uheldig både av tiltakshaver og andre med interesse for realisering.

Gruveforkjemperne forsøker i lys av dette å ufarliggjøre og bagatellisere motstandens argumenter gjennom henvisninger til prosjektets åpne karakter, hvor den gjensidige legitimeringen av prosjektets konsekvensutredning og lokale forankring inngår som verktøy ikke bare for å legitimere egen sak, men også for å avfeie angrep mot denne som useriøst og uten forankring i fakta.

Den sannsynlige gruverealiseringen kan dermed ses på som et resultat av gruveforkjempenes mobilisering av ressurser. Denne mobiliseringen sørger for gruveplanenes realisering gjennom styrking og gjensidig legitimering av egne argumenter og påstander, men også gjennom avvæpning av motstandens sak. Jeg mener i lys av dette at årsaken til at det nå ser ut til at det er gruveinteressenes vilje som skal bli gjeldende for interessekonfliktens utfall, skyldes gruveforkjempenes innsats for å fremme gruveplanene som i samsvar med tellende

overordnede føringer, hvor hensyn til lokalbefolkningens egen vilje må anses som avgjørende.

9.2 SAMSVAR MED RELEVANT LITTERATUR?

Jeg anser dette som i samsvar med referansene til lignende konflikter i kapittel 3.2. I lys av konfliktpartenes mobilisering av kontekstuelle gitte ressurser går denne oppgavens funn rett inn i Pelusos (1992) henvisning til ”*kontekstuelle omstendigheter*”. Haarstad og Fløysands (2007) beskrivelse av hvordan motstand mot utvinning av jernmalm i Peru evnet å utøve makt gjennom å tilpasse sine narrativer i henhold til den hegemoniske diskursen på det aktuelle skalanivået (*jumping of scales*) anser jeg som i overenstemmelse med måten aktørene i Repparfjord har tilnærmet seg den situasjonen de står ovenfor. På samme måte som at aktørene tilknyttet situasjonen i Tambogrande, Peru så seg nødt til å fremme sin historie i samsvar med den rådende diskursen og de som anses som viktig på det aktuelle skalanivået, har aktørene i Repparfjord også mobilisert for å fremme sine narrativer som i samsvar med det samfunnet tilegner viktighet.

9.3 TANKER OM POTENSIELL FREMTIDIG FORSKNING

Som nevnt i oppgavens teoridel (kap. 6.2), anser jeg ansamlingsteori som et anvendelig og funksjonelt verktøy for å belyse en innviklet og overlappende sosial virkelighet. Denne virkeligheten legger også grunnlaget for at undersøkelser av en interessekonflikt som denne samtidig åpner opp for nye interessante spørsmål.

9.3.1 SAMETINGETS MOBILISERING; EN BRIKKE I ET STØRRE MAKTSPILL?

Oppgavens teoretiske forankring bygger på en forestilling av makt som en produsert kapasitet til å påvirke situasjoner. Samtidig legger den til grunn at makt ikke er noe man har, og heller ikke noe som fordeles rundt mellom aktører i et nullsum-spill hvor ”mengden” makt er en gitt standard. Samtidig som omstendighetene knyttet til Nussir ASAs gruveplaner i Repparfjord er en ansamling i seg selv, er den også del av andre kontekster og politiske situasjoner gjennom

dens eksterne relasjoner. En av disse relasjonene gjør interessekonflikten i Repparfjord til en bestanddel av en mye eldre ansamling knyttet til samenes rettighetskamp i Norge. Hva angår aktørenes produksjon av makt ser denne oppgaven eksplisitt på aktørenes evne til å påvirke gruveplanenes skjebne, men hvordan vil denne interessekonfliktens gang vise seg å kunne påvirke det generelle forholdet mellom Sametingets og storsamfunnets motstridende interesser? Vil hendelser og erfaringer tilknyttet Repparfjordens interessekonflikt mobiliseres som en ressurs i Sametingets videre kamp for anerkjennelse? Kan Sametingets mobilisering tilnærming til Nussir ASA gruveplaner anses som et verktøy i et større maktspill mot nasjonale myndigheter?

9.3.2 EKSISTERER DET EN NORSK NORD/SØR-DIMENSJON I FORVALTNINGEN AV NATURRESSURSER?

Som nevnt i kapittel 7.4, er Nussir ASAs gruveplaner også et aktuelt tema i sosiale medier. Dette er en god kilde både for faktiske hendelser og for store konspirasjoner og ikke minst en sentral arena for å tillegge egne mistanker en absolutt sannhet. En tilbakevennende påstand her er at tilsvarende gruveplaner aldri ville blitt godkjent om den var planlagt lenger sør; ”det er bare i Finnmark man kan komme unna med slikt”. Det kan være enkelt å forkaste dette som en påstand basert på bitterhet, men et hint fra en av oppgavens informanter gjør at jeg anser dette som en mulig problemstilling da en lignende sak i Førdefjorden (Engebø) i Sogn og Fjordane visstnok trekker til seg mer oppmerksomhet og avsky blant enkelte deler av motstanden enn hva situasjonen i Repparfjord gjør. Til tross for at denne eventuelle ubalansen potensielt kan spores tilbake til at Engebø-saken har kommet noe lengre i sitt utviklingsforløp, anser jeg dette allikevel som interessant. Eksisterer det en nord/sør-dimensjon hva angår forvaltningen av naturressurser? Er det ”lettere” å få gjennomslag for et miljømessig ugunstig prosjekt i Finnmark enn i Sogn og Fjordane eller Rogaland? Er miljøbevegelsens slagkraft i en gitt situasjon knyttet til medlemmenes geografiske tilhørighet? Slike problemstillinger kan også ses i sammenheng med et spørsmål om motstanden mot slike prosjekter generelt sett kan karakteriseres som NIMBY (*Not In My Back Yard*). I lys av dette ser jeg det som interessant med et komparativt opplegg hvor man undersøker miljøbevegelsens forhold til begge overnevnte situasjoner; er det en observerbar forskjell mellom organisasjonenes tilnærming til de ulike sakene – eventuelt hvorfor? En slik studie kunne også tatt for seg empiri fra andre deler av verden hvor interessekonflikter i perifere (både geografisk, økonomisk og sosialt)

områder (som Espiritu (2015:54) refererer til som ”*have-not provinces*”) sammenlignes med lignende konflikter i mer sentrale strøk.

9.3.3 INTERESSEKONFLIKTENS INTRODUKSJON TIL MATERIELLE RESSURSER

Det er ikke til å komme unna med at interessekonfliktens foreløpige utviklingsforløp i stor grad har blitt preget av en mobilisering av diskursive ressurser; påstand mot påstand. Hva skjer når maktkampen i større grad sentreres rundt en faktisk materiell virkelighet? Hva skjer med maktforholdet aktørene i mellom om reinen kommer på avveie? Hva vil enda flere gravemaskiner og traktorer i det fysiske landskapet bety for motstandens evne til å vekke offentligheten, og hva med laksen? Etter hvert som situasjonen utvikler seg (sannsynligvis mot realisering) og ansamlingen i større grad sentreres rundt faktiske materielle ressurser og bestanddeler som i mindre grad enn tidligere vil være gjenstand for debatt, åpnes det en mulighet for å undersøke materialitetens agens og betydning for sosiale forhold. Hvordan vil de materielle bestanddelenes involvering påvirke ansamlingens videre utviklingsforløp?

10 REFERANSER

Aase, T. H. og Fossåskaret, E. (2014) *Skapte virkeligheter. Om produksjon og tolkning av kvalitative data*. 2. utg. Oslo, Universitetsforlaget.

Abelsen, T. (2014) Norges største kobberforekomst. *NRK* [Internett], 30. september. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/troms/_-norges-storste-kobberforekomst-1.11959391> [Lest 11. mars 2016].

Abelsen, T. (2015) På randen av konkurs – ståltro på framtida. *NRK* [Internett], 19. juli. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/finnmark/pa-randen-av-konkurs_-men-med-staltro-pa-framtida-1.12458122> [Lest 4. mars 2016].

Amdam, R. (2012) Fokus på prosess: Kommunikativ og samarbeidende planlegging. I: Aarsæther, N., Falleth, E., Nyseth, T., Kristiansen, R. (red.) *Utfordringer for norsk planlegging: Kunnskap, bærekraft, demokrati*. Cappelen Damm Høyskoleforlaget, Kristiansand. 273-290.

Andersen, S.S. (1997) *Case-studier og generalisering: forskningsstrategi og design*. Bergen: Fagbokforlaget.

Andersen, S.S. (2013) *Casestudier: forskningsstrategi, generalisering og forklaring*. 2 utg. Bergen: Fagbokforlaget.

Anderson, B., Kearnes, M., McFarlane, C., Swanton, D. (2012) On assemblages and geography. *Dialogues in Human Geography* [Internett], 2 (2), s. 171-189. DOI: 10.1177/2043820612449261.

Allen, J. (1997) Economies of Power and Space. I: Lee, R. og Wills, J. (red.) *Geographies of Economies*. London/NewYork:Arnold, s. 59-70.

Allen, J. (2003) Power. I: Agnew, J., Mitchell, K. og Toal, G (red.) *A Companion to Political Geography*. Blackwell Publishing Ltd.

Allen, J. (2004) The whereabouts of power: Politics, government and space. *Geografiska Annaler* [Internett], 86 B (1), s. 19-32. DOI: 10.1111/j.0435-3684.2004.00151.x.

Allen, J. (2009) Three spaces of power: territory, networks, plus a topological twist in the tale of domination and authority. *Journal of Power Area* [Internett], 2 (2), s. 197-212. DOI: 10.1080/17540290903064267.

Allen, J. (2011a) Powerful assemblages? *Area* [Internett], 43 (2), s. 154-157. DOI: 10.1111/j.1475-4762.2011.01005.x.

Allen, J. (2011b) Topological twists: Power's shifting geographies. *Dialogues in Human Geography* [Internett], 1 (3), s. 283-298. DOI: 10.1177/2043820611421546

Altaposten (2016) –Strider mot lover og regler. *Altaposten* [Internett], 8. februar. Tilgjengelig fra: <<http://www.altaposten.no/lokalt/nyheter/2016/02/08/%E2%80%93Strider-mot-lover-og-regler-12133989.ece>> [Lest 5. juni 2016].

Altmann, K. (2013) *Drømmen om Finnmark*, Einarsson Foto [Internett]. [Dokumentar, 2013]. Tilgjengelig fra: <<https://vimeo.com/59822118>> [Lest 24. august 2016].

Altmann, K. (2016) Filmklipp fra foredrag av Knut Altmann på konferansen ”Villaks i nord” 9. februar 2016. *Altaposten* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.altaposten.no/lokalt/tvnord/2016/02/11/Her-ser-du-femte-del-av-laksekonferansen-12145037.ece>> [Lest 13. april 2016].

Balto, P. og Eira, J.E.J. (2013) Aksjon mot sjødeponi. *NRK* [Internett], 25. august. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/sapmi/aksjon-mot-sjodeponi-1.11201402>> [Lest 14. juni 2016].

Bebbington, A., Bebbington, D.H., Bury, J., Langan, J., Muñoz, J.P. og Scurrah, M. (2008) *Mining and Social Movements: Struggles Over Livelihood and Rural Territorial Development*

in the Andes. *World Development* [Internett], 36 (12), s. 2888-2905. DOI: 10.1016/j.worlddev.2007.11.016.

Bjercke, B. (2013) –Største planlagte forurensning i nyere, norsk historie. *NRK* [Internett], 25. juni. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/sapmi/klif-apner-for-dumping-i-fjord-1.11100468>> [Lest 28. juni 2016].

Bjercke, B. (2014) –Sanners gruve-ja strider mot folkeretten. *NRK* [Internett], 25. mars. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/sapmi/_-gruve-ja-strider-mot-folkeretten-1.11628318> [Lest 29. juni 2016].

Bridge, G. (2001) Resource Triumphalism: Postindustrial Narratives of Primary Commodity Production. *Environment and Planning A* [Internett], 33 (12), s. 2149-2173. DOI: 10.1068/a33190.

Bye, K.S. og Abelsen, T. (2015) –Uforutsigbarhet gjør Norge lite interessant for investorer. *NRK* [Internett], 24. juni. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/finnmark/_-uforutsigbarhet-gjor-norge-lite-interessant-for-investorer-1.12424749> [Lest 26. juni 2016].

Carstens, H. (2016) Styret mot oppstart i 2019. *GEO365.no* [Internett], 14. april. Tilgjengelig fra: <<http://www.geo365.no/bergindustri/styret-mot-oppstart-i-2019/>> [Lest 14. august 2016].

De Vaus, D. (2001) *Research Design in Social Research*. Sage Publications Ltd.

Dean, M. (2013) *The signature of power: Sovereignty, Governmentality and Biopolitics*. Sage Publications Ltd.

DeLanda, M. (2006) *A New Philosophy of Society: Assemblage Theory and Social Complexity*. London:Continuum.

Didriksen, T. (2010) *Reguleringsplan med konsekvensutredning for planlagt gruvedrift i Nussir og Ulveryggen i Kvalsund kommune: Forslag til planprogram* [Internett]. 1. Alta: SWECO. Tilgjengelig fra: <<http://www.nussir.no/environmental-pub/scoping/2010-03-25%20Sweco%20Forslag%20til%20planprogram.pdf>> [Lest 8. juni 2016].

Direktoratet for mineralforvaltning (2015) *Mineralnæringen* [Internett]. Trondheim: Direktoratet for mineralforvaltning. Tilgjengelig fra: <<https://www.dirmin.no/mineralnaeringen>> [Lest 10. august 2016].

Direktoratet for naturforvaltning (2012) *Fraråder utslippstillatelse i Repparfjorden* [Internett]. Trondheim: Direktoratet for naturforvaltning. Tilgjengelig fra: <<http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/Nyhetsarkiv/2012/5/Frarader-utslippstillatelse-i-Repparfjorden/>> [Lest 19. august 2016].

Eilertsen, H. (2015) Ordfører om Nussir-ja: Veldig gode nyheter. *High North News* [Internett], 8. desember. Tilgjengelig fra: <<http://www.highnorthnews.com/ordforeren-om-nussir-ja-veldig-gode-nyheter/>> [Lest 14. februar 2016].

Espiritu, A.A. (2015). Kautokeino and Kvalsund Compared: Rejection and Acceptance of Mining in Communities in Northern Norway. *The Northern Review* [Internett], 23 (1), s. 53-65. Tilgjengelig fra: <<http://journals.sfu.ca/nr/index.php/nr/issue/view/32/showToc>> [Lest 20. august 2016].

Forurensningloven. *Lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall.*

Garté, M.H. (2015) –Endelig en gledens dag for gruve-Norge. *FriFagbevegelse* [Internett], 9. desember. Tilgjengelig fra: <<http://frifagbevegelse.no/arbeidsmanden/-endelig-en-gledens-dag-for-gruvenorge-6.158.319668.59bba332d7>> [Lest 29. juni 2016].

Gerring, J. (2001) *Social Science Methodology: A Criterial Framework*. Cambridge: Cambridge University Press.

Grimstad, O.J. (2015) *Hovedinnlegg*. Hovedinnlegg fra Stortingrepresentant Oskar J. Grimstad (FrP) til Stortinget 2. juni 2015 om rammevilkår for mineralnæringen i Norge [Internett]. Tilgjengelig fra: <<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2014-2015/150602/4/>> [Lest 7. august 2016].

Grønmo, S. (2004) *Samfunnsvitenskapelige Metoder*. Bergen, Fagbokforlaget.

Haarstad, H. og Fløysand, A. (2007) Globalization and the power of rescaled narratives: A case of opposition to mining in Tambogrande, Peru. *Political Geography* [Internett], s. 289-308. DOI: 10.1016/j.polgeo.2006.10.014.

Haarstad, H. og Wanvik, T.I. (2016) Carbonscapes and beyond: Conceptualizing the instability of oil landscapes. *Progress in Human Geography* [Internett], s. 1-19. DOI: 10.1177/0309132516648007.

Hambro, E. (2016) *Hvordan sikre villaksen som ressurs?* Filmklipp fra foredrag av miljødirektoratets direktør på konferansen ”Villaks i nord” 9. februar 2016. Altaposten [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.altaposten.no/lokalt/tvnord/2016/02/11/Her-ser-du-fjerde-del-av-laksekonferansen-12145025.ece>> [Lest 3. august 2016].

Haugaard, M. (2012) Rethinking the four dimensions of power: domination and empowerment. *Journal of political power* [Internett] 5 (1), s. 33-54. DOI: 10.1080/2158379X.2012.660810.

Holdal, E. (2014) Skal investere 1 000 000 000 000 i Nord-Norge. *NRK* [Internett], 13. juni. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/troms/investerer-tusen-milliarder-i-nord-1.11775593>> [Lest 14. mai 2016].

Ibenholt, K., Rasmussen, I., og Skjelvik, J.M. (2016) *Gruvedrift ved Repparfjorden – gjennomgang av utredninger om samfunnsmessige konsekvenser* [Internett]. 2016/26. Oslo: Vista Analyse AS. Tilgjengelig fra: <http://www.vista-analyse.no/no/nyheter/gruvevirksomhet-i-repparfjord/> [Lest 4. juni 2016].

Johansen, R.R (2010) Frykter giftig gruveavfall gir fiskedød. *Finnmark Dagblad*, 10. april, s. 10-11.

Keskitalo, A. (2015) Demokratisk grunnverdi i å prøve saker rettslig. *Finnmark Dagblad*, 24. januar, s. 21.

Kommuneprofilen (2015) *Befolkningsutvikling 2000 – 2016* [Internett]. Kommuneprofilen. Tilgjengelig fra: <<http://www.kommuneprofilen.no/>> [Lest 27. august 2016].

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014) *Kvalsund kommune - innsigelse til reguleringsplan for Nussir og Ulveryggen* [Internett]. Oslo: Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Kvalsund-kommune---innsigelse-til-reguleringsplan-for-Nussir-og-Ulveryggen/id753930/> [Lest 27. juli 2016].

Kristoffersen, T.K. (2015a) Må spa opp 100 millioner først. *Finnmark Dagblad*, 9. desember, s. 12.

Kristoffersen, T.K. (2015b) Natur og Ungdom er klar med lenkegjeng mot Nussir. *Finnmark Dagblad* [Internett], 8. desember. Tilgjengelig fra: <<http://www.ifinnmark.no/kvalsund/nyheter/miljovern/natur-og-ungdom-er-klar-med-lenkegjeng-mot-nussir/s/5-81-169942>> [Lest 27. juni 2016].

Kvalsund kommune (2012) *Møteprotokoll 25. oktober 2012: Hovedutskrift kommunestyret* [Internett]. Kvalsund: Kvalsund kommune. Tilgjengelig fra: <<http://www.kvalsund.kommune.no/kommunestyret.386806.no.html>> [Lest 17. juni 2016].

Kvalsund kommune (2013) *Kommuneplanens samfunnsdel: for Kvalsund kommune 2014-2024* [Internett]. Kvalsund: Kvalsund kommune. Tilgjengelig fra: <<http://www.kvalsund.kommune.no/plan-og-utbygging.49693.no.html>> [Lest 24. april 2016].

Lieungh, E., Mortensen, R., Ballari, A. (2013) Gigantiske mineralverdier i nord. *NRK* [Internett], 10. oktober. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/troms/gigantiske-mineralverdier-i-nord-1.11290034>> [Lest 18. mars 2016].

Lindi, M. (2014) Bekymra for reindriftas framtid i Kvalsund. *NRK Sápmi* [Internett], 21. mars. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/troms/bekymra-for-reindriftas-framtid-1.11620816>> [Lest 23. juni 2016].

Lund, S. (2015) *Gull, gråstein og grums, 1 – omstridde gruver*. Kautokeino/Karasjok: Davvi Girji.

Miljødirektoratet (2015) *Oversendelse av tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven – Nussir ASA* [Internett]. Oslo: Miljødirektoratet. Tilgjengelig fra: <<http://www.miljodirektoratet.no/Documents/Oversendelse%20av%20tillatelse%20til%20virksomhet%20etter%20forurensningslover%20Nussir%20ASA.pdf>> [Lest 10. august 2016].

Mineralloven. *Lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser*.

Mortensen, R. (2014) Varsler kjapt gruvesvar i Kvalsund. *NRK* [Internett], 7. februar. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/troms/varsler-kjapt-gruvesvar-i-kvalsund-1.11527390>> [Lest 26. juni 2016].

Mortensen, R. og Abelsen, T. (2015) Syd-Varanger gruve er konkurs. *NRK* [Internett], 19. november. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/finnmark/sydvaranger-gruve-er-konkurs-1.12659870>> [Lest 17. mars 2016].

Mortensen, R., Bye, K.S., og Trellevik, A. (2015) Samerådet skal skremme investorer vekk fra Nussir. *NRK* [Internett], 14. desember. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/finnmark/sameradet-skal-skremme-investorer-vekk-fra-nussir-1.12703178>> [Lest 7. juni 2016].

Muotka, S.K. (2016). Sametinget med Nussir-rapport. *NRK* [Internett]. [Radiointervju, Finnmarkssendinga, 2. juni]. Tilgjengelig fra: <<https://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-finnmark/DKFI01010316/02-06-2016>> [Lest 3. Juni 2016].

Måsø, N.H., Guttorm, K.A., Sara, K.A. (2014) Påstand om ubenyttede arealer provoserer sametingspresidenten. *NRK* [Internett], 12. november. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/sapmi/_-er-nord-norge-et-odeomrade_-1.12039078> [Lest 7. april 2016].

Natur og Ungdom (2015a) *Gruveavfall i Repparfjorden* [Internett]. Oslo: Natur og Ungdom. Tilgjengelig fra: <<http://nu.no/saker/gruver/fakta-gruver/2015/05/gruveavfall-i-repparfjorden/>> [Lest 12. mai 2016].

Natur og Ungdom (2015b). Den om fjorden, Natur og Ungdom [Internett]. [Videoblogg, 9. desember]. Tilgjengelig fra: <<https://www.facebook.com/naturogungdom>> [Lest 26. juni 2016].

Natur og Ungdom og AUF (2016) Framtida avhenger av et nei til Nussir. *Finnmark Dagblad*, 21. juni, s. 6.

Naturvernforbundet (2015) *Klager på dumping i Repparfjorden* [Internett]. Oslo: Naturvernforbundet. Tilgjengelig fra: <<http://naturvernforbundet.no/finnmark/gruvedrift/klager-pa-dumping-i-repparfjorden-article34555-2023.html>> [Lest 25. juli 2016].

Naturvernforbundet (2016) *Nussir søker driftskonsesjon – men direktoratet hemmeligstempler!* [Internett]. Kautokeino: Naturvernforbundet. Tilgjengelig fra: <<http://naturvernforbundet.no/finnmark/gruvedrift/nussir-soker-driftskonsesjon-men-direktoratet-hemmeligstempler-article35581-2023.html>> [Lest 10. august 2016].

Nellemann, C. og Vistnes, I.I. (2011) *Foreslått utbygging av Nussir gruver i reinbeitedistrikt 22 Fiettar – konsekvenser for reindriften i 22 Fiettar og 20 Fálá* [Internett]. 2. Alta: Norut. Tilgjengelig fra: <<http://www.nussir.no/environmental-pub/esia/NORUT%20Reindeer%20herding%20ESIA%20Study%20N%2015apr11.pdf>> [Lest 3. februar 2016].

Norges geologiske undersøkelse (2015) *Gruver og steinbrudd* [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse. Tilgjengelig fra: <<https://www.ngu.no/fagomrade/gruver-og-steinbrudd>> [Lest 15. august 2016].

Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning (2007) *Mineralressurser i Norge 2016* [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse og

Direktoratet for Mineralforvaltning. Tilgjengelig fra:
<<http://www.ngu.no/side/mineralstatistikk>> [Lest 17. august 2016].

Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning (2008)
Mineralressurser i Norge 2007 [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse og
Direktoratet for Mineralforvaltning. Tilgjengelig fra:
<<http://www.ngu.no/side/mineralstatistikk>> [Lest 17. august 2016].

Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning (2009)
Mineralressurser i Norge 2008 [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse og
Direktoratet for Mineralforvaltning. Tilgjengelig fra:
<<http://www.ngu.no/side/mineralstatistikk>> [Lest 17. august 2016].

Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning (2010)
Mineralressurser i Norge 2009 [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse og
Direktoratet for Mineralforvaltning. Tilgjengelig fra:
<<http://www.ngu.no/side/mineralstatistikk>> [Lest 17. august 2016].

Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning (2011)
Mineralressurser i Norge 2010 [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse og
Direktoratet for Mineralforvaltning. Tilgjengelig fra:
<<http://www.ngu.no/side/mineralstatistikk>> [Lest 17. august 2016].

Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning (2012)
Mineralressurser i Norge 2011 [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse og
Direktoratet for Mineralforvaltning. Tilgjengelig fra:
<<http://www.ngu.no/side/mineralstatistikk>> [Lest 17. august 2016].

Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning (2013)
Mineralressurser i Norge 2012 [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse og
Direktoratet for Mineralforvaltning. Tilgjengelig fra:
<<http://www.ngu.no/side/mineralstatistikk>> [Lest 17. august 2016].

Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning (2014) *Mineralressurser i Norge 2013* [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for Mineralforvaltning. Tilgjengelig fra: <<http://www.ngu.no/side/mineralstatistikk>> [Lest 17. august 2016].

Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning (2015) *Mineralressurser i Norge 2014* [Internett]. Trondheim: Norges geologiske undersøkelse og Direktoratet for Mineralforvaltning. Tilgjengelig fra: <<http://www.ngu.no/side/mineralstatistikk>> [Lest 17. august 2016].

NTB (2015) Reineiere vil stoppe gruveplaner: -Vi har ikke blitt hørt. *Nord24* [Internett], 15. desember. Tilgjengelig fra: <<http://www.nord24.no/gruvedrift/nussir/reindrif/reineiere-vil-stoppe-gruveplaner-vi-har-ikke-blitt-hort/s/5-32-52203>> [Lest 5. august 2016].

Nussir ASA (u.å.) *Nussir: The Norwegian Copper Company* [Internett], Kvalsund: Nussir ASA. Tilgjengelig fra: <<http://www.nussir.no/>> [Lest 14. august 2016].

Nussir ASA (2012) *Årsberetning Nussir ASA for 2012* [Internett], Kvalsund: Nussir ASA. Tilgjengelig fra: <http://www.nussir.no/financial_reports/2011%20-%20aarsberetning.pdf> [Lest 5. august 2016].

Nussir ASA (2015) *Årsberetning og årsregnskap Nussir ASA for 2014* [Internett], Kvalsund: Nussir ASA. Tilgjengelig fra: <http://www.nussir.no/financial_reports/2014%20-%20aarsberetning.pdf> [Lest 6. august 2016].

Nærings- og handelsdepartementet (2011) *Veileder til mineralloven* [Internett]. Nærings- og handelsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/nhd/vedlegg/veiledninger-og-brosjyrer/mineralloven_veileder_des2011.pdf?id=2079406> [Lest 14. juni 2016].

Nærings- og handelsdepartementet (2013) *Strategi for mineralnæringen* [Internett]. Oslo: Nærings- og handelsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/0f2cab4b8b0a4040af8276770649500f/mineralstat_20130313.pdf> [Lest 28. april 2016].

Peluso, N. (1992) *Rich forests, poor people: resource control and resistance in Java*. Berkeley: University of California Press.

Plan- og bygningsloven. *Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling*.

Pløger, J. (2012) Planlegging, kunnskaps og makt. I. Aarsæther, N., Falleth, E., Nyseth, T., Kristiansen, R. (red.) *Utfordringer for norsk planlegging: Kunnskap, bærekraft, demokrati*. Cappelen Damm Høyskoleforlaget, Kristiansand. 256-272.

Puigmal, M.C. (2015) *Resistance to Mining: Enabling Factors and Control of Knowledge in Uranium Mining Conflicts in Africa* [doktoravhandling] [Internett]. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Tilgjengelig fra: <https://ddd.uab.cat/pub/tesis/2015/hdl_10803_328709/mcp1de1.pdf> [Lest 12. juli 2016].

Reginiussen, A. (2015) Samepresident: -Det blir ingen Nussir-gruve. *iFinnmark* [Internett], 15. desember. Tilgjengelig fra: <<http://www.ifinnmark.no/nussir/kvalsund/samepresident-det-blir-ingen-nussir-gruve/s/5-81-172993>> [Lest 17. august 2016].

Sandmo, O.M.A, og Lieungh, E. (2011) –Gruveprosjekt vil føre til havdød. *NRK* [Internett], 3. oktober. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/troms/_-gruveprosjekt-vil-fore-til-havdod-1.7817210> [Lest 17. juli 2016].

Scanatura (2015) *Fangstrapport* [Internett]. Kristiansand: Scanatura. Tilgjengelig fra: <<http://www.scanatura.no/fangstrapport/?id=641>> [Lest 20. juni 2016].

Skoglund, T. (2014) –Nussir-planene må skrotes. *Altaposten* [Internett], 20. mars. Tilgjengelig fra: <<http://www.altaposten.no/lokalt/nyheter/article9363225.ece>> [Lest 20. august 2016].

Skum, H.N. og Larsson, C. (2016) Naturvernforbundet om Nussir: -Trekk utslippstillatelsen tilbake. *NRK* [Internett], 10. februar. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/sapmi/naturvernforbundet-om-nussir_-_trekk-utslippstillatelsen-tilbake-1.12795906> [Lest 16. juni 2016].

Solberg, E. (2014) *Agenda Nord-Norge* [Internett], Oslo: Statsministerens kontor.
Tilgjengelig fra: <<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/Agenda-Nord-Norge/id2340334/>>
[Lest 17. februar 2016].

Somby, L.I. (2012) Samerådet: Bankene bør ikke investere i Nussir. *NRK* [Internett], 20. oktober. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/sapmi/_-nussir-bryter-menneskerettigheter-1.8365729> [Lest 23. august 2016].

Sparebanken1 Nord-Norge (2015) *Nord-Norge holder stand* [Internett], Sparebanken1 Nord Norge. Tilgjengelig fra: <<http://www.kbnn.no/article/kb/nord-norge-holder-stand>> [Lest 4. februar 2016].

Statistisk Sentralbyrå (1981) *Folke- og bolig telling 1980: 2017 Kvalsund* [Internett].
Kongsvinger: Statistisk Sentralbyrå. Tilgjengelig fra:
<https://www.ssb.no/a/folketelling/kommunehefter/1980/kh_1980_2017.pdf> [Lest 9. mai 2016].

Statistisk Sentralbyrå (2008) *Folkemengde, landareal og folketettleik, etter fylke* [Internett].
Oslo: Statistisk Sentralbyrå. Tilgjengelig fra: <<http://www.ssb.no/a/aarbok/tab/tab-050.html>>
[Lest 4. februar 2016].

Statistisk Sentralbyrå (2014) *Befolkningsframskrivninger 2014-2100* [Internett]. Oslo:
Statistisk Sentralbyrå. Tilgjengelig fra:
<<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkfram/aar/2014-06-17?fane=tabell&sort=nummer&tabell=181194>> [Lest 14. april 2016].

Statistisk Sentralbyrå (2015a) *Folkemengde, etter år*. [Internett], Oslo: Statistisk Sentralbyrå.
Tilgjengelig fra: <<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkemengde/aar/2015-02-19?fane=tabell&sort=nummer&tabell=218730>> [Lest 4. februar 2016].

Statistisk Sentralbyrå (2015b) *Folkemengde og befolkningsendringer, 2. kvartal 2016*
[Internett]. Oslo: Statistisk Sentralbyrå. Tilgjengelig fra:

<<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkemengde/kvartal/2016-08-18?fane=tabell&sort=nummer&tabell=275092>> [Lest 28. august 2016].

Storholm, L. (2015a) – Dette er en seier for Kvalsund. *High North News* [Internett], 8. desember. Tilgjengelig fra: <<http://www.highnorthnews.com/dette-er-en-seier-for-kvalsund-sier/>> [Lest 16. juni 2016].

Storholm, L. (2015b) Miljødirektoratet: Nussir avgjøres ikke før sommeren. *High North News* [Internett], 3. juni. Tilgjengelig fra: <<http://www.highnorthnews.com/miljodirektoratet-nussir-avgjores-ikke-for-sommeren/>> [Lest 11. juni 2016].

Storholm, L. (2016a) – Steile fronter om gruvefakta. *High North News* [Internett], 3. mars. Tilgjengelig fra: <<http://www.highnorthnews.com/steile-fronter-om-gruvefakta/>> [Lest 12. juni 2016].

Storholm, L. (2016b) Miljødirektoratet har ikke skiftet mening om Repparfjorden. *High North News* [Internett], 10. juni. Tilgjengelig fra: <<http://www.highnorthnews.com/miljodirektoratet-har-ikke-skiftet-mening-om-repparfjorden/>> [Lest 19. juni 2016].

Sveen, E.H. (2015a) – Det er i Kvalsund jeg vil bo, men jeg får ikke fast jobb her. *NRK* [Internett], 6. august. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/finnmark/_-det-er-i-kvalsund-jeg-vil-bo_-men-jeg-far-ikke-fast-jobb-her-1.12488655> [Lest 24. april 2016].

Sveen, E.H. (2015b) – Nussir er vår tids Alta-sak. *NRK* [Internett], 9. desember. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/finnmark/_-nussir-er-var-tids-alta-sak-1.12694515> [Lest 24. juni 2016].

Tomassen, J.H. (2014) Håper på gruvedrift i Kvalsund. *NRK* [Internett], 9. januar. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/troms/haper-pa-gruvedrift-i-kvalsund-1.11459129>> [Lest 20 mars 2016].

Tonstad, P.L (2010) Ingen så noen framtid i Kvalsund – så oppdaget de kobberet. *Dagbladet* [Internett], 30. august. Tilgjengelig fra:

<<http://www.dagbladet.no/2010/08/30/nyheter/kobber/innenriks/13174176/>> [Lest 17. februar 2016].

Trellevik, A. (2015) Har venta på gruvesvar i fire år. *NRK* [Internett], 11. november. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/finnmark/har-venta-pa-gruvesvar-i-fire-ar-1.12647419>> [Lest 20. mars 2016].

Trellevik, A. (2016) Vil ha Nussir-avklaring fra Finnmark Ap. *NRK* [Internett], 8. mars. Tilgjengelig fra: <<https://www.nrk.no/finnmark/vil-ha-nussir-avklaring-fra-finnmark-ap-1.12842466>> [Lest 19. juni 2016].

Urkidi, L. (2010) A glocal environmental movement against gold mining: Pascua-Lama in Chile. *Ecological Economics* [Internett], 70 (2), s. 219-227. DOI: 10.1016/j.ecolecon.2010.05.004.

Utenriksdepartementet (2014) *Nordkloden: Verdiskapning og ressurser. Klimaendring og kunnskap. Utvikling nord på kloden angår oss alle* [Internett]. Oslo: Utenriksdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/ud/vedlegg/nordomrc3a5dene/nordkloden_rapport.pdf> [Lest 16. Juni 2016].

Valentine, G. (2005) Tell me about...: using interviews as a research methodology. I: Flowerdew, R. og Martin, D. (red.) *Methods in Human Geography: A guide for students doing a research project*. 2. utg. Harlow: Pearson Education Ltd/Prentice Hall., s. 110-127.

Van Asche, K., Duinefeld, M., Beunen, R. (2014) Power and Contingency in planning. *Environment and Planning A* [Internett], 46 (10), s. 2385-2400. DOI: 10.1068/a130080p.

Vest-Finnmark Jeger- og Fiskeforening (u.å) *Repparfjordelva* [Internett]. Kvalsund: Vest-Finnmark Jeger- og Fiskeforening. Tilgjengelig fra: <<http://www.vfjff.no/index.php/repparfjordelva>> [Lest 3. mars 2016].

Vista Analyse (2016) Sametinget med Nussir-rapport, Vista Analyse [Internett]. [Radiointervju, Finnmarkssendinga 2. juni]. Tilgjengelig fra:

<<https://radio.nrk.no/serie/distriktsprogram-finnmark/DKFI01010316/02-06-2016>> [Lest 3. Juni 2016].

Wanvik, T.I. (2014) Encountering a Multi Dimensional Assemblage – The case of Norwegian Corporate Social Responsibility activities in Indonesia. *Norwegian Journal of Geography* [Internett], 68 (5), s. 282-290. DOI: 10.1080/00291951.2014.964761.

Wanvik, T.I. (2016) *Power and Pragmatics in the Oil Sands*. Forelesning i GEO221, Bergen, 05.04.2016, Universitetet i Bergen.

Wanvik, T.I. og Haarstad, H. (2015) Råvaresonens geografi: Steder som flernasjonale ansamlinger. I: Aure, M., Berg, N.G, Cruickshank, J. og Dale, B. (red.) *Med sans for sted: Nyere teorier*. Bergen: Fagbokforlaget, s. 281-295.

West, S.M. (2016) Repparfjord-gruva må stanses! *Nordlys* [Internett], 24. februar. Tilgjengelig fra: <http://nordnorskdebatt.no/article/repparfjord-gruva-ma-stanses> [Lest 20. Juni 2016].

Yin, R.K. (2003) *Case Study Research: Design and Methods*. 3. utg. Sage Publications.

Ytreberg, R. (2015) Frykter strid rundt «tidenes julegave». *Dagens Næringsliv*, 8. desember, s. 16-17.

Østlyngen, R. (2016) Natur og Ungdom har 2200 som stiller opp. *Altaposten* [Internett], 24. april. Tilgjengelig fra: <<http://www.altaposten.no/lokalt/nyheter/2016/04/24/Natur-og-Ungdom-har-2200-som-stiller-opp-12643430.ece>> [Lest 23. Juni 2016].

VEDLEGG A – INTERVJUOBJEKTER

Under følger en uttømmende oversikt over informanter jeg har hatt kontakt med under innsamlingen av primærdata.

Informant A: Person tilknyttet gruveplanenes tiltakshaver. Forvalter og ansvarlig for Nussir ASAs daglige virksomhet.

Informant B: Person tilknyttet kommuneledelsen i Kvalsund.

Informant C: Informant tilknyttet Miljødirektoratet. Svært sentral i direktoratets vurdering av tiltakshavers utslippssøknad.

Informant D: Informant tilknyttet lokal motstandsaktør engasjert i saken primært gjennom nær tilknytning til influensområdet og bekymringer for miljøet.

Informant E: Informant tilknyttet en lokal/regional motstandsaktør engasjert i saken primært gjennom bekymringer for miljøet.

Informant F: Informant tilknyttet en nasjonal motstandsaktør engasjert i saken primært gjennom bekymringer for miljøet.

Informant G: Informant tilknyttet en nasjonal motstandsaktør engasjert i saken primært gjennom bekymringer for miljøet.

Informant H: Informant tilknyttet en nasjonal motstandsaktør engasjert i saken primært gjennom bekymringer for miljøet.

Informant I: Informant tilknyttet en motstandsaktør engasjert i saken primært gjennom bekymringer for reindriftens eksistensgrunnlag.

Informant J: Informant tilknyttet en nasjonal motstandsaktør engasjert i saken primært gjennom bekymringer for miljøet.

Informant K: Informant tilknyttet Kvalsunds kommuneadministrasjon.

VEDLEGG B – SKRIFTLIGE OG AUDITIVE KILDER

Nedenfor følger en uttømmende oversikt over de skriftlige kildene til partenes uttalelser/mobilisering vist til i empiri- og analysedelen.

NETTAVISER/NYHETSTJENESTER :

- Altaposten, 8. februar, 2016: ”-Strider mot lover og regler” (Altaposten, 2016).
- Altaposten, 24. april, 2016: ”Natur og Ungdom har 2200 som stiller opp” (Østlyngen, 2016).
- Dagens Næringsliv, 8. desember, 2015: ”Frykter strid rundt «tidenes julegave»” (Ytreberg, 2015).
- Finnmark Dagblad, 10. april, 2010: ”Frykter giftig gruveavfall gir fiskedød” (Johansen, 2010).
- Finnmark Dagblad, 24. januar, 2015: ”Demokratisk grunnverdi å prøve saker rettslig” (Keskitalo, 2015).
- Finnmark Dagblad, 8. desember, 2015: ”Natur og Ungdom er klar med lenkegjeng mot Nussir” (Kristoffersen, 2015b).
- Finnmark Dagblad, 9. desember, 2015: ”Må spa opp 100 millioner først” (Kristoffersen, 2015a)
- Finnmark Dagblad, 21. juni, 2016: ”Framtida avhenger av et nei til Nussir” (Natur og Ungdom og AUF, 2016).
- FriFagbevelse, 9. desember, 2015: ”-Endelig en gledens dag for gruve-Norge” (Garté, 2015).
- Geo365, 14. april, 2016: ”Styrer mot oppstart i 2019” (Carstens, 2016).
- High North News, 3. juni, 2015: ”Miljødirektoratet: Nussir avgjøres ikke før sommeren” (Storholm, 2015b).

- High North News, 8. desember, 2015: ”-*Dette er en seier for Kvalsund*” (Storholm, 2015a).
- High North News, 3. mars 2016: ”-*Steile fronter om gruvedakta*” (Storholm, 2016a).
- High North News, 10. juni, 2016: ”*Miljødirektoratet har ikke skiftet mening om Repparfjorden*” (Storholm, 2016b).

- IFinnmark, 15. desember, 2016. ”*Sametingspresident: -Det blir ingen Nussir-gruve*” (Reginussen, 2015).

- Nord24, 15. desember, 2015: ”*Reineiere vil stoppe gruveplaner: -Vi har ikke blitt hørt.*” (NTB, 2015).

- Nordlys, 24. februar, 2016: ”*Repparfjord-gruva må stanses!*” (West, 2016).

- NRK, 20. oktober, 2012: ”*Samerådet: Bankene bør ikke investere i Nussir*” (Somby, 2012).
- NRK, 25. juni, 2013: ”*Største planlagte forurensning i nyere, norsk historie*” (Bjercke, 2013).
- NRK, 25. august, 2013: ”*Aksjon mot sjødeponi*” (Balto og Eira, 2013).
- NRK, 7. februar, 2014: ”*Varsler kjapt gruvesvar i Kvalsund*” (Mortensen, 2014).
- NRK, 21. mars, 2014: ”*Bekymra for reindriftas framtid i Kvalsund*” (Lindi, 2014).
- NRK, 25. mars 2014: ”-*Sanners gruve-ja strider mot folkeretten*” (Bjercke, 2014).
- NRK, 24. juni, 2015: ”-*Uforutsigbarhet gjør Norge lite interessant for investorer*” (Bye og Abelsen, 2015).
- NRK, 9. desember, 2015: ”*Nussir er vår tids Alta-sak*” (Sveen, 2015).
- NRK, 14. desember, 2015: ”*Samerådet skal skremme investorer vekk fra Nussir*” (Mortensen, Bye og Trellevik, 2015).
- NRK, 10. februar, 2016: ”*Naturvernforbundet om Nussir: ”Trekk utslippstillatelsen tilbake”*” (Skum og Larsson, 2016).
- NRK, 8. mars, 2016: ”*Vil ha Nussir-avklaring fra Finnmark AP*” (Trellevik, 2016).

NETTSIDER:

- <<http://nu.no/saker/gruver/fakta-gruver/2015/05/gruveavfall-i-repparfjorden/>> - Natur og Ungdom, 6. mai, 2015: *Gruveavfall i Repparfjorden* (Natur og Ungdom, 2015a).
- <<https://www.facebook.com/naturogungdom>> - Natur og Ungdom, 9. desember, 2015: *Den om fjorden* (Natur og Ungdom, 2015b).
- <<http://naturvernforbundet.no/finnmark/gruvedrift/klager-pa-dumping-i-repparfjorden-article34555-2023.html>> - Naturvernforbundet, 2015: *Klager på dumping i Repparfjorden* (Naturvernforbundet, 2015).
- <http://www.nussir.no/no_commun_involv.php> - Nussir ASA, ukjent dato: ”*Lokalt engasjement*” (Nussir ASA, u.å.).

DOKUMENTARER/FILMKLIPP

- Altaposten, 11. februar, 2016: Filmklipp fra konferansen ”Villaks i nord” – ”*Hvordan sikre villaksen som ressurs?*” (Hambro, 2016).
- ”*Drømmen om Finnmark*”, Einarsson Foto: Uttalelse fra gruvemotstander (Gruvemotstander, 2013).

RADIOINNSLAG:

- NRK Finnmarkssendinga, 2. juni, 2016: ”*Sametinget med Nussir-rapport*” (Muotka, 2016) og (Vista Analyse, 2016).

ANNET:

- Bok skrevet av Svein Lund: ”*Gull, gråstein og grums, 1 – omstridde gruver*” (Lund, 2015).
- Referat fra debatt i Stortinget, 2. juni, 2015: Hovedinnlegg fra Stortingsrepresentant Oskar J. Grimstad (FrP) til Stortinget om rammevilkår for mineralnæringen i Norge. (Grimstad, 2015).

VEDLEGG C – INTERVJUGUIDE

- Presentere meg og hva prosjektet handler om, informantens plass i datagrunnlaget, hva formålet med prosjektet er. Hva jeg gjør med dataene/samtalen, hvordan jeg skal publisere det og når. Aktuelt med lydopptak? Kun for egen transkribering i etterkant. Forsikre om at han/hun eller andre som eventuelt nevnes ikke vil refereres til med navn eller andre opplysninger som kan kobles direkte til en enkeltperson.

- Hva er organisasjonens daglige virke? Hva går det mest tid til?
- Hva er din rolle?
- Hvem har du mest kontakt med til daglig?

- Gruveplanene – hvorfor er du/dere engasjert?
- Hvor lenge har du/dere vært engasjert?
- Hvordan har du/dere forsøkt å påvirke gruveplanene?
 - Direkte kontakt med Nussir?
 - Direkte kontakt med kommunen?
 - Andre myndigheter?
 - Media?
 - Miljøorganisasjoner?
 - Sametinget?
 - Reindriften?
 - Andre?
- Hvordan ser du/dere på egne sjanser til å påvirke? Hva er din/deres plass i saken?
- Hva mener du at dere har fått til hittil?
- Hva skal til for at dere syn på saken blir gjeldende? Hvem må ”overbevises”?
- Hva anser du som viktig i Repparfjord?
- Anser du det som mulig med ivaretagelse av både reindrift og miljøhensyn i et scenario der gruveplanene realiseres? Evt. hvordan?
- Hvordan er kontakten med andre aktører med relativt lik ”vilje” som deg/dere?
- Hva går denne kontakten ut på?

- Felles strategi?
 - Tilnærming til media?
- Har du/dere fått hjelp/støtte fra andre aktører i forbindelse med deres engasjement i gruvesaken?
 - Penger?
 - Kunnskap?
 - Kontakter?
 - På en annen måte?
- Finnes det noen som har gjort en forskjell på måten dere har tilnærmet dere situasjonen på? Noen du/dere har ekstra godt forhold til?
- Interessenter. Hvem anses som prosjektets mest sentrale interessenter? Hvorfor? I dine øyne, hva gjør de til en interessent?
- Avbøtende tiltak? Hva kan det være? Hva anser dere som et rimelig avbøtende tiltak?
- Hvilke planer har du/dere for det videre arbeidet med saken?